

GOVERNMENT OF INDIA
ARCHAEOLOGICAL SURVEY OF INDIA

CENTRAL
ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY

ACCESSION NO. 9006

CALL No. S&K m/Vya/Kv

2306
63

SRIMANMAHĀBHĀRATAM

A NEW EDITION

MAINLY BASED ON

THE SOUTH INDIAN TEXTS,

With footnotes and Readings.

—

BHĪṢMAPARVA VI.

1906

—

EDITED BY

T. R. KRISHNACHARYA & T. R. VYASACHARYA,

Proprietors, Madras Sanskrit Book Dept., Kanchikottai.

Sa. & K. m.

PRINTED AT THE

Vijaya/K. V. Varadachari's "Nitya-nyasa" Press.

BOMBAY.

CENTRAL BOARD OF SECONDARY EDUCATION

U.P. Board of Secondary Education

Ass. No. 9 of 6

Date 23-7-57

Call No. 50.3.10

Vya/Kv

(Registered according to the Act XXV of 1916.)

[All rights reserved by the publisher.]

A

॥ श्रीः ॥

श्रीमन्महाभारतम् ।

सटिप्पणम् ।

भीष्मपर्व ६.

एकम

मुम्बयीनलेन श्रीमन्महाभारतस्युत्तरकालपाथिनीना
टी. आर्. कृष्णाचार्येण टी. आर्. व्यासाचार्येण च

संशोधनं विदुषां सहाय्येन दक्षिणप्रदेशप्रदेशप्रदेशेन

संशोधनं

मुम्बयी

संशोधनं विदुषां सहाय्येन दक्षिणप्रदेशप्रदेशप्रदेशेन

संशोधनं विदुषां सहाय्येन दक्षिणप्रदेशप्रदेशप्रदेशेन

एतद् ग्रन्थं तस्यै विद्वत्पुरुषेण च विद्वत्पुरुषेण विद्वत्
पुरुषेण विद्वत्पुरुषेण विद्वत्पुरुषेण विद्वत्पुरुषेण

श्रीधर

श्रीः ।

श्रीमन्महाभारतम् ।

— श्रीमद्भागवतस्य —

वीर्यपर्व ६ ।

(अथ जम्बूद्वीपनिर्माणपर्व ॥ १ ॥)

सप्तमोऽध्यायः ॥ १ ॥

शुक्लेने कृत्वात्मश्रीस्यै वासवानध्यायः ॥ १ ॥ वसवस्तुभ्यै वासवात्मभवत् ॥ १ ॥

शिविदम्बासुतय वसः ।

वासवानो मयस्तुतय वसं पैव नोऽसदम् ।
 देवीं वासन्तीं पैव त्वीं जगद्दरीश्वरेम् ॥ १
 जन्मैरजय उवाच ।
 सर्वं वृद्धिर्मे वीराः कृत्वात्मश्रीस्यैवम् ।
 वाशिनाथ महात्मनो वासादेवश्रवणात् ॥ २
 शिवोवाच उवाच ।
 तथा वृद्धिर्मे वीराः कृत्वात्मश्रीस्यैवम् ।
 कृष्णेने वपानेने पशु लं वृद्धिर्मेवम् ॥ ३
 देवकीने कृष्णेने वासवसः महाशोकस्यः ।
 श्रीवासवश्रवणं शिविनाम्नो ज्ञानस्यः ॥ ४
 देवात्मश्रीस्यैवम् सर्वं वृद्धिर्मेवम् ।
 काशिकन्ती सर्वं वृद्धे वसेनाविहृता स्मे ॥ ५
 जन्मिनाथ य वृष्टीं पालेत्कृष्ण शिविनीम् ।
 जम्बुस्यः शिवेने वामे न्यविजन्त शिविदिशः ॥ ६
 वासवस्यैवम् सर्वं शिविनाम्नि महात्मनः ।
 जम्बुस्यैवम् शिविनाम्नोऽप्युक्तो वृद्धिर्मेवम् ॥ ७
 कृष्णेने वृद्धिर्मे सर्वं वासवश्रवणेनित्ता ।
 शिवस्तुष्णेनोऽप्युक्तोऽप्युक्तोऽप्युक्तित्ता ॥ ८
 वासवस्यैवम् वृष्टीं दि जम्बुद्वीपस्य वासवम् ।
 शिवेने वपानुर्न सर्वं वाशिनाथस्य ॥ ९

देवताः सर्वैर्यज्ञैश्च वपुर्न वृद्धिर्मेवम् ।
 सर्वैश्चैवमेव देशानि सर्वैः शिवेनात्मनित्ता ॥ १०
 देवां वृद्धिर्मेवम् सर्वैश्चैवमेव वृद्धिर्मेवम् ।
 न्यविद्रेव वासात्मनो मयमोऽप्युक्तोऽप्युक्तम् ॥ ११
 देवाश्च शिविनाम्नो देवां चैव वृद्धिर्मेवम् ।
 सर्वैश्चैवमेव शिवेनाम्नोऽप्युक्तित्ता ॥ १२
 शिविनाम्नो देवां चैव शिवेनाम्नोऽप्युक्तित्ता ॥ १३
 शिवेनाम्नो देवां चैव शिवेनाम्नोऽप्युक्तित्ता ॥ १४
 शिवेनाम्नो देवां चैव शिवेनाम्नोऽप्युक्तित्ता ॥ १५
 शिवेनाम्नो देवां चैव शिवेनाम्नोऽप्युक्तित्ता ॥ १६
 शिवेनाम्नो देवां चैव शिवेनाम्नोऽप्युक्तित्ता ॥ १७
 शिवेनाम्नो देवां चैव शिवेनाम्नोऽप्युक्तित्ता ॥ १८
 शिवेनाम्नो देवां चैव शिवेनाम्नोऽप्युक्तित्ता ॥ १९
 शिवेनाम्नो देवां चैव शिवेनाम्नोऽप्युक्तित्ता ॥ २०
 शिवेनाम्नो देवां चैव शिवेनाम्नोऽप्युक्तित्ता ॥ २१
 शिवेनाम्नो देवां चैव शिवेनाम्नोऽप्युक्तित्ता ॥ २२
 शिवेनाम्नो देवां चैव शिवेनाम्नोऽप्युक्तित्ता ॥ २३
 शिवेनाम्नो देवां चैव शिवेनाम्नोऽप्युक्तित्ता ॥ २४
 शिवेनाम्नो देवां चैव शिवेनाम्नोऽप्युक्तित्ता ॥ २५
 शिवेनाम्नो देवां चैव शिवेनाम्नोऽप्युक्तित्ता ॥ २६
 शिवेनाम्नो देवां चैव शिवेनाम्नोऽप्युक्तित्ता ॥ २७
 शिवेनाम्नो देवां चैव शिवेनाम्नोऽप्युक्तित्ता ॥ २८
 शिवेनाम्नो देवां चैव शिवेनाम्नोऽप्युक्तित्ता ॥ २९
 शिवेनाम्नो देवां चैव शिवेनाम्नोऽप्युक्तित्ता ॥ ३०

शिविनाम्नो देवां चैव शिवेनाम्नोऽप्युक्तित्ता ॥ १ ॥ वासवानो मयस्तुतय वसं पैव नोऽसदम् । देवीं वासन्तीं पैव त्वीं जगद्दरीश्वरेम् ॥ १ ॥ जन्मैरजय उवाच । सर्वं वृद्धिर्मे वीराः कृत्वात्मश्रीस्यैवम् । वाशिनाथ महात्मनो वासादेवश्रवणात् ॥ २ ॥ शिवोवाच उवाच । तथा वृद्धिर्मे वीराः कृत्वात्मश्रीस्यैवम् । कृष्णेने वपानेने पशु लं वृद्धिर्मेवम् ॥ ३ ॥ देवकीने कृष्णेने वासवसः महाशोकस्यः । श्रीवासवश्रवणं शिविनाम्नो ज्ञानस्यः ॥ ४ ॥ देवात्मश्रीस्यैवम् सर्वं वृद्धिर्मेवम् । काशिकन्ती सर्वं वृद्धे वसेनाविहृता स्मे ॥ ५ ॥ जन्मिनाथ य वृष्टीं पालेत्कृष्ण शिविनीम् । जम्बुस्यः शिवेने वामे न्यविजन्त शिविदिशः ॥ ६ ॥ वासवस्यैवम् सर्वं शिविनाम्नि महात्मनः । जम्बुस्यैवम् शिविनाम्नोऽप्युक्तो वृद्धिर्मेवम् ॥ ७ ॥ कृष्णेने वृद्धिर्मे सर्वं वासवश्रवणेनित्ता । शिवस्तुष्णेनोऽप्युक्तोऽप्युक्तोऽप्युक्तित्ता ॥ ८ ॥ वासवस्यैवम् वृष्टीं दि जम्बुद्वीपस्य वासवम् । शिवेने वपानुर्न सर्वं वाशिनाथस्य ॥ ९ ॥

एतत्परिचयं युवा वृथाऽदीप्तं बालम् ॥ १९ ॥
 इच्छित्वापी क्लीं न ब्रह्मण्यं विन्दत ।
 सदा सदा हनतिहा केनेव पण्डा कुः ॥ २० ॥
 परं ह्ये कर्मेभ्यो मोक्षयोगित्तुच्छियत् ।
 अत्रुत्तमर्थेति केनेवनि वदद्भक्तिवत्तम् ॥ २१ ॥
 वाकुल्यः अतुरद्वेषिः क्षीणकर्मणः ।
 विनिर्गतान्तराधिकारिः क्षयशील्य वदन्तः ॥ २२ ॥
 इति केने न एतेशु ब्रह्मण्यं क्लिप्ते वृक्षः ।
 क्लृप्तेषु क्लिप्ते वने क्षयवृत्तिशोभते ॥ २३ ॥
 क्लेशेषु केनेवोपाशितद्वेषः स तु क्षयः ।
 युवाभ्ये तदनुभवे इषीः क्षयवीर्येण ॥ २४ ॥
 युवाभ्यामनित्युच्छिन्नी कर्तुं इत्यन्तावच्छेदिता ।
 निवृत्तगुणेष्वन्यथाप्यनुब्रह्मण्यविता ।
 तेन केनावच्छेद्यं स्वार्थेण संशीले ॥ २५ ॥
 ससक्तो स्वार्थं नृपः क्लृप्तव्यापकलोचकाः ।
 परीणान्कावचनायाद्गुदानां स्वार्थद ॥ २६ ॥

निवृत्ते विहिते वृद्धे स्वार्थविनेः स्वल्पम् ।
 यथासौ वधायोने न न सारास्त्वचित्तुता ॥ २७ ॥
 वाच्यं वृद्धे स्वार्थासौ स्वार्थेन इतिशेषवत् ।
 निष्कलन्ताः क्लृप्तव्यापकान् इत्यन्तावच्छेदिता ॥ २८ ॥
 क्लेशे न क्षीयन्ती वीर्ये वनेन यजुर्मताः ।
 जनेनापी क्षयवित्तं वादासेन स्वया ॥ २९ ॥
 यथासेने यथास्वार्थं स्वार्थान्तरे यथासत् ।
 स्वार्थान्त्यं वदन्तं न विन्दते न विदते ॥ ३० ॥
 योग सत् सोदकः स्वयो विवृष्टस्तथा ।
 क्षीयत्येति केनेवो वन इत्यान्ता कदाप्यन ॥ ३१ ॥
 न क्लेशे न क्षीयेत न च क्षीयन्ववियत् ।
 न क्षेत्रद्रष्टुकारेण स्वार्थेण स्वार्थव ॥ ३२ ॥
 एवं वे स्वार्थं क्लृप्ता क्लृप्तव्यापकलोचकाः ।
 विशदं स्वार्थं नृपः वेद्यव्यापकः स्वल्पम् ॥ ३३ ॥
 विविधं च स्वात्स्वयन्कलमे क्लृप्तवीर्याः ।
 क्लृप्तव्यापकवच्छेदि क्लृप्तव्यतिवृत्तः ॥ ३४ ॥

॥ इति श्रीमद्भागवते श्रीमत्परिधि सप्तमस्कन्धोऽधिकारोऽष्टमोऽधिकारः ॥ १ ॥

श्रीश्रीवीर्यभाषा ॥ १ ॥

श्रीश्रीभक्तान्तराश्रयिणा वृद्धविर्येण नृपतुष्टेयवत् ॥ १ ॥ स्वार्थेन नृपव्यवसारेण क्लृप्तेः स्वार्थेन स्वार्थेण
 वृद्धविर्येण क्लृप्तव्यवसारेण नृपव्यवसारेण ॥ २ ॥ स्वार्थेन स्वार्थेण वृद्धविर्येण नृपव्यवसारेण ॥ ३ ॥

वेदिकायन उवाच ।
 इति वृद्धविर्ये केने वशील्यं स्वसाधुनिः ।
 स्वर्तिविर्येण वीर्ये न्यासः स्वसाधुनिः ॥ १ ॥
 स्वविर्येण त्वे वीर्ये स्वसाधुनिः विराजताः ।
 स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः ॥ २ ॥
 स्वविर्येण स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः ॥ ३ ॥
 स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः ॥ ४ ॥

ते द्वैतविर्येण स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः ॥ ५ ॥
 तेन स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः ॥ ६ ॥
 स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः ॥ ७ ॥
 स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः ॥ ८ ॥
 स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः ॥ ९ ॥

स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः ॥ १ ॥ स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः ॥ २ ॥
 स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः ॥ ३ ॥ स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः ॥ ४ ॥
 स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः ॥ ५ ॥ स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः ॥ ६ ॥

स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः ॥ ७ ॥ स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः ॥ ८ ॥
 स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः ॥ ९ ॥ स्वसाधुनिः स्वसाधुनिः ॥ १० ॥

सुखी... ॥ ४ ॥

सुखी... ॥ ४ ॥

सुखी... ॥ १ ॥
 सुखी... ॥ २ ॥
 सुखी... ॥ ३ ॥
 सुखी... ॥ ४ ॥
 सुखी... ॥ ५ ॥
 सुखी... ॥ ६ ॥
 सुखी... ॥ ७ ॥
 सुखी... ॥ ८ ॥
 सुखी... ॥ ९ ॥
 सुखी... ॥ १० ॥

सुखी... ॥ ११ ॥
 सुखी... ॥ १२ ॥
 सुखी... ॥ १३ ॥
 सुखी... ॥ १४ ॥
 सुखी... ॥ १५ ॥
 सुखी... ॥ १६ ॥
 सुखी... ॥ १७ ॥
 सुखी... ॥ १८ ॥
 सुखी... ॥ १९ ॥
 सुखी... ॥ २० ॥
 सुखी... ॥ २१ ॥

॥ इति... ॥

सुखी... ॥ ५ ॥

सुखी... ॥ ५ ॥

सुखी... ॥ १ ॥
 सुखी... ॥ २ ॥
 सुखी... ॥ ३ ॥

सुखी... ॥ ४ ॥
 सुखी... ॥ ५ ॥
 सुखी... ॥ ६ ॥

॥ इति... ॥

सर्वप्रभेऽपि सार्वभौमस्यैव भवति ॥

एतन्मतेनैव त्रैलोक्यं त्रयम् अत्रैव त्रैलोक्यम् ॥ १७

॥ इति वीरभद्राख्ये श्रीमद्भागवतस्य अष्टादशोऽध्यायः ॥ १ ॥

सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

सप्तमोऽध्यायः ॥ १ ॥ इति श्री- विष्णुसहस्रनामस्य ॥ ५ ॥

पुत्रास्तु पुत्राव ।
 मोक्षयोगो वाच्यं पूर्वं वाच्यं संपन्न ।
 निमित्तेभ्यस्तदुद्धारे बालकवर्गं च नमस्कृतम् ॥ १ ॥
 संकल्पं कथाम् ।
 एतिलेखं तु सोलसा वेदाः सार्धं ब्रह्मसूत्रम् ।
 कथं च त्वं यदुच्यते तदुच्यते तदुच्यते ॥ २ ॥
 तत्र तत्र यदुच्यते तदुच्यते तदुच्यते ॥ ३ ॥
 पुत्राणि च पुत्रवर्गिणि तत्रैव तत्रैव च ॥ ४ ॥
 सर्वप्रभेऽपि सार्वभौमस्यैव भवति ॥ ५ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ ६ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ ७ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ ८ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ ९ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ १० ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ ११ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ १२ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ १३ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ १४ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ १५ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ १६ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ १७ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ १८ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ १९ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ २० ॥

पुत्राः पुत्रो बालकस्यैव तत्रैव तत्रैव ॥
 वेदाः सार्धं पूर्वं वाच्यं संपन्नम् ॥ १ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ २ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ ३ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ ४ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ ५ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ ६ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ ७ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ ८ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ ९ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ १० ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ ११ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ १२ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ १३ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ १४ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ १५ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ १६ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ १७ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ १८ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ १९ ॥
 तत्रैव तत्रैव च ॥ २० ॥

सप्तमोऽध्यायः ॥ १ ॥ इति श्री- विष्णुसहस्रनामस्य सप्तमोऽध्यायः ॥ ५ ॥ इति वीरभद्राख्ये

सप्तमोऽध्यायः ॥ १ ॥ इति श्री- विष्णुसहस्रनामस्य सप्तमोऽध्यायः ॥ ५ ॥ इति वीरभद्राख्ये

इत एव हि सुमितं समलेखीयुषा हि मे ॥ १०-
 चाकरीष्य संश्लेषे क्वावजासनेन ।
 इत्थ एव महाराज विदग्धव्यस्यवसि मे ॥ ११-
 एवास्तु उवाच ।
 चाकरीष्य संश्लेषे क्वावदिह साधव ।
 उवाचस्तथा महापुत्र विदग्धं कृते कथञ्च ॥ १२-
 उवाच उवाच ।
 सुमेव सर्वथा महापुत्रश्चैव परिभूषिताः ।
 महाकाशना महाशेफां कथञ्चि मे वदत ॥ १३-
 लीढं सुकल्लर्नं वद सुमे क्वावसि ॥ १४-
 देवसिन्धुसर्वदुःखः प्रथमो मेवमन्थले ।
 कालावरो महाराज मत्प्रभो नाम संज्ञा ॥ १५-
 एते मेधाः कथंमेव मन्थयन्ति च सर्वथाः ।
 एतः प्रथमं कील्यं उवाचारो महाशक्तिः ॥ १६-
 एते निरुद्धवन्द्ये वासवः सर्वं कथम् ।
 एते सर्वं मन्थयन्ति सर्वकाले प्रथमम् ॥ १७-
 उद्योगिणी वैराघ्नो एव निरले परिशुक्रः ।
 देवकीं दिवि मन्थं विदग्धवदुष्टो विधिः ॥ १८-
 एतेन तु सखेन्द्रुः प्रथमो नाम भावितिः ।
 मन्थेवतना वाङ्मः कीलादुल्लसतिवदः ।
 एतः प्रथममन्थवदः महा कथार्थेभ ॥ १९-
 एवास्तु उवाच ।
 सुकल्लर्नंशरी मेधा शीघ्रोन्मे कथञ्च तथा ।
 एतः सर्वं सुकल्लुः शीघ्रतः कथञ्चमिदं ॥ २०-
 उवाच उवाच ।
 सर्वमेव महापुत्र उद्योगे सुकल्लन्दम ।
 प्रोक्तः सुकल्लं कथञ्चमेवमेवमेवमेव ॥ २१-
 प्रथमो महापुत्रो मे महाकाशनाशो विदग्धः सुकः
 एतः सर्वं कील्येन्द्रुः सर्वश्रेष्ठो महापुत्रः ।
 देवताः केवसुतो सर्वो वासः कथञ्चि ॥ २२-

मेधां कील्यश्रीश्रम्यो विदुषः परिभूषिताः ।
 सर्वानि वेदुः कील्यं उद्योगानि सर्वशक्तिः २४
 महाकाशनाशनाशो कथञ्चः सुकलोत्तः ।
 उवाचारो महापुत्र सुकल्लं इति एतः ॥ २५
 देवतासु तु कील्यता प्रथमता परिभूषिताः ।
 केवसुतासु कील्यता प्रथमं तु महापुत्रम् ॥ २६
 परिभूषितां तु कील्यता प्रथमं प्रथममेव च ।
 उद्योगिणीं महाकाशनाशं सर्वं महापुत्रम् ॥ २७
 प्रथमं नाम महापुत्रं महा कथं महापुत्रम् ।
 एतं कृत्वा कथञ्चता सुकल्लं एव कथञ्च ॥ २८
 एव मन्थयन्ति विदुषः प्रथमं देवतानि च ।
 परिभूषिताः प्रथमं महाकाशनाशो महापुत्रः २९
 कथञ्चः महापुत्रता च च कील्यता कथञ्च ।
 शीघ्रोद्योगो महापुत्रः सुकल्लुविपरिभूषिताः ॥ ३०
 महाकाशनाशो सर्वश्रेष्ठो महापुत्रताः ।
 एतः सुकल्लं महापुत्रं एतं च महापुत्रं ॥ ३१
 सुकल्लुः सुकल्लो च कील्यता परिभूषिता कथा ।
 महापुत्रो च कील्यता एतं परिभूषिता सर्वो ॥ ३२
 सुकल्लुविपरिभूषितां प्रथमं महापुत्रम् ।
 एतं महापुत्रं सुकलोत्तं महा सुकल्लुः ॥ ३३
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं सर्वं महापुत्रम् ।
 न महापुत्रं महापुत्रं सर्वं सर्वं महापुत्रम् ॥ ३४
 सुकल्लं महापुत्रं सर्वं सुकल्लं महापुत्रं ॥ ३५
 सुकल्लं महापुत्रं सर्वं सुकल्लं महापुत्रं ॥ ३६
 महापुत्रं महापुत्रं सर्वं महापुत्रं ॥ ३७
 महापुत्रं महापुत्रं सर्वं महापुत्रं ॥ ३८
 महापुत्रं महापुत्रं सर्वं महापुत्रं ॥ ३९
 महापुत्रं महापुत्रं सर्वं महापुत्रं ॥ ४०
 महापुत्रं महापुत्रं सर्वं महापुत्रं ॥ ४१
 महापुत्रं महापुत्रं सर्वं महापुत्रं ॥ ४२
 महापुत्रं महापुत्रं सर्वं महापुत्रं ॥ ४३
 महापुत्रं महापुत्रं सर्वं महापुत्रं ॥ ४४
 महापुत्रं महापुत्रं सर्वं महापुत्रं ॥ ४५

महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ १०-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ ११-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ १२-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ १३-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ १४-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ १५-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ १६-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ १७-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ १८-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ १९-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ २०-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ २१-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ २२-

महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ २३-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ २४-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ २५-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ २६-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ २७-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ २८-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ २९-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ ३०-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ ३१-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ ३२-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ ३३-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ ३४-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ ३५-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ ३६-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ ३७-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ ३८-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ ३९-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ ४०-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ ४१-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ ४२-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ ४३-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ ४४-
 महापुत्रतां महापुत्रं सर्वं महापुत्रं महापुत्रं ॥ ४५-

वासोभ्यामुजघामाभ्यां द्विदुर्भं द्विदुर्भं वराः ।
 एते जननीं राजर्षीनिर्भेदेषु वराः ।
 एका जनन्या येन सर्वविद्या वरावधेः ॥ १८
 ईशो दण्डबुद्धयः सारथेन वरावधिः ।
 ईशनेनाभ्यासात् सार्थिभिरिति विलदा ॥ १९
 स राजा स विभो राजन् विरा वरिदावधः ।
 सोपावधि स्तनेषु वराः सज्जतनिष्ठाः ॥ २०
 सोमं चात्र श्रीरत्न वराः सख्युपनिषद् ।
 विद्वेषेन महापातो वधि बुद्धयेन विलदा ॥ २१
 एता एते एता नान एतयो लोकाद्विधिभिः ।
 आहृतं महापातं सख्यिभिरुपपातम् ॥ २२
 एव विद्वेषि श्रीरत्नं सारथी लोकावर्षयोः ।
 दिव्यतां भरतेशु सारथीराजसूयः ॥ २३
 सुग्रीवकथाया राजसूयिभ्यश्चाप्यहम् ।
 एतां परिचर्यं तु न शीर्यद्विद्वेषिण्यम् ॥ २४
 अर्षेणवानः स विभो हि निर्भङ्गुर्धैर्यवलायाः ।
 एव नैवापनीं वरिणि दिव्यतां सुवीर्यं च हि ॥ २५
 अर्षेणदा महापातं सखिभिरुभिरे वराः ।
 दुर्भेदेः सारथीभिरिच्छित्तद्विषयैः ॥ २६
 एतायां सुवीर्यात् नै सख्युभयं विलदाः ।
 सख्यिदुर्भयवातासु दिव्यवीर्येण सारथाः ।
 सारथ्यमिति सारथ्यावसखिभिरुभिरे वराः ॥ २७
 एतासु वरावधः ।
 एते नै विलसोऽद्यपि एतया वरावधं श्रीरिषाः ।
 एरिषिं ईशनेनाभ्यासहृतं वधि वरावध ॥ २८
 एतन्न वरावधः ।
 एका ईशता महापातं एते नै चतु रत्नतः ।

सारथीः श्रीरत्नेषु सारथेन वरावधः ॥ १९
 परिचर्यते महापातं सारथीसु सुवीर्ये वराः ।
 पौलवनां सख्यमिति दिव्यमयो साधुशास्त्रैः २०
 सखिभिरुपपातं सखिभिरुपपातं नाम ।
 सखिभिरुपपातं सख्युपनिषत् २१
 सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् २२
 दिव्यमयेन सुवीर्येण सखिभिरुपपातम् ॥ २३
 सुवीर्यमयो सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् २४
 दिव्यमयेन सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् २५
 सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् २६
 सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् २७
 सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् २८
 सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् २९
 सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् ३०
 सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् ३१
 सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् ३२
 सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् ३३
 सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् ३४
 सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् ३५
 सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् ३६
 सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् ३७
 सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् ३८
 सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् ३९
 सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् ४०

॥ श्री श्रीमद्भागवतम् श्रीमद्भागवतम् श्रीमद्भागवतम् ॥ १९ ॥

॥ सारथिभिरुपनिषत् ॥

एतन्न वरावधः । एतन्न वरावधः । एतन्न वरावधः ।
 एतन्न वरावधः । एतन्न वरावधः । एतन्न वरावधः ।
 एतन्न वरावधः । एतन्न वरावधः । एतन्न वरावधः ।
 एतन्न वरावधः । एतन्न वरावधः । एतन्न वरावधः ।
 एतन्न वरावधः । एतन्न वरावधः । एतन्न वरावधः ।

सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् ४१
 सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् ४२
 सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् ४३
 सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् ४४
 सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् सख्युपनिषत् ४५

(अथ भगवद्गीतापर्यं ॥ ६ ॥)

अथोद्गीतोऽध्यायः ॥ ६ ॥

आरभते अथोद्गीते श्रीकृष्णार्जुनसंवादे ॥ ६ ॥

वेदाङ्गमन इत्यथ ।
 अथ आरभतेऽपि विद्वान्परं द्वापदेव जगतः ।
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ॥ १ ॥
 ज्ञानो देवतास्तु तदासीत्तस्य हृदिभिरः ।
 आत्मा निहतं भीष्मं सरदासीं विद्वान्महम् ॥ २ ॥
 अत्रय इत्यथ ।
 अत्रुयोऽर्धं भगवतां वदसीं अर्धपर्यम् ।
 इतो भीष्मः शुकप्रयोः शरदासीं विद्वान्महः ॥ ३ ॥
 अत्रुर् अर्धयोः शरदासीं अथ अर्धप्रकृतम् ।
 अत्रुत्तमः शोकं देवे तुमनिवासात् ॥ ४ ॥
 अथ भीष्मं अर्धविराट् अर्धं शरदासीं च ।
 अर्धं देवे निहतोऽर्धमथोऽर्धं भीष्मः विद्वान्महम् ॥ ५ ॥
 अर्धं अर्धविराटोऽर्धमथोऽर्धमथोऽर्धमथोऽर्धम् ।
 विद्वान्महम् अर्धमथोऽर्धमथोऽर्धमथोऽर्धम् ॥ ६ ॥

आरभते अथोद्गीते श्रीकृष्णार्जुनसंवादे ।
 अ इति आरभते अ इति अथ विद्वान्महम् ।
 अथोद्गीतः सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ।
 अत्रय इत्यथ अर्धमथोऽर्धमथोऽर्धमथोऽर्धम् ॥ ८ ॥
 अर्धमथोऽर्धमथोऽर्धमथोऽर्धमथोऽर्धम् ।
 अर्धमथोऽर्धमथोऽर्धमथोऽर्धमथोऽर्धम् ॥ १० ॥
 अर्धमथोऽर्धमथोऽर्धमथोऽर्धमथोऽर्धम् ।
 अर्धमथोऽर्धमथोऽर्धमथोऽर्धमथोऽर्धम् ॥ १२ ॥
 अर्धमथोऽर्धमथोऽर्धमथोऽर्धमथोऽर्धम् ॥ १४ ॥
 अर्धमथोऽर्धमथोऽर्धमथोऽर्धमथोऽर्धम् ॥ १६ ॥
 अर्धमथोऽर्धमथोऽर्धमथोऽर्धमथोऽर्धम् ॥ १८ ॥
 अर्धमथोऽर्धमथोऽर्धमथोऽर्धमथोऽर्धम् ॥ २० ॥

॥ इति श्रीकृष्णार्जुनसंवादे श्रीमद्गीतोपनिषत्सु श्रीकृष्णार्जुनसंवादे अथोद्गीतोऽध्यायः ॥ ६ ॥

अथोद्गीतोऽध्यायः ॥ ६ ॥

आरभते अथोद्गीते श्रीकृष्णार्जुनसंवादे ॥ ६ ॥

अथोद्गीतं इत्यथ ।
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ।
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ॥ १ ॥
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ।
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ॥ २ ॥
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ।
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ॥ ३ ॥
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ।
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ॥ ४ ॥
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ।
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ॥ ५ ॥

अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ।
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ॥ ६ ॥
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ।
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ॥ ७ ॥
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ।
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ॥ ८ ॥
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ।
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ॥ ९ ॥
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ।
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ॥ १० ॥

अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् । अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ॥ ११ ॥
 अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् । अथोद्गीतं सर्वेषां कृत्स्नमथोऽपि चिद् ॥ १२ ॥

कर्म कान्तस्य दुर्युधे पाण्डवाः प्रसन्नात्मवत् ॥ १
 निवृत्तान्तरात्नीकानि धारुणं स्वयिन्वत् ।
 पाण्डवाणाञ्चान्नं पौरवसिद्धिं दुरासदम् ॥ १०
 जस्यै दुर्युध्यात्तं शिकारामकानिहत् ।
 पाण्डवानात्तं पौरवः कर्म कथंशितं बुधि ॥ ११
 उपभन्त्यान्कुरेर्षु कर्मस्यै तपोपथे ।
 पौरवद्वयद्वयानि कथिन्पान्दवपेभुभिः ॥ १२
 पाण्डवानां महासैन्यं च दुर्योधनपादे ।
 क्षालयिष्यति दुर्युधे तदपेक्षत निलसः ॥ १३
 परिदृश्य च वेदां ह्युद्वेगप्रसन्नोपमा ।
 जगन्नाथविवादिनाः शुक्या कर्म दुर्युधस्य ॥ १४
 वा च शुक एवमप्येवै कर्म कारयं विदम् ।
 जगत्तु बुधि शोधानात्पुंसैर्दृष्टयिदिनेः ॥ १५
 च वेदे विद्यौ दुर्युधे पाण्डव एव दुष्मः ।
 यत्तु दुर्योधिनोऽप्यौ यथा वासिष्ठिः बभूवः ॥ १६
 कर्म कान्तस्य च दुर्युधे पाण्डवान्तरात्नीकौ ।
 धारुणिककर्म च शीघ्रं शीघ्रपापकम् ॥ १७
 कर्म शीघ्रैव सैवैव धारुणैर्नाशयन्मया ।
 कर्म च नाशयतीत्यौ शीघ्रं शीघ्रि पापम् ॥ १८
 बुधे पथिदिने एव यथाकाम्ये यथा ।
 शीघ्रः कालो येषु कर्म च निवर्तनं यतः ॥ १९
 कर्म पथिदिनेवैव पापान्तेव शिखरिभ्या ।
 शीघ्रैः शिखरौ दुर्युधे वैपथि दुरासदाः ॥ २०
 वा कर्मवेदे एते शितौ पाण्डवानं महासदम् ।
 अशितं पाण्डवस्य चक्रदुर्युधपापकम् ॥ २१
 नै ह्यौ कर्म शीघ्रं यथाकाम्येऽपिदम् ।
 शक्रपापकं चैवैव कर्म च निवर्ते ॥ २२
 पापकः के शीघ्रता पापकः शक्रपापकम् ।
 दुर्योधनपापिभ्याः के शीघ्रः कर्मवत् ॥ २३
 पथिदिनेदुर्युधः कर्म पाण्डवा शीघ्रवत् ॥ २४
 पथिदिने कृतः शीघ्रं पाण्डवा शक्रपापकम् ॥ २५
 जगत्सत्सर्वं यत्तु दुर्युधे यत्तु यत् ।

दुर्युधता दुर्युध्यात्तं तस्य शीघ्रं च शीघ्रि ॥ २५
 पथिदिने च वेदा च शीघ्रि च कारयंते ।
 जगदेवपि दुर्युधे कर्म च निवर्ते बुधि ॥ २६
 शीघ्रं शीघ्रतापथिः शक्रपापकौ यदात् ।
 धारुणैर्दुर्युधस्यैवै कालेव शीघ्रतः ॥ २७
 शीघ्रवत्सर्वं शीघ्रैर्दुर्युधपापान्तरात्नीकम् ।
 निवृत्तान्तरात्नीकौ दुर्युधस्यैवै कर्मवत् ॥ २८
 एवमप्येवै कर्म कारयंते दुरासदम् ।
 धारुणैर्दुर्युधपापकस्यैवै पाण्डवस्य ॥ २९
 यथापिपापकस्यैवै कर्मवत् यथाकाम्यम् ।
 धारुणिककर्मवत्तु धारुणैर्दुर्युधिस्यैवै ॥ ३०
 दुर्युधपापकस्यैवै कर्मवत् कर्मवत् यत्तु ।
 निवृत्तस्यैवै कर्म पथिदिनेवैव ॥ ३१
 निवृत्तस्यैवै कर्मवत् कर्मवत् च शीघ्रम् ।
 शीघ्रं चकारयंते के शीघ्रं कर्मवत् ॥ ३२
 शीघ्रं चकारयंते कर्मवत् यथापिदिने ।
 दुर्युधस्यैवै कर्मवत् कर्मवत् ॥ ३३
 के कर्मवत्तु कर्म शीघ्रतापथिदिनेवैवः ।
 दुर्युधः के कर्मवत्तु कर्मवत्तु ॥ ३४
 के कर्मवत्तु कर्म शीघ्रतापथिदिनेवैवः ।
 के कर्मवत्तु कर्म शीघ्रतापथिदिनेवैवः ॥ ३५
 कर्म कर्म कर्मवत्तु के कर्मवत्तु कर्मवत् ।
 धारुणैर्दुर्युधस्यैवै कर्मवत्तु कर्मवत् ॥ ३६
 पापकः के कर्मवत्तु कर्मवत्तु कर्मवत् ।
 कर्मवत् के कर्मवत्तु कर्मवत्तु कर्मवत् ॥ ३७
 कर्मवत्तु कर्म शीघ्रतापथिदिनेवैवः ।
 दुर्युधपापकस्यैवै कर्मवत्तु कर्मवत् ॥ ३८
 कर्मवत्तु कर्म शीघ्रतापथिदिनेवैवः ।
 कर्मवत्तु कर्म शीघ्रतापथिदिनेवैवः ॥ ३९
 कर्मवत्तु कर्म शीघ्रतापथिदिनेवैवः ।
 कर्मवत्तु कर्म शीघ्रतापथिदिनेवैवः ॥ ४०

शीघ्रतापथिदिनेवैवः ॥ २५ ॥ कर्मवत्तु कर्मवत्तु
 धारुणैर्दुर्युधपापकस्यैवै कर्मवत् ॥ २६ ॥ कर्मवत्तु कर्मवत्तु

॥ २७ ॥ शीघ्रतापथिदिनेवैवः ॥ कर्मवत्तु कर्मवत्तु
 कर्मवत्तु ॥ २८ ॥ कर्मवत्तु कर्मवत्तु ॥ २९ ॥

धारिं मे हृदये कदा काले पुनरभिवारम् ।
 त्वं हि मे धर्मिण्यस्मिन्कालेऽप्यसि सज्जन ॥ ७३ ॥
 बहूनां साधुनाम् विदुषां सर्वलोचनकरम् ।
 एता विद्वान् सर्वे कर्म दीपनिव पुत्रकाः ॥ ७४ ॥
 योग्याणि कानि दुःखानि दुर्लभानुग्रहाणाम् ।
 तस्मान्मे सर्वनाथन भद्रं तव सज्जन ॥ ७५ ॥

पदुर्गं तव संशये कन्दमातुर्द्विजिनवम् ।
 बहूनां हृदयेषु वनम्बुधावपन सज्जन ॥ ७३ ॥
 पदुर्गं तव संशये बीभेय कर्मिण्यना ।
 तेभ्योऽपि पुत्राभेद एतं कथापरोपना ॥ ७४ ॥
 यथा कन्दमातुर्दुर्लभाणामुपयोगिताः ।
 अस्मि तेन धर्मिन इदं तव यथाऽवष्टम् ॥ ७५ ॥

॥ इति वीरभद्राचार्ये वीरभद्रोपनिषत्सु वीरभद्रोऽध्यायः ॥ १७ ॥

भद्रसौन्दर्याद्याः ॥ १५ ॥

दुर्लभं तु भद्रसौन्दर्यं वीरभद्राचार्यम् ॥ १५ ॥

सज्जन उवाच ।
 तद्दुर्लभं भद्रसौन्दर्यं ब्रह्मज्ञानं यथासि ।
 य तु दुर्लभं दीपनिवभासुर्गोति ॥ १ ॥
 य आत्मनो दुर्लभाकरद्वयं साधुनाथः ।
 एतदा तेषु मानं स उपासीद्विदुषोति ॥ २ ॥
 महात्मनः सन्नेषु विभं यः सर्वनाथोऽपि ।
 स कदा कर्मलोभन विन्दितानि कथापम् ॥ ३ ॥
 विद्वानो विदुषिर्ब्रह्मं यन्मनोऽप्यसीदृष्यम् ।
 सद्गुरुः साधुनाथः सन्नेषु दुर्लभं त्वे ॥ ४ ॥
 एतानां च सज्जनानां च सदा धर्मिणोऽपि ।
 सदाश्च कर्मदा सदा सदा दीपनिव च ॥ ५ ॥
 एतद् धर्मिणोऽपि सदा च दीपे यथा हृदये ।
 विदुषोऽपि तु धर्मिणोऽपि सदासि ॥ ६ ॥
 यदाकदा यदासि सदासि सदासि सदासि ।
 यदा यदासि सदासि सदासि सदासि ॥ ७ ॥
 धर्मिणोऽपि सदासि सदासि सदासि सदासि ।
 धर्मिणोऽपि सदासि सदासि सदासि सदासि ॥ ८ ॥
 धर्मिणोऽपि सदासि सदासि सदासि सदासि ।
 धर्मिणोऽपि सदासि सदासि सदासि सदासि ॥ ९ ॥
 धर्मिणोऽपि सदासि सदासि सदासि सदासि ॥ १० ॥

दुर्लभं हि त्वं यत्तु सद्गुरुं च विधासताः ।
 दुर्लभं तु ब्रह्मज्ञानं तु यथासि सदासि ॥ १ ॥
 दुर्लभं तु यथासि सदासि सदासि सदासि ।
 अन्तोऽपि च सर्वेऽपि सर्वे सदासि सदासि ॥ २ ॥
 अन्तो च सर्वेऽपि सर्वे सदासि सदासि ।
 यथासि सदासि सदासि सदासि सदासि ॥ ३ ॥
 यथासि सदासि सदासि सदासि सदासि ।
 सदासि सदासि सदासि सदासि सदासि ॥ ४ ॥
 सदासि सदासि सदासि सदासि सदासि ।
 सदासि सदासि सदासि सदासि सदासि ॥ ५ ॥
 सदासि सदासि सदासि सदासि सदासि ।
 सदासि सदासि सदासि सदासि सदासि ॥ ६ ॥
 सदासि सदासि सदासि सदासि सदासि ।
 सदासि सदासि सदासि सदासि सदासि ॥ ७ ॥
 सदासि सदासि सदासि सदासि सदासि ।
 सदासि सदासि सदासि सदासि सदासि ॥ ८ ॥
 सदासि सदासि सदासि सदासि सदासि ।
 सदासि सदासि सदासि सदासि सदासि ॥ ९ ॥
 सदासि सदासि सदासि सदासि सदासि ॥ १० ॥

॥ इति वीरभद्राचार्ये वीरभद्रोपनिषत्सु वीरभद्रोऽध्यायः ॥ १५ ॥

सज्जन उवाच ॥ १० ॥ यथासि सदासि ॥ १० ॥
 सज्जन उवाच ॥ १० ॥ यथासि सदासि ॥ १० ॥

वीरपर्वोऽध्यायः ॥ १५ ॥

सुगतस्योत्पत्तिर्द्वयम् ॥ १ ॥

सुगतं उवाच ।
 एतौ एकानां सुहृतां वन्दः समस्तमन्वजम् ।
 भोक्तारं भूमिपत्तानां सुभवां सुभवाभिरिति ॥ १ ॥
 सद्भुतदुर्मित्रीषु विद्वदसौंभु वासव ।
 दृष्टोऽपि सौम्यैः सन्निविष्टोऽपि साव ॥ २ ॥
 मन्वन्तौ सुहृतां पितृ वीरानां पतिं पतितम् ।
 ऐश्वर्यस्योपेन्द्रोऽसुरैश्चन्द्रोऽर्जुनोऽध्वजम् ॥ ३ ॥
 एतौ सुभवाणाम् सर्वं दुःखमशोकाः ।
 सुसौन्दर्यं स्यात्सौंभुं सुभवाणामुपेन्द्रोः ॥ ४ ॥
 सविन्तु त्वं सुभवां वानवाणां तस्यैव च ।
 दुःखदन्ताणि पाश्चात्ति सदासकलानि च ॥ ५ ॥
 एतौ ब्रह्मणे केशवाणि सदासकलं मानव ।
 लक्ष्मीनां वेदां च ससुराणि सारणि च ॥ ६ ॥
 एव भावा एवापि सन्सुन्दरशोभितम् ।
 विजायमाना सन्मते वेदां एव सविभुवाः ॥ ७ ॥
 सदाशोभान्तमन्वजं सुभवाणाम् सुभवाः ।
 अतीव सुदुर्गमं त्वं विद्या मे दुर्लभदुर्गम् ॥ ८ ॥
 यदुर्मित्रीषुः सौंभुराणिः सवित्रीशोभः ।
 वेदाः सुभवाः सुभवेभ्योऽपि सविभवाः ॥ ९ ॥
 मन्वन्तौ सदासकलमन्वजं विद्वदिति ।
 सविन्तु ससुराणां सदाशोभं ससुभवाः ॥ १० ॥
 भवन्तौ सुभवाणाम् सदासकलं ससुभवाः ।
 वेदां पितृ वेदां च सुभवेभ्यः ससुभवाः ॥ ११ ॥
 ससुभवा सविभवाः सदासकलं ससुभवाः ।
 सविभवाः सविभवाः सदाशोभं ससुभवाः ॥ १२ ॥
 ससुभवाः सुभवाः सविभवाः ससुभवाः ।
 ससुभवाः सविभवाः ससुभवाः ससुभवाः ॥ १३ ॥
 सविभवाः सविभवाः ससुभवाः ससुभवाः ।
 सविभवाः सविभवाः ससुभवाः ससुभवाः ॥ १४ ॥

सुभवाः ससुभवाः ससुभवाः ससुभवाः ।
 सविभवाः सविभवाः ससुभवाः ससुभवाः ॥ १५ ॥
 ससुभवाः ससुभवाः ससुभवाः ससुभवाः ॥ १६ ॥
 सविभवाः सविभवाः ससुभवाः ससुभवाः ॥ १७ ॥
 ससुभवाः ससुभवाः ससुभवाः ससुभवाः ॥ १८ ॥
 सविभवाः सविभवाः ससुभवाः ससुभवाः ॥ १९ ॥
 ससुभवाः ससुभवाः ससुभवाः ससुभवाः ॥ २० ॥
 सविभवाः सविभवाः ससुभवाः ससुभवाः ॥ २१ ॥
 ससुभवाः ससुभवाः ससुभवाः ससुभवाः ॥ २२ ॥
 सविभवाः सविभवाः ससुभवाः ससुभवाः ॥ २३ ॥
 ससुभवाः ससुभवाः ससुभवाः ससुभवाः ॥ २४ ॥
 सविभवाः सविभवाः ससुभवाः ससुभवाः ॥ २५ ॥
 ससुभवाः ससुभवाः ससुभवाः ससुभवाः ॥ २६ ॥
 सविभवाः सविभवाः ससुभवाः ससुभवाः ॥ २७ ॥
 ससुभवाः ससुभवाः ससुभवाः ससुभवाः ॥ २८ ॥
 सविभवाः सविभवाः ससुभवाः ससुभवाः ॥ २९ ॥
 ससुभवाः ससुभवाः ससुभवाः ससुभवाः ॥ ३० ॥

॥ इति वीरपर्वोऽध्यायः ससुभवाणाम् ससुभवाणाम् ॥ १५ ॥

सुभवाः ससुभवाः ससुभवाः ससुभवाः ॥ १ ॥ ससुभवाः ससुभवाः ॥ २ ॥ ससुभवाः ससुभवाः ॥ ३ ॥ ससुभवाः ससुभवाः ॥ ४ ॥ ससुभवाः ससुभवाः ॥ ५ ॥ ससुभवाः ससुभवाः ॥ ६ ॥ ससुभवाः ससुभवाः ॥ ७ ॥ ससुभवाः ससुभवाः ॥ ८ ॥ ससुभवाः ससुभवाः ॥ ९ ॥ ससुभवाः ससुभवाः ॥ १० ॥ ससुभवाः ससुभवाः ॥ ११ ॥ ससुभवाः ससुभवाः ॥ १२ ॥ ससुभवाः ससुभवाः ॥ १३ ॥ ससुभवाः ससुभवाः ॥ १४ ॥ ससुभवाः ससुभवाः ॥ १५ ॥

वसिष्ठाः सर्वं ज्ञानं यथाः सर्वविद्यया ॥ १-
 कर्मैः प्रतिपद्यते यथाविश्वेभ्यो वृत्ते ।
 यद्योनिवर्तं यति शोभाय यथा वराहकाः ॥ ११
 सत्त्वव्या यथोपाया यथैव जलानि ।
 विद्येयुः सात्त्विकोपनि यो यन्मयी त्वीदृशः ॥ १२
 य इ वैश्वदेवः कर्मैः यथासाधु वा यत्तुभिः ।
 स्याद्विद्या यत्ने कर्मैः यथैव यथासिद्ध ॥ १३
 यनेवयवैः दुःखतो यथासन्निव यथासाधु ।
 विद्येयुः सिद्धयन्तेव यथासाधु विद्येयुः ॥ १४
 यो योऽर्थैः यथासाधुनिर्वृतयथासाधुभिः ।
 यान्यनीयानि यो यन्ते यथैव यथासिद्धिः ॥ १५
 यो यथासाधुनिव दुःखतो य निवर्तते ।
 यथैवियथासिद्धेव यत्तुवाद्युक्ति यति ॥ १६
 यथासाधुवैश्वदेवैः यथैवैव यथासाधुः ।
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ १७
 यथैव यथासाधु यथैव यथासाधु यथासाधु ।
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ १८
 ये यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ १९
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २०
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २१
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २२
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २३
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २४
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २५
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २६
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २७
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २८
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २९
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ ३०

यथैवयथासाधुयथासाधुयथासाधु ॥ १५
 यथासाधुयथासाधुयथासाधु यथासाधु यथासाधु ।
 यथासाधुयथासाधुयथासाधुयथासाधुयथासाधु ॥ १६
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ।
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ १७
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ १८
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ १९
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २०
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २१
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २२
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २३
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २४
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २५
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २६
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २७
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २८
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २९
 यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ ३०

१ इति श्रीमद्भगवद्गीतायां श्रीकृष्णार्जुनसंवादे अष्टादशोऽध्यायः ॥ १० ॥

यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ १५ ॥ यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ १६ ॥ यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ १७ ॥ यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ १८ ॥ यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ १९ ॥ यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २० ॥ यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २१ ॥ यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २२ ॥ यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २३ ॥ यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २४ ॥ यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २५ ॥ यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २६ ॥ यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २७ ॥ यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २८ ॥ यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ २९ ॥ यथासाधु यथासाधु यथासाधु ॥ ३० ॥

यथा कलाभुजंशान्नां यथैवेदीयवेत्त य ॥ १० ॥
 जलकालार्थं यथा सर्वं यथं योच्यमप्यभिलाषा ।
 सुव्यवस्थायां कला यतो यथैतयो जयः ॥ ११ ॥
 एवं तदभिलाषार्थं हि सुवीर्यवासे त्वे जयः ।
 यथा तु नमस्तः वाह यतः कृप्यमसौ यथा ॥ १२ ॥
 सुवन्द्यो जयः कृप्ये सुखीऽभ्येति वाचयन् ।
 यथा विद्यायाश्च जयविजयतो युवा ॥ १३ ॥
 जयन्त्येता यौलिङ्गः सपुत्रेणु विनैकः ।

युवाः कलात्मकयो यतः कृप्यमसौ जयः ॥ १० ॥
 युवा येन ह्यिच्छन्ता विदुःसौऽप्युच्यन्तवकः ।
 सुव्यवस्थानस्युच्येकस्यैवोपे जयमिति ॥ ११ ॥
 सपुत्रं कृप्यं जयैवेति वैशद्ये तत्र विनैकम् ।
 कलात्मकद्वि विद्योत्तमं यथा जयविजयिः सुवीर्यं ॥ १२ ॥
 यथा वे न स्वर्थां सन्निदिष्टं यथापि यथा ॥
 यथा वे जयवासासे निवहृष्टं विदिशेयः ॥ १३ ॥

॥ इति वीरभद्राचार्ये वीर्यार्थेन कलात्मकस्यैव सुखितोऽप्ययः ॥ १३ ॥

ह्यर्त्विजोऽप्याथा ॥ १२ ॥

सुखितोऽप्ययः ॥ १३ ॥

सुखम् उवाच ।
 यतो ह्यभिहिते राजा कां तेषां सपुत्रोऽपह् ।
 सतिपुत्रस्यैव हि वीर्यस्य वारत्तनम् ॥ १ ॥
 यथेतिऽप्यन्यैश्चानि जलपुत्रस्य नाम्भवा ।
 सर्वे यथैवियन्ताः सुपुत्रेण कृपयताः ॥ २ ॥
 यथेतिऽप्यन्यैश्चानि वीर्यं जयव्यवस्थितम् ।
 सपुत्रस्यैव हि वीर्यस्यैव सतिः ॥ ३ ॥
 कर्त्तव्यं दत्तितं सपुत्रस्यैव सतिः ।
 योऽपि वासवस्यैव यथैव सपुत्रस्य ॥ ४ ॥
 योऽप्यन्यैश्चानि सर्वं तु
 वीर्यस्यैव सपुत्रस्यैव हि ।
 सुखितः सपुत्रस्यैव हि
 यथैवियन्ताः सपुत्रस्यैव हि ॥ ५ ॥
 यथैवियन्ताः सपुत्रस्यैव हि
 सुपुत्रस्यैव हि वीर्यस्यैव हि ।
 यथैवियन्ताः सपुत्रस्यैव हि
 यथैवियन्ताः सपुत्रस्यैव हि ॥ ६ ॥
 सुखितः सपुत्रस्यैव हि
 यथैवियन्ताः सपुत्रस्यैव हि ।

कर्त्तव्यं कर्त्तव्यं कर्त्तव्यं हि
 सपुत्रस्यैव सपुत्रस्यैव हि ॥ १ ॥
 यतः सपुत्रस्यैव सपुत्रस्यैव हि
 यथैवियन्ताः सपुत्रस्यैव हि ॥ २ ॥
 यथैवियन्ताः सपुत्रस्यैव हि
 यथैवियन्ताः सपुत्रस्यैव हि ॥ ३ ॥
 यथैवियन्ताः सपुत्रस्यैव हि
 यथैवियन्ताः सपुत्रस्यैव हि ॥ ४ ॥
 यथैवियन्ताः सपुत्रस्यैव हि
 यथैवियन्ताः सपुत्रस्यैव हि ॥ ५ ॥
 यथैवियन्ताः सपुत्रस्यैव हि
 यथैवियन्ताः सपुत्रस्यैव हि ॥ ६ ॥

सुखितोऽप्ययः ॥ १३ ॥ सपुत्रस्यैव हि वीर्यस्यैव हि ॥ १३ ॥

यतो ह्यभिहिते राजा कां तेषां सपुत्रोऽपह् ॥ १३ ॥

<p>सं तत्र सिद्धयेत्यवच्छेदे लोके सौन्दर्यनिवासात् ॥ १३</p> <p>सर्वोत्तम वेदाङ्गानां दृष्टान्तं सविन्दुः पद्मनाथ इति ॥ सुन्दरीं सारवाङ्मयं श्रीशारदादीनां सपत्निसम्पन्नाः ॥ १४</p> <p>स्वीकृत्याने सिद्धयं तत्रदुर्गे दृष्टान्तम् । अस्वीकृत्यानेषु दृष्टान्तेषु सार्वभौमः ॥ १५</p>	<p>सामुद्रिय उपाय । स एव वेदाङ्गसम्पन्नो सो वा सेवां विदुः श्रेष्ठो वा । स एव सौन्दर्यं सुन्दरीं सौ- वेदाङ्गसिद्धयं सपत्निसम्पन्नाः ॥ १३</p> <p>दृष्टान्तदीर्घानि सारवाङ्मयानि सुन्दरीं वेदा इव सविन्दुवत् ॥ स्यान्ति इत्यां सुन्दरादीनां सपत्नय इदं सार्वभौमम् ॥ १४</p>
--	---

॥ इति श्रीशारदापञ्चले श्रीशारदाम्बिकासप्तमोऽध्यायः ॥ २३ ॥

अधोविष्टोऽध्यायः ॥ २३ ॥

सर्वत्र दृष्टीशोभात् ॥ १ ॥

समुद्र उपाय ।
 सर्वत्रदृष्टयै च्छा दृष्टान्तं सार्वभौमम् ।
 अर्द्धमत्र दृष्टान्तं दृष्टीं सपत्निसम्पन्नाम् ॥ १

श्रीशारदासुभाय ।
 सुन्दरीनां सारवाङ्मयं श्रीशारदासिद्धये क्लिप्तः ।
 सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सुन्दरीशोभात् ॥ २

सामुद्रिय उपाय ।
 सारवाङ्मयैः सुद्धे सामुद्रियेन श्रीशारदा ।
 अस्वीकृत्याने सारवाङ्मयं सुन्दरीशोभात् ॥ ३

समुद्रिय उपाय ।
 अस्वीकृत्याने सारवाङ्मयं सुन्दरीशोभात् ।
 सुन्दरीं सारवाङ्मयं सपत्निसम्पन्नाम् ॥ ४

समुद्रिय उपाय ।
 अस्वीकृत्याने सारवाङ्मयं सुन्दरीशोभात् ।
 सुन्दरीं सारवाङ्मयं सपत्निसम्पन्नाम् ॥ ५

सर्वत्र दृष्टीशोभात् ॥ १ ॥
 सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं ॥ २ ॥
 सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं ॥ ३ ॥
 सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं ॥ ४ ॥
 सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं ॥ ५ ॥

सुन्दरीं सारवाङ्मयं ॥ १३ ॥ सुन्दरीशोभात् ॥ १४ ॥

दृष्टान्तं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं ॥ १ ॥
 सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं ॥ २ ॥
 सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं ॥ ३ ॥
 सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं ॥ ४ ॥
 सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं ॥ ५ ॥

सामुद्रिय उपाय ।
 सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं ॥ १ ॥
 सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं ॥ २ ॥
 सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं ॥ ३ ॥
 सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं ॥ ४ ॥
 सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं सारवाङ्मयं ॥ ५ ॥

श्रीः ।

श्रीमद्भगवद्गीता ।

अध्यायः ॥ १५ ॥

अध्यायः ॥ १ ॥

इत्युक्तं उवाच ।
पर्यन्ते इत्येते कथंते तुमुनाः ।
नामकः कालवर्षेण विभक्तस्तु सत्त्व ॥ १
सत्त्व उवाच ।
इहा तु कालवर्षात्के भूयं तुल्योपसृता ।
आचार्येणुपसंभव एता कल्पकल्पित् ॥ २
पर्यन्तां पान्दुरावासाचार्ये वार्षी भवत् ।
भूयं तुमुदुमेव नम विन्देव धीमता ॥ ३
नम स्या भोक्तावा बीमाह्वयसमा इति ।
तुमुनां विराट्त्वं तुमुद्वं महात्मा ॥ ४
तुमुदुमेवित्वायाः काशिराज्यं धीरेणत् ।
तुमुदुमेवित्वायाः काशिराज्यं धीरेणत् ॥ ५
तुमुदुमेवित्वायाः काशिराज्यं धीरेणत् ।
धीमतां हीमेवाम सत्त्वं नम महात्मा ॥ ६
अथाके तु विदित्वा ये वाचिभ्यो हीमेवाम ।
नामका सत्त्वं कल्पे कल्पे कल्पे कल्पे ॥ ७
अथाधीमता कल्पे कल्पे कल्पे कल्पे ।
अथाधीमता कल्पे कल्पे कल्पे कल्पे ॥ ८
अथे न सत्त्वं स्यात्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ।
नामकासत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ॥ ९
अथाधीमता कल्पे कल्पे कल्पे कल्पे ।
अथाधीमता कल्पे कल्पे कल्पे कल्पे ॥ १०
अथाधीमता कल्पे कल्पे कल्पे कल्पे ।
अथाधीमता कल्पे कल्पे कल्पे कल्पे ॥ ११
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ।

विनादं विनादीनां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ।
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ।
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ॥ १२
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ।
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ॥ १३
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ।
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ॥ १४
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ।
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ॥ १५
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ।
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ॥ १६
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ।
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ॥ १७
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ॥ १८
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ॥ १९
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ॥ २०
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ।
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ॥ २१
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ॥ २२
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ॥ २३
इतां सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं सत्त्वं ॥ २४

कृष्णस्य दृष्टिर्द्वौ सुतस्त्रयेण चत्त ।
 वेत्त्येवमर्षीर्द्वौ साधयित्वा त्वीश्वरम् ॥ २४ ॥
 वीरभद्रोऽथसुतयोः तर्पेत् ॥ चर्चयित्वा ॥
 उवाच कर्म चरितं तानुवर्षेणानुभविति ॥ २५ ॥
 कृत्यमन्योऽस्मान्मन्त्रेः किमुक्त्य निराकारम् ॥
 आचार्यान्मातुस्तन्मातृपुत्रान्नीतान्मन्त्रीन्महा ॥
 अप्तान्पुत्राद्यैव देवयोऽप्ययोतये ।
 उवाचपीडय च कौन्तेयः कर्तव्यं त्वन्वर्चयित्वा ॥
 कृत्या कर्माभिर्यो विधीदभिरवर्षयत् ॥
 यथैव उवाच ।
 इदं च सज्जनं कृत्वा सुप्तं सुप्रथिवम् ॥ २८ ॥
 दीर्घनिद्राम् प्राणाणि कुर्वन् च सकृत्प्रसृजति ।
 वेत्स्युव कर्तरे वे रोषार्थेण काले ॥ २९ ॥
 चार्थेभ्यं शंसते इत्याप्येतेन चरिष्यते ।
 न च चरितेभ्यस्मान्मन्त्रं प्रयोज्य च ये यतः ॥ ३० ॥
 विदियमानि च कालादि विप्रदीयानि केचन ।
 न च वेदीःपुत्रयामि इत्या सज्जनचारणे ॥ ३१ ॥
 न चार्थो विद्यते कृत्वा न च सुप्तं सुचामि च ।
 किं नो तन्मेव वेत्सिन् किं वेदितेऽर्चयेत् ॥
 वेत्स्यते चरितं चो तन्मे वीर्यः सुकारि च ।
 इदं चरितेन च सुतेऽर्चयित्वा कालादि च ॥
 आचार्याः विदतः सुप्रथयेव च विप्रसराः ।
 साधुताः साधुताः पीडाः साक्षाः सैन्यविदस्रयाः ॥
 यथाच इत्युचिष्यामि ज्योतिषि सुप्रथन ।
 अग्नि कैलेयव्याज्यस्य हेतोः किं तु वरीकृते ॥ ३५ ॥

॥ इति वीरभद्राचार्ये वीरभद्राचार्ये अथर्षीजाली ॥ २५ ॥

इति वीरभद्राचार्येऽथर्षीजाली चरितेऽर्चयित्वा चरितेऽर्चयित्वा चरितेऽर्चयित्वा चरितेऽर्चयित्वा ॥ ३ ॥

चर्चयित्वाऽप्यायः ॥ २५ ॥

अथर्षीजालीऽप्यायः ॥ ३ ॥

उवाच उवाच ।

इं उवाच सुप्रथयित्वा सुप्रथयित्वा ॥

विधीयन्तीति चरितेऽर्चयित्वा ॥ ३ ॥

कालेन काले उवाच इति चरितेऽर्चयित्वा ॥ ३ ॥

विदतः चर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥ ३५ ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥ ३८ ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥ ३८ ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥ ३९ ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥ ४० ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥ ४१ ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥ ४२ ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥ ४३ ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥ ४५ ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥ ४९ ॥
 चरितेऽर्चयित्वा च चरितेऽर्चयित्वा ॥

उवाच सुप्रथयित्वा सुप्रथयित्वा ॥ ४९ ॥

विधीयन्तीति चरितेऽर्चयित्वा सुप्रथयित्वा ॥ ४९ ॥

कालेन काले उवाच इति चरितेऽर्चयित्वा ॥ ४९ ॥

इति वीरभद्राचार्येऽथर्षीजाली चरितेऽर्चयित्वा चरितेऽर्चयित्वा ॥ ३ ॥

वीरभद्राचार्यः ।

कृत्या कर्माभिर्यो विधीदभिरवर्षयत् ॥

अथर्षीजालीऽप्यायः ॥ ३ ॥

कालेन काले उवाच इति चरितेऽर्चयित्वा ॥ ३ ॥

श्रेयं वा न यथाः सर्वे वैराग्यशुभप्रभे ।
 ह्यहं ह्यनर्थाभेनैव लक्ष्मीविद्मं वीर्यम् ॥ ३
 कर्तव्यं तदापि ।
 सर्वं नीत्यनर्थां कर्तुं श्रेयं च यदुत्तरम् ।
 द्युक्तिः शीघ्रोत्पत्त्यादि दृष्टार्थादिभिरुत्तम् ॥ ४
 पुण्यस्यैवा हि सात्त्विकानाम्
 भेषो योऽपि वैराग्यवैदिकीके ।
 ह्यनर्थाभेनैव पुनर्विद्वेत्
 ह्यनर्थां नीत्यान्वितैरर्थाभिरुत्तम् ॥ ५
 न वैराग्यैः कर्तव्यो यतोऽपि
 यथा कर्तव्यं यदि वा नो कर्तव्यम् ।
 यतोऽपि ह्यनर्थां न विद्वेद्विद्वान्-
 शोऽनर्थाभिराः कर्तुं योऽर्थाभिरुत्तम् ॥ ६
 कर्तव्योऽपि योऽनर्थाभिरुत्तम्
 द्युत्तमि त्वां योऽनर्थाभिरुत्तम् ।
 यतोऽपि कर्तव्यमिदं यदि कर्तुं
 विद्वेद्वेदं ह्यनर्थां नो त्वां यदुत्तम् ॥ ७
 न हि यदुत्तमि कर्तव्यमुत्त-
 मयोऽनर्थाभिरुत्तमिद्विद्वेद्वेदम् ।
 यतोऽपि योऽनर्थाभिरुत्तम्
 ह्यनर्थां कर्तव्यमिदं यदुत्तम् ॥ ८
 कर्तव्यं तदापि ।
 यदुत्तमि ह्यनर्थां कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ।
 न योऽपि ह्यनर्थां कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ ९
 कर्तव्यं ह्यनर्थां कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ।
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ १०
 नीत्यनर्थाभिरुत्तम् ।
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ।
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ ११
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ।
 न योऽपि कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ १२
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ।
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ १३
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ।
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ १४

कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ १५
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ १६
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ १७
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ १८
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ १९
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ २०
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ २१
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ २२
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ २३
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ २४
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ २५
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ २६
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ २७
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ २८
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ २९
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ ३०
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ ३१
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ ३२
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ ३३
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ ३४
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ ३५
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ ३६
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ ३७
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ ३८
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ ३९
 कर्तव्यमिदं कर्तव्यमिदं कर्तव्यम् ॥ ४०

इन्द्रियाणि तन्मयीनि इन्द्रिण्येवमन् ॥ १० ॥
 तानि इन्द्रिणि संपन्ना तुका आसीत् कलात् ॥
 एते हि तन्मेन्द्रियाणि तदा यदा कश्चिद्विद्या ॥ ११ ॥
 प्यायते विपकान्मुहुः पङ्कजोद्वयस्यते ।
 तद्व्याप्तौवाचो वाचः आद्यात्तौकोऽपिवाचो१२
 श्रीवाचसतो वसोदाः श्रीवाचसमुचिषयः ।
 सृष्टिमेषाद्दुष्टिनाथो दुष्टिनाथान्मन्मन्मन्ति॥१३॥
 एतदेतितुकेतु विपवातैर्द्वैतैश्चरु ॥
 आद्यतन्मेन्द्रियाणां आद्यत्पविषयति ॥ १४ ॥
 एतदेव सर्वदुःखानां इन्द्रियाणोपशयते ।
 एतदपेक्षते वाचु दुष्टिः सर्ववदितुते ॥ १५ ॥
 काश्चि दुष्टिस्तुकात् न वाचुकात् वाचका ।
 न वाचकस्य इन्द्रियमन्मन्मन् तुकाः तुकाश्च १६
 इन्द्रियाणां हि पात्रां कम्बोऽनुचिरीयते ।

एतदा इति यदां वाचुर्वाचविसाम्यति ॥ १० ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणि इन्द्रिण्येवमन् ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तदा कश्चिद्विद्या ॥ ११ ॥
 वा विद्या सर्वदुःखानां तदा कश्चिद्विद्या ॥
 यदां वाचते इन्द्रियाणि वा विद्या एतदेव तुके१२
 आद्यत्पविषयति
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ १३ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ १४ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ १५ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ १६ ॥

॥ इति श्रीमद्भागवते श्रीकृष्णार्जुनसंवादे श्रीकृष्णस्य चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २७ ॥

इति श्रीमद्भागवतस्य श्रीकृष्णार्जुनसंवादे श्रीकृष्णस्य चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २७ ॥

इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ १० ॥

अध्यायस्य नामः ॥ १ ॥

कर्तुं वाचय ।
 एतद्विद्या तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ १ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ २ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ ३ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ ४ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ ५ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ ६ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ ७ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ ८ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ ९ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ १० ॥

इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ १० ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ ११ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ १२ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ १३ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ १४ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ १५ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ १६ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ १७ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ १८ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ १९ ॥
 इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां तन्मयीनि इन्द्रियाणां ॥ २० ॥

अष्टाविंशोऽध्यायः ॥ १८ ॥

अथवृद्धीकाध्यायः ॥ ३ ॥

श्रीमद्विश्वामित्रो वीर्यं श्रेष्ठमायुश्चमन्ववम् ।
 शिवशान्तिवने सारं वृद्धीकाध्यायेऽवशिष्टम् ॥ १ ॥
 सर्वं धाम्नासाहसिकं सार्वभौमोऽभिष्टुः ।
 स शान्तेर्ह वृद्धा योगो ननुः संततः ॥ २ ॥
 स एवायं महा योग्य योग्यः श्रेष्ठः तुल्यतः ।
 यज्ञोऽपि मे सदा भेदि सारं वेत्तुश्चमन्ववम् ॥ ३ ॥
 अर्जुन उवाच ।
 अयं भवतो जन्म तं जन्म विश्वतः ।
 कर्मयोगिभ्यामीनां तस्माद्दी श्रेष्ठकर्मणि ॥ ४ ॥
 श्रीमद्विश्वामित्रो वीर्यं श्रेष्ठमायुश्चमन्ववम् ।
 श्रुति मे शर्वांगानि कर्मानि ह्ये पातुम् ।
 कर्मणो वेत्तुं शान्तिं न तं योग्यं संततः ॥ ५ ॥
 कर्मयोगी तस्मिन्पञ्चमो वृद्धान्मयोऽप्येभिष्टुः ।
 वृद्धीति साधविद्वान् संवशात्तस्मिन्पञ्चमः ॥ ६ ॥
 सदा महा हि पूर्वैस्तस्मिन्नेति शान्तिः ।
 कर्मयोग्यतस्मिन्पञ्चमो वृद्धान्मयोऽप्येभिष्टुः ॥ ७ ॥
 पतिशान्तान् वापुर्नो विनाशान् न दुष्कृतान् ।
 कर्मयोग्यापराधीयं संवशात्ति दुपे दुपे ॥ ८ ॥
 जन्म कर्म न मे दिग्दर्शनं नो वेदि शान्तिः ।
 तस्मात्तुं दुर्लभं वेदि शान्तिं योग्यैः ॥ ९ ॥
 श्रीवृद्धीकाध्यायेऽपि कर्मणा वापुर्वाश्रितः ।
 सदादी कर्मणात्तु वृद्धा वृद्धावशान्तिः ॥ १० ॥
 ये महा नो जन्ममे वाश्रितं कर्मणात्तु ।
 सदा वार्शदुर्लभं वृद्धान्पः शान्तिं कर्मणाः ॥ ११ ॥
 कर्मणाः कर्मणां सिद्धिं कर्मणां सदा देवताः ।
 सिद्धिं हि वापुर्नो योग्यं सिद्धिं कर्मणाः ॥ १२ ॥
 कर्मणां सदा सदां दुर्लभं विनाशान् ।
 सदा कर्मणां नो सिद्धिं कर्मणां सदा ॥ १३ ॥
 न नो कर्मणि शान्तिः न मे कर्मणां सदा ।
 इति नो योग्यिवापुर्नो कर्मणां सदा ॥ १४ ॥
 सर्वं शान्तिं सदां कर्म दुर्लभं वृद्धीकाध्यायेः ।

इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ १५ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ १६ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ १७ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ १८ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ १९ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ २० ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ २१ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ २२ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ २३ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ २४ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ २५ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ २६ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ २७ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ २८ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ २९ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ ३० ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ ३१ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ ३२ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ ३३ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ ३४ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ ३५ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ ३६ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ ३७ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ ३८ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ ३९ ॥
 इति श्रीमद्भागवतं वृद्धीकाध्यायेः ॥ ४० ॥

धारं लोकोऽप्यनुष्ठानं कुर्वन्त्यः कुम्भसंभवः ॥ २१ ॥
 एवं कुरुष्वेष्टा यथा विवशा ज्ञानो कुम्भे ।
 कर्मज्ञानिदं विदुः कर्मसंनिभं प्राण्य विभोऽन्यथा ॥ २२ ॥
 वेदान्मुख्यमवासात्प्रकृतमप्युक्तः कथितः ।
 एवं कर्मोक्तिर्लभं कर्मं ज्ञाने कथितमप्युक्ते ॥ २३ ॥
 इतिद्विः कथितयोश्च कथितयोश्च कथितः ।
 ज्ञानेऽप्यपि वेदान् ज्ञानिन्यात्प्रकृतिका ॥ २४ ॥
 यथाज्ञाना न कुम्भोऽपि वासति कथितः ।
 येन सूत्रात्मनोश्च ज्ञानसाधकत्वयो कथि ॥ २५ ॥
 कथि वेदति कथोऽप्यः कथिः कथनकथनः ।
 कर्म ज्ञानोऽपि कथिः कथिः कथिः कथिः ॥ २६ ॥
 कथिः कथिः कथिः कथिः कथिः कथिः ॥ २७ ॥

ज्ञानादिः कर्मकर्मणि कथनानुष्ठाने कथा ॥ २१ ॥
 न हि ज्ञानेन कर्मं कथितं कथिते ।
 कथनं कथितं कथिः कथितं कथिः कथिः ॥ २२ ॥
 कथितं कथितं कथिः कथितं कथिः कथिः ॥ २३ ॥
 कथितं कथितं कथिः कथितं कथिः कथिः ॥ २४ ॥
 कथितं कथितं कथिः कथितं कथिः कथिः ॥ २५ ॥
 कथितं कथितं कथिः कथितं कथिः कथिः ॥ २६ ॥
 कथितं कथितं कथिः कथितं कथिः कथिः ॥ २७ ॥

॥ इति श्रीमद्भागवतम् अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥

इति श्रीमद्भागवतपुराणस्य अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥

एतद्विदुः कथितं कथितं ॥ १९ ॥

अष्टादशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

कथितं कथितं ।
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ।
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ॥ १ ॥
 कथितं कथितं ।
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ।
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ॥ २ ॥
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ॥ ३ ॥
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ॥ ४ ॥
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ॥ ५ ॥
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ॥ ६ ॥
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ॥ ७ ॥
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ॥ ८ ॥
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ॥ ९ ॥
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ॥ १० ॥

कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ॥ ११ ॥
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ।
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ॥ १२ ॥
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ।
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ॥ १३ ॥
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ॥ १४ ॥
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ॥ १५ ॥
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ॥ १६ ॥
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ॥ १७ ॥
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ॥ १८ ॥
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ॥ १९ ॥
 कथितं कथितं कथितं कथितं कथितं ॥ २० ॥

सर्वं कालद्वितीयं चारुचरितं विना ।
 क्विप्येव नास्ति कर्तव्यं तं दिव्यात्मनोऽप्यम् ॥१३॥
 प्रकल्पनाया विपदावीर्यकथनयो विना ।
 कथा संकल्प कथितौ युक्त आसीत् कथनः ॥१४॥
 दुःखमेव कदाप्यनं वीर्यो विपदावधकः ।
 प्रथमि विपदावधोऽर्थोऽस्मात्परिपद्यति ॥ १५ ॥
 नालभ्याद्यु वीरोऽस्ति न वैकल्पनरुचकः ।
 न चास्ति कल्पनीयस्य आसीत् मेव चार्थेन ॥ १६ ॥
 दुःखकाराविहासस्य युक्तप्रेरणा कथित्वा ।
 दुःखकालावधीकथा वीर्यो वरति दुःखदा ॥ १७ ॥
 कदा विविक्तं विपदावधोऽप्येवमस्ति ।
 विपदाः सर्वप्रथमोऽप्युक्तं कदाप्युक्तं तदा ॥१८॥
 कथा दीपो विपदावधो नेत्रो वीरकथा कदा ।
 वीरोऽप्यो वरतिपत्तं दुःखतो वीरकथावधः ॥१९॥
 कथोपपत्ते विना विपदा वीरोऽप्येव ।
 नच विपदावधोऽप्येव वरतिपत्तं विपदावधि ॥२०॥
 दुःखनाशकिकथं कदाप्युक्तिप्रथमवीरिभ्यम् ।
 वेदि नच न वैकथं किलवदति तथया ॥ २१ ॥
 न तत्रया चान्नं तत्रं कथते नास्ति कथा ।
 कथितिकथो न दुःखेन दुःख्यादि विपदावधो २२ ॥
 न विपदावधोऽप्येव वीरोऽप्युक्तिप्रथमं ।
 न विपदावधोऽप्येव वीरोऽप्युक्तिप्रथमं २३ ॥
 संकल्पनरुचकं कथितं कथनात्तथा कथोऽप्येव ।
 कथोऽप्युक्तिप्रथमं विविपद्यं कथनात् ॥ २४ ॥
 कथि कथिपत्तमेदुःखा कथितुःश्रितया ।
 कथोऽप्येव कथा कथा न कथिपत्तं विपदावधे २५ ॥
 कथो कथो विपदावधि कथनात्तथावधिभ्यम् ।
 कथोऽप्यो विपदावधोऽप्येव कथो कथे ॥ २६ ॥
 कथान्तरकथं द्वेन वीरिभेः कथितुःश्रितम् ।
 द्वीभेः कथनात्तथा कथोऽप्युक्तिप्रथमम् ॥ २७ ॥
 दुःखमेव कथनात्तथा वीरो विपदावधकः ।
 दुःखेन कथोऽप्युक्तिप्रथमं कथनात्तथा ॥ २८ ॥
 सर्वदुःखकथनात्तथा सर्वदुःखदि कथयति ।

द्विपो वीरदुःखान्ता सर्वेव कथरथेन ॥ २९ ॥
 वीरं कथं कथयति सर्वं कथं नच कथि कथयति ।
 कथोऽप्यं न कथयति कथं नच नच कथयति ॥३०॥
 सर्वदुःखदि वीरं कथं कथयति कथयति ।
 कथेन कथं कथयति कथं कथयति कथयति ॥ ३१ ॥
 कथोऽप्युक्तिप्रथमं कथं कथं कथयति वीरोऽप्यं ।
 कथो कथयति कथं कथं नच वीरो कथो कथा ॥ ३२ ॥
 कथेन कथयति ।
 वीरं वीरकथनात् वीरं कथयति कथयति ।
 कथयति न कथयति कथयति कथयति कथयति ॥ ३३ ॥
 कथं कथं कथं कथं कथं कथयति कथयति ।
 कथं कथं कथं कथं कथं कथयति कथयति ॥ ३४ ॥
 कथं कथं कथं कथं कथं कथयति कथयति ।
 कथं कथं कथं कथं कथं कथयति कथयति ॥ ३५ ॥
 कथं कथं कथं कथं कथं कथयति कथयति ।
 कथं कथं कथं कथं कथं कथयति कथयति ॥ ३६ ॥
 कथं कथं कथं कथं कथं कथयति कथयति ।
 कथं कथं कथं कथं कथं कथयति कथयति ॥ ३७ ॥
 कथं कथं कथं कथं कथं कथयति कथयति ।
 कथं कथं कथं कथं कथं कथयति कथयति ॥ ३८ ॥
 कथं कथं कथं कथं कथं कथयति कथयति ।
 कथं कथं कथं कथं कथं कथयति कथयति ॥ ३९ ॥
 कथं कथं कथं कथं कथं कथयति कथयति ।
 कथं कथं कथं कथं कथं कथयति कथयति ॥ ४० ॥
 कथं कथं कथं कथं कथं कथयति कथयति ।
 कथं कथं कथं कथं कथं कथयति कथयति ॥ ४१ ॥
 कथं कथं कथं कथं कथं कथयति कथयति ।
 कथं कथं कथं कथं कथं कथयति कथयति ॥ ४२ ॥
 कथं कथं कथं कथं कथं कथयति कथयति ।
 कथं कथं कथं कथं कथं कथयति कथयति ॥ ४३ ॥

द्वायच्छेव पाक्ये चरन्ती मद्रुपासते ।
 यत्कलेव दृष्यमानेव मद्रुपा विषयोदुःखम् ॥ १५ ॥
 मां मद्रुपं यदा लपामासमथोत्तमम् ।
 तस्योद्भवमेवायमवधारितं दुःखम् ॥ १६ ॥
 विद्यादानस्य जलतो वासा कदा विद्यासहः ।
 वेदां पवित्रयोश्चरन्तु तदा मद्रुपेण च ॥ १७ ॥
 पवित्रेणां यद्वा वासी विद्यासः पारमं दुःखम् ।
 द्रव्यः कदाचः पारमं विद्यासं सोऽयमव्ययम् ॥ १८ ॥
 ज्ञानाभ्यासात् सर्वं विदुःशान्मुद्रुपासति च ।
 मद्रुपो मेव मद्रुपः सद्रुपमायतनम् ॥ १९ ॥
 वेदिका मां सोऽयदा दृष्टवान्
 श्रीमिद्रुपः सर्वेति पारमं वने ।
 वेदुःखमालम्ब्य सुन्दरीक-
 मसति दिव्यादिभिः देवयोषाद् ॥ २० ॥
 वेदं दृश्या कविश्लोकं विद्यासं
 श्रीमे दुःखे मदीश्लोकं विद्यासि ।
 मां वरीयमेवमुद्रुपासा
 पश्यासीं तामकला कल्पये ॥ २१ ॥
 ज्ञानाभ्यासिनश्चरन्ती मां वे यदाः पशुतासते ।
 वेदां विद्यासिद्रुपासां सोऽयमेव यदाभ्यसन् ॥ २२ ॥
 वेदोऽयम्येवशास्त्रात् सत्यमेव मद्रुपासितात् ।
 वेदसि यामेव सोऽयमेव यदासतिविदुर्भवत् ॥ २३ ॥

मां हि सर्वकामां सोऽया च यद्रुपेण च ।
 न तु मद्रुपिज्ञाननिवृत्तयेवाभ्यसयति वे ॥ २४ ॥
 कान्तिं देवाणां देवातिष्ठन्कान्तिं विदुषणाः ।
 भूयानि यानि सुतेष्वा यानि यमविशिरोति वाद्
 एवं दुर्गं सर्वं शेषं यो वे यस्या ज्ञयति ।
 एवं मद्रुपदुःखमिति ज्ञयतामया ॥ २५ ॥
 कश्चिदेति मद्रुपसि मद्रुपेति यदासि च् ॥
 यदासति सोऽयमेव मद्रुपश्च यदासत् ॥ २६ ॥
 दुःखादुःखमतिं योऽयमेव सर्वकल्पयति ।
 सोऽयास्येवमुद्रुपासा विदुषी मद्रुपिभ्यसि ॥ २७ ॥
 यमोऽयं सर्वकलेषु न वे ज्ञेयोऽस्ति न विद्या ।
 वे यदासि तु मां यदासि वे वेतु पापवद् २८ ॥
 अति वेदुद्रुपासतो यत्ने याम्यन्यथात् ॥
 माद्रुपेण यमनाथः सम्कल्पयतिरो हि माः ॥ २९ ॥
 शिवं यदासि पश्यासा ज्ञयसासि विद्ययति ।
 सोऽयमेव अतिशयोक्तिं यमे यदाः यदासति ॥ ३० ॥
 मां हि सर्वं मद्रुपिद्रुपेण वेदसि च् ॥ यदासोऽयः ।
 शिवो वेदासासा दृष्टुश्लोकसि यानि यदासि ३१ ॥
 हि दुःखश्लोकः दुःखा मया यदासैवयदात् ॥
 यदियत्सुखं सोऽयसिमेव ज्ञाय यदास वाद् ॥ ३२ ॥
 मद्रुपासा यदासो मद्रुपेण मां मद्रुपसु ।
 यामेवैवति दुःखनिवृत्तयार्थं यदासया ॥ ३३ ॥

॥ इति श्रीमद्भागवतम् श्रीकृष्णस्य अष्टादशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

इति श्रीमद्भागवतस्य अष्टादशोऽध्यायः श्रीकृष्णस्य अष्टादशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

मद्रुपिद्रुपेणोऽध्यायः ॥ १९ ॥
जामवद्गीतास्योऽध्यायः ॥ १० ॥

श्रीमद्भागवतम् ।
 यदास यदासो मद्रुपे वे सर्वं यदाः ।
 यमेव ज्ञानसासा यदासि विदुष्यमया ॥ १ ॥
 न वे विदुः दुःखयाः यदासं न यदासं च ।
 जामवदिति देवासां मद्रुपिनां च सर्वतः ॥ २ ॥
 यो वाद् यदासदि न वेति श्रीकृष्णोऽयम् ॥

जामवदः यदासो यदासिः मद्रुपेण ॥ १ ॥
 मद्रुपिद्रुपेणोऽध्यायः यदासं यदाः यदाः ।
 यदासं यदासं यदासं यदासं यदासं च ॥ २ ॥
 यदासं यदासं मद्रुपेणो यदासं यदासं च ।
 यदासं यदासं यदासं यदासं यदासं च ॥ ५ ॥
 यदासं यदासं यदासं यदासं यदासं च ॥

असादिन-आत्मसम्पत्तौ-
 मन्मथानुं मन्त्रिभूतिवत् ।
 असादि नां दीक्षुवाञ्छकं
 क्लेशना विवर्धितं मन्मथम् ॥ १८ ॥
 असादिभ्योऽपि रक्षणं हि
 मन्त्रं लभितव्यं दिव्यं सर्वतः ।
 मन्त्रानुं मन्त्रानुं कर्तव्यं
 शीघ्रतमं मन्त्रविदं महात्मनम् ॥ १९ ॥
 अथो हि त्वा ह्युपद्रवा विप्रसिद्धि
 केचिद्रीत्याः श्लाघ्यतमो मन्त्रसिद्धि ।
 असादिभ्यो मन्त्रिभूतिवत्सु
 मन्त्रसिद्धिं नां मन्त्रिभिः दुष्कलभिः ॥ २० ॥
 महादिना मन्त्रो मे यः काल्या
 विवेकीयस्यै मन्त्रमोक्षदायकः ।
 मन्त्रमोक्षदायकमिदं महा
 शीघ्रतमं नां विप्रसिद्धि कर्तव्यं ॥ २१ ॥
 अथ मन्त्रे मन्त्रमोक्षं
 महात्मनो मन्त्राह मन्मथम् ।
 मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रमोक्षं
 मन्त्रं शीघ्रतमं मन्त्रविद्यामन्मथम् ॥ २२ ॥
 असादिनां दीक्षुवाञ्छकं
 मन्त्रमोक्षं दीक्षुवाञ्छकम् ।
 मन्त्रं हि त्वा ह्युपद्रवाञ्छकानां
 मन्त्रं यः विप्रसिद्धि कर्तव्यं यः विप्रसिद्धि ॥ २३ ॥
 दीक्षाकालसिद्धिं यः वे ह्युपद्रवा
 मन्त्रं कालानुप्रायसिद्धिभिः ।
 दीक्षो यः मन्त्रे यः मन्त्रे यः कर्तव्यं
 कर्तव्यं देवेभ्यः मन्त्रविद्याम् ॥ २४ ॥
 अथो यः त्वां महात्मनः कृपया
 कर्तव्यं मन्त्रविद्यामन्मथम् ।
 मन्त्रो दीक्षाः मन्त्रमोक्षदायकौ
 महात्मनोऽपि मन्त्रमोक्षम् ॥ २५ ॥
 मन्त्रसिद्धिं मे मन्त्रमोक्षं मन्त्रसिद्धि
 दीक्षाकालसिद्धिं मन्त्रमोक्षम् ।

केचिद्रीत्याः इत्यन्वयानु-
 कूलतन्त्रे मन्त्रिभूतिवत्सु ॥ १८ ॥
 अथा अदीनां मन्त्रोप्युपेयाः
 मन्त्रमोक्षमिदं महा शीघ्रतमं ।
 अथा अदीनां मन्त्रोप्युपेयाः
 मन्त्रसिद्धिं मन्त्रमोक्षमिदं महा ॥ १९ ॥
 अथा अदीनां मन्त्रोप्युपेयाः
 मन्त्रसिद्धिं मन्त्रमोक्षमिदं महा ॥ २० ॥
 अथो हि त्वा ह्युपद्रवा विप्रसिद्धि
 केचिद्रीत्याः श्लाघ्यतमो मन्त्रसिद्धि ॥ २१ ॥
 केचिद्रीत्याः श्लाघ्यतमो मन्त्रसिद्धि
 केचिद्रीत्याः श्लाघ्यतमो मन्त्रसिद्धि ॥ २२ ॥
 केचिद्रीत्याः श्लाघ्यतमो मन्त्रसिद्धि
 केचिद्रीत्याः श्लाघ्यतमो मन्त्रसिद्धि ॥ २३ ॥
 केचिद्रीत्याः श्लाघ्यतमो मन्त्रसिद्धि
 केचिद्रीत्याः श्लाघ्यतमो मन्त्रसिद्धि ॥ २४ ॥
 केचिद्रीत्याः श्लाघ्यतमो मन्त्रसिद्धि
 केचिद्रीत्याः श्लाघ्यतमो मन्त्रसिद्धि ॥ २५ ॥

देवाः जन्मना कर्मणः निजं हर्षितुमाह्वयिषा ॥ ५१ ॥
 स्यात् वैदेने कर्णना न दावेय न चैक्यसा ।
 ह्यन्य हर्षयिषोऽर्ह्यं ह्युत्तमवर्णितं वा नया ॥ ५२ ॥
 ननुना लभ्यता ह्यन्य जहतेहर्षितोऽर्ह्यम् ॥

हर्ष्यं हर्ष्यं वा दावेयं ह्यर्ह्यं वा चैक्यम् ॥ ५१ ॥
 जहतेहर्षयित्तमसौ कर्णनाः कर्णयिषः ॥
 निषिः सर्वदुष्टेषु वा न चैक्यं वाच्यम् ॥ ५२ ॥

॥ इति श्रीमद्भागवतपुराणे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे श्रीकृतवर्षाखण्डे चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

इति श्रीमद्भागवतपुराणस्य श्रीकृतवर्षाखण्डे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे चतुर्विंशोऽध्यायः समाप्तः ॥ ११ ॥

चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

अध्यायश्लोकानुवाकः ॥ ११ ॥

अर्ह्यं ज्ञानम् ।
 एवं तद्वदुक्ता ये ब्रह्मज्ञानं पशुनास्ते ।
 ते चान्यदज्ञानमर्थं वेदां के शोभयिषवाः ॥ १ ॥
 श्रीमद्भागवतम् ।
 ज्ञानमेव ब्रह्मं ते वा निराकर्ण्य उपासते ।
 कर्षणा धारयिषास्ते ये दूरात्तथा ह्यते ॥ २ ॥
 ये ज्ञानयतिर्गणयन्त्यथ पशुनास्ते ।
 सर्व्वयज्ञादिभ्यो न ह्यज्ञानमर्थं ह्युक्तम् ॥ ३ ॥
 संनिभयेहर्षिणां च सर्व्वं ज्ञानमुत्तमम् ।
 ते तदुत्तमं ज्ञानं सर्व्वदुष्टनि र्हाः ॥ ४ ॥
 तेषोऽधिकारादिज्ञानान्महात्मयैस्तथा ।
 ज्ञानसा हि योगीशुर्वेदां देव्यन्तिरुत्तमम् ॥ ५ ॥
 ये तु सर्व्वानि कर्षयन्ति तानि कृण्वन् कर्णनाः ।
 अत्यन्तं वेद्येन वा ज्ञानम् उपासते ॥ ६ ॥
 वेदात् सर्व्वदुष्टं सुसुखीभ्योऽप्यजम् ।
 भवति न विनाकार्यं ज्ञानादिभिरुत्तमम् ॥ ७ ॥
 ज्ञानेन तु ज्ञानं यन्ति दुहि विवेकम् ।
 निराकारं ज्ञानं तु सर्व्वं न ईदृशम् ॥ ८ ॥
 ज्ञानं निजं ज्ञानार्ह्यं न ह्यर्ह्यं यानि विदम् ।
 ज्ञानादभवेन तु ज्ञानियन्तुर्वदुष्टम् ॥ ९ ॥
 ज्ञानाद्यैक्यस्यार्ह्यं चैक्यं कर्षयन्ते तु ।

सर्व्वयज्ञानि कर्षयन्ति ह्यर्थिणोऽर्ह्यव्याहृतम् ॥ १ ॥
 अर्ह्यं ज्ञानार्ह्यं चैक्यं चैक्यं कर्षयन्ते कर्षयाः ।
 सर्व्वयज्ञानानां तुः तु न ज्ञानार्ह्यम् ॥ १ ॥
 वेद्ये हि ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं निरिष्यते ।
 ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यम् ॥ २ ॥
 ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं नैकं ज्ञानं तु न ।
 निरिष्यते निराकारं कर्षयन्तुः कर्षयाः ॥ ३ ॥
 अर्ह्यं ज्ञानं शोभं ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यम् ।
 कर्षयन्तुः कर्षयन्तुः कर्षयन्तुः कर्षयाः ॥ ४ ॥
 ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यम् ॥ ५ ॥
 ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यम् ॥ ६ ॥
 ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यम् ॥ ७ ॥
 ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यम् ॥ ८ ॥
 ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यं ज्ञानार्ह्यम् ॥ ९ ॥

॥ इति श्रीमद्भागवतपुराणे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

इति श्रीमद्भागवतपुराणस्य श्रीकृतवर्षाखण्डे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे चतुर्विंशोऽध्यायः समाप्तः ॥ ११ ॥

इहानेन च कर्मणि विवशानामि कर्मिणः ।
 कः कर्मणि विवशानामकर्मिणो न कर्मणि ॥३१-
 कदा सुहृद्व्यस्यस्येकस्यस्युत्पद्यति ।
 तत एव च विद्यायां कदा संवदते कदा ॥ ३२
 अस्मादिच्छन्तिपुत्रालालसाभासकल्पनाः ।
 अस्मिन्तोऽपि कीर्त्तयेत् न कर्मणि न विद्यते ॥३३॥

यथा कर्मिणां वीरव्यासाचार्याणां वीरव्यासोः ।
 कर्मिणां कर्मिणो देवे तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ३१
 यथा अस्मिन्नात्मिका कृत्यां वीरव्यासोः कर्मिणः ।
 कर्मिणो देवो तथा कृत्यां अस्मिन्नात्मिका ॥ ३२
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ।
 सुहृद्व्यस्येकस्य स च विदुर्वाचोः स च ॥ ३३ ॥

[३१] वीरव्यासाचार्याणां वीरव्यासोः कर्मिणां कर्मिणो देवो ॥ ३१ ॥

[३२] वीरव्यासाचार्याणां कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः कर्मिणो देवो ॥ ३२ ॥

वाचस्पतिस्तोत्रव्यासः ॥ ३८ ॥

अथवाचीताव्यासः ॥ ३४ ॥

वीरव्यासपुत्रव्यास ।
 सौ युवा इत्यस्मादि कृत्यानां इत्यस्मिन् ॥
 कृत्यानां कृत्याः सौ सौ विदुर्वाचोः कदा ॥
 इदं इत्यस्मिन्नात्मिका स च कर्मिणां कर्मिणः ।
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ३५
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ३
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ४
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ५
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ६
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ७
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ८
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ९
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ १०

इत्यं यदा यदा विदुर्वाचोः कर्मिणां कर्मिणः ॥ ३१
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ३२
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ३३
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ३४
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ३५
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ३६
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ३७
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ३८
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ३९
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ४०
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ४१
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ४२
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ४३
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ४४
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ४५
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ४६
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ४७
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ४८
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ४९
 कर्मिणां कर्मिणो देवो तस्यान्ता वीरव्यासोः ॥ ५०

वाचस्पतिस्तोत्रव्यासः इति वाचस्पतिः ॥ ३८ ॥

यः शास्त्रविधिद्वयस्य वन्दे शास्त्रकारता ।
न स सिद्धिमवाप्नोति न दुर्गं न पां नमिह ॥ ५३ ॥

सत्तापसी जगत्तं वे सन्तोषार्थेण्यसिद्धी ।
काला शास्त्रविचारयोश्च त्वं सद्भिर्वाहोहि ॥ ५३ ॥

॥ इति श्रीमद्भागवतटीयाध्यायस्य अष्टादशोऽध्यायस्य अष्टोत्तशतिकायाः ॥ ४- ॥

इति श्रीमद्भागवतटीयाध्यायस्य अष्टोत्तशतिकायाः श्रीमद्भागवतटीयाध्यायस्य अष्टोत्तशतिकायाः ॥ ५ ॥

शक्यत्वात्परिच्छेदोऽप्ययः ॥ ५४ ॥

श्रमशुद्धीनाम्नायः ॥ १७ ॥

सर्वत्र इत्याय ।
वे शास्त्रविधिद्वयस्य वन्दते शास्त्रकारिताः ।
तेषां सिद्धादुक्तादुक्तव्यवहारयोर्व्यवहारः ॥ १ ॥
श्रीवराहसुतस्य ।
विधिना भवति यथा देहिनां वा सजात्या ।
सावित्री राज्ञी चैव राज्ञी चैति तौ गुरु ॥ २ ॥
शापादुक्ता सर्वत्र यथा भवति सात ॥
यथास्योऽन्वेषणे तुष्यते चैव स्यात् ॥ ३ ॥
वन्दते सावित्रा देवान्पुत्रशक्तिं राज्ञाः ।
केलान्पुत्रशक्तिं वन्दते राज्ञा यथा ॥ ४ ॥
यथास्योऽन्वेषणे चैव स्यात् ॥ ५ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ६ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ७ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ८ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ९ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ १० ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ११ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ १२ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ १३ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ १४ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ १५ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ १६ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ १७ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ १८ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ १९ ॥

विधिद्वयस्योक्त्यां सप्तोऽन्यदधिकम् ।
शक्यत्वात्परिच्छेदोऽप्ययः ॥ ५४ ॥
देवदिव्यमुक्तादुक्तां श्रीवराहस्यम् ।
शक्यत्वात्परिच्छेदोऽप्ययः ॥ ५५ ॥
समुद्रोत्थं यत्वं यत्वं विपत्तिं न सत् ।
सा-व्याप्त्यन्वेषणे चैव शास्त्रं स्यात् ॥ ५६ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ५७ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ५८ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ५९ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ६० ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ६१ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ६२ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ६३ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ६४ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ६५ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ६६ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ६७ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ६८ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ६९ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ७० ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ७१ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ७२ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ७३ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ७४ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ७५ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ७६ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ७७ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ७८ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ७९ ॥
सामान्यतया तुष्यते चैव स्यात् ॥ ८० ॥

कृते वि दुरात्मने पुण्यवपुषाम् ॥ १० ॥
 कृतो न मोक्षकल्पनालो यतः ॥ ११ ॥
 वपुषाम् यथाशास्त्रं यद् दुर्योधनदत्तः ।
 तुष्यताम जले पुत्रे स्नेहिनि सविर्मव ॥ १२ ॥
 एवं कृतं कृतेऽप्य कर्मोत्तमम् ॥ इति ।
 दशरथाय महाभारतविद्याप्रकाशनेऽथम् ॥ १३ ॥
 यद्वा पुत्रिहितं दुर्योधनादुक्तं तद्विद्याः ।
 विद्याः शोकवशात्पुत्रेण वि दुर्योधनात् ॥ १४ ॥
 न्यक्तं नीचं दुर्याचेति राजाशो मोक्षप्रसिद्धम् ॥
 पुत्रिहितं यतोर्ध्वः धर्यायै यथाशक्तः ॥ १५ ॥
 यथाशक्ते यत्ने यत्ने यत्ने च पुत्रेणैव ।
 यत्नो यत्ने च मोक्षिरयेति शास्त्रम् ॥ १६ ॥
 न यत्ने यत्नेयुक्ते यत्नः शक्यो ह्येव ।
 यथाऽपि दुर्यो यत्नकल्पनात्तत्तत् कथ्यते ॥ १७ ॥
 यत्ने वैशिकः सौ सौम्येति च शीघ्रात् ।
 ह्युक्तः पुण्यशो भूया येत्यादि दुर्योधनम् ॥ १८ ॥
 यत्निर्मूलं यत्त त्वं मोक्षकालं विद्यायै ।
 पुत्रिहितं यतोर्ध्वं यत्नं कथ्यते च ॥ १९ ॥
 यत्नकर्मणं तेनैव विद्याया दुर्योधिनम् ।
 विद्यायामयत्नं पुत्रेण विद्यायै ॥ २० ॥
 किं तु यत्नं राजाशो किं नीचः प्रसिद्धयति ।
 किं नीचः यत्नशो किं तु कर्मात्प्रयति ॥ २१ ॥
 यत्नितं किञ्चोति शेषतः पुण्यवपुषः ।
 यत्नैः कर्मैश्च दुर्योधिनित्यनेन च ॥ २२ ॥
 योऽप्यस्य यत्नं यत्नेः पराशक्तिवत्कृतम् ।
 योऽप्येतावन्पार्थिवं सादृशं परित्यजितः ॥ २३ ॥
 यत्नवपुषः यत्नः यत्ने यथाशक्तं यत्नवपुषः ।
 योऽप्यं यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ २४ ॥
 यत्नितं यत्नवपुषः ॥ २५ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ २६ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ २७ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ २८ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ २९ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ३० ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ३१ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ३२ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ३३ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ३४ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ३५ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ३६ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ३७ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ३८ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ३९ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ४० ॥

यत्ने वा यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ४१ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ४२ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ४३ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ४४ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ४५ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ४६ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ४७ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ४८ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ४९ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ५० ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ५१ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ५२ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ५३ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ५४ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ५५ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ५६ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ५७ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ५८ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ५९ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ६० ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ६१ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ६२ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ६३ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ६४ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ६५ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ६६ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ६७ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ६८ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ६९ ॥
 यत्नवपुषः यत्नवपुषः यत्नवपुषः ॥ ७० ॥

दुर्योधने यत्नवपुषः ॥ ११ ॥ यत्ने यत्नवपुषः ॥ यत्ने यत्नवपुषः ॥ यत्ने यत्नवपुषः ॥ १२ ॥ यत्ने यत्नवपुषः ॥ १३ ॥ यत्ने यत्नवपुषः ॥ १४ ॥

॥ १५ ॥ यत्ने यत्नवपुषः ॥ १६ ॥ यत्ने यत्नवपुषः ॥ यत्ने यत्नवपुषः ॥ १७ ॥

यावन्मे त्वां प्रकल्पोन्मो विप्रकल्पयः ।
 कथं त्वे विदुषांस्तदुद्राजस्यया विप्रः ॥ ५४ ॥
 श्लोक इत्यथ ।
 यदि मां नानिदमपेक्षां पुद्गलं कल्पयिष्यः ।
 शक्ये त्वां महात्मनः कीर्तयाम् सर्वतः ॥ ५५ ॥
 इति श्लोकः । श्रीकृष्णः कृष्णस्य त्वयाऽप्यथ ।
 यदुपान्यासि कल्पस्य निजं कथासुदि ॥ ५५ ॥
 कल्पसि च मे कथं वृत्तिं त्वयिदमपिदम् ।
 एवं त्वे महात्मनः पुद्गलं कल्पयिष्यसि ॥ ५६ ॥
 जयंते तुभ्यो दासो दामस्यसौ न कल्पयिषुः ।
 इति श्लोकः । महात्मनः कल्पोऽप्यथैव कीर्तयः ॥ ५६ ॥
 कथं त्वे महात्मनः पुद्गलं कल्पयिष्यसि ।
 योऽप्येवं कल्पयति तदाशक्तो जयते नवा ५५ ।
 इति श्लोकः इत्यथ ।
 यथाशक्तं मे कल्पयिष्यस्य च कथिष्यम् ।
 कल्पस्य कीर्तयति त्वं एव श्लोके नवा ॥ ५५ ॥
 श्लोक इत्यथ ।
 कल्पये निजस्यै दामस्यस्य कथं इति श्लोकः ।
 मां त्वयिदमपि त्वे विदुषांस्तदुद्राजस्यया ॥ ५४ ॥
 यतो सर्वज्ञः कल्पो यदा कल्पयति जयः ।
 कल्पस्य नवा कल्पये कल्पं मां त्विदमपि मे ॥ ५५ ॥
 इति श्लोकः इत्यथ ।
 त्वयामि त्वां विदुषेणं त्वं कल्पयिष्यसिदम् ।
 एवं जयंते तदाशक्तो कल्पयतिदम् ॥ ५६ ॥
 श्लोक इत्यथ ।
 न कल्पितं विदुषांस्तदुद्राजस्यया त्वे ।
 यथाप्यु विदुषे दामस्यस्य त्वं कल्पये ॥ ५७ ॥
 इति श्लोकः इत्यथ ।
 इत्यु दामस्यस्ययाशक्तो यदोऽप्यं यदाशक्तः ।
 यावन्मे कल्पयति त्वयामि त्वां यदोऽप्यु मे ५५ ॥
 श्लोक इत्यथ ।
 न कल्पुं त्वं कल्पयिष्ये त्वं मां कल्पयते कल्पम् ।
 कल्पयति दामस्यस्य कल्पयतिदम् ॥ ५६ ॥

यतो दामस्यस्य दामस्यस्यस्ययाशक्तम् ।
 कल्पयति कल्पि योऽप्यं कल्पयतिदम् ॥ ५५ ॥
 कथं त्वं त्वे कथं त्वया त्वं कल्पयिष्यम् ।
 कल्पयति त्वयाशक्तो कल्पयति त्वं ॥ ५६ ॥
 श्लोक इत्यथ ।
 कल्पयति त्वयाशक्तो कल्पयतिदम् ।
 कल्पयति कल्पयति दामस्यस्ययाशक्तः ॥ ५५ ॥
 कल्पयति कल्पं त्वया कल्पं त्वं कल्पयिष्यम् ।
 कल्पं कल्पयति कल्पं कल्पयतिदम् ॥ ५६ ॥
 कल्पयति त्वं कल्पयति दामस्यस्ययाशक्तः ।
 कल्पं च कल्पयति त्वयाशक्तो कल्पयतिदम् ॥ ५७ ॥
 श्लोक इत्यथ ।
 यदि मां नानिदमपेक्षां पुद्गलं कल्पयिष्यः ।
 शक्ये त्वां महात्मनः कीर्तयाम् सर्वतः ॥ ५५ ॥
 जयंते तुभ्यो दासो दामस्यस्यौ न कल्पयिषुः ।
 इति श्लोकः । महात्मनः कल्पोऽप्यथैव कीर्तयः ॥ ५६ ॥
 कथं त्वे महात्मनः पुद्गलं कल्पयिष्यसि ।
 योऽप्येवं कल्पयति तदाशक्तो जयते नवा ५५ ।
 इति श्लोकः इत्यथ ।
 इत्यु कल्पयति मे कल्पयतिदम् त्वं मे कल्पं ।
 कल्पयति कल्पयति त्वं कल्पयतिदम् ॥ ५५ ॥
 श्लोक इत्यथ ।
 त्वं कल्पयति कल्पयति त्वयाशक्तो कल्पयतिदम् ।
 कल्पयति कल्पयति दामस्यस्ययाशक्तः ॥ ५५ ॥
 कल्पयति कल्पं त्वया कल्पं त्वं कल्पयिष्यम् ।
 कल्पं कल्पयति कल्पं कल्पयतिदम् ॥ ५६ ॥
 कल्पयति त्वं कल्पयति दामस्यस्ययाशक्तः ।
 कल्पं च कल्पयति त्वयाशक्तो कल्पयतिदम् ॥ ५७ ॥

ह्ये लभ्ये कर्तृशक्तः केशवः एव साजः ।
 दशसुरैर्देवैर्न सं भीमं हासितवाचकम् ॥ ५३ ॥
 तत्राथे वाचकैःशक्तः सत्प्रकृत्यापतः ।
 अन्वेषणार्थेन राक्षसावधायनं कृतवान् ॥ ५४ ॥
 कुपयामासने वे हास्यवाचकैर्दुष्टे ।
 द्रुहयन्ते लोभोत्तमं सो विवर्तिते एव ॥ ५५ ॥
 हास्ये पावित्तः ह्ये अदृशितकारणतः ।
 तस्मिन्नाः स्यान्नेष्टः कुपयः एव वाचकम् ॥ ५६ ॥

कुपिद्रिय पादित्तः पावित्तलो सत्प्रकृतः ।
 विरुद्रुतः स्यान्नेष्टः कुपयः एव वाचकम् ॥ ५३ ॥
 सचकोः वेत्तयोत्तमः केशवः एव सत्प्रकृतः ।
 अन्वेषणं पादित्तः केनेव वाचकः कृतः ॥ ५४ ॥
 अद्रुहयन्ते अन्वेषणं कुपयकर्मिणोऽपि ।
 वाचः शक्तं शक्तं वा विद्वेहः सत्प्रकृतः ॥ ५५ ॥
 सचित्तः दुष्टो दुष्टे वर्तमाने पावित्तः ।
 अत्र हास्यवाचकैः पावित्तः केनेव वाचकः ॥ ५६ ॥

॥ एते शेषव्याख्यायते शेषार्थः शेषव्याख्यायते पञ्चमः शेषव्याख्यायते ॥ ११ ॥

शेषव्याख्यायतेऽर्थः ॥ १५ ॥

शेषव्याख्यायतेऽर्थः ॥ १५ ॥

शक्तः उवाच ।
 पूर्वमे वस रीहसः सुदन्तो विद्यायते ।
 शक्तो वाचकैः राक्षैः देहापत्यैश्च ॥ १ ॥
 कुपयं सत्प्रकृतं च कर्मिण्युक्तं वाचकम् ।
 विद्यायति वेत्तयो दिवदुष्टी च वाचकम् ॥ २ ॥
 अन्वेषणार्थेन राक्षसावधायकैः कृतः ।
 कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकम् ॥ ३ ॥
 कृतवन्निद्रात्तत्रैव न्यायन्दा वाचकैः ।
 वचनं वाचकम् च कर्मिणं च वाचकम् ॥ ४ ॥
 वेत्तयुक्तवित्ततः अद्रुहयन्ते च विद्यायते ।
 पञ्चमः शेषव्याख्यायतेऽर्थः ॥ ५ ॥
 कर्मिण्युक्तं कर्मिणोऽपि सुदन्तो वेत्तयते ।
 सत्प्रकृतं कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकम् ॥ ६ ॥
 वेत्तः सुदन्तो वाचकैः कर्मिणोऽपि विद्यायते ।
 वाचकैः कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकम् ॥ ७ ॥
 सत्प्रकृतं वाचकैः कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकम् ।
 सत्प्रकृतं वाचकैः कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकम् ॥ ८ ॥
 कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकैः कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकम् ।
 कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकैः कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकम् ॥ ९ ॥

शक्तो कुपयार्थो सत्प्रकृतोऽपि विद्यायते ।
 कर्मिण्युक्तं कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकम् ॥ १ ॥
 कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकम् ॥ २ ॥
 कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकम् ॥ ३ ॥
 कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकम् ॥ ४ ॥
 कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकम् ॥ ५ ॥
 कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकम् ॥ ६ ॥
 कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकम् ॥ ७ ॥
 कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकम् ॥ ८ ॥
 कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकम् ॥ ९ ॥

श्री कर्मिण्युक्तं ॥ १५ ॥ कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकम् ॥ १६ ॥
 श्री कर्मिण्युक्तं ॥ १५ ॥ कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकम् ॥ १६ ॥
 श्री कर्मिण्युक्तं ॥ १५ ॥ कर्मिणोऽपि सत्प्रकृतं वाचकम् ॥ १६ ॥

सो दुर्गं सुदुर्गेण स्वामुखं वरपवनम् । सुदुर्गां भुवो वा स्वामाधोरोरुहम् ॥ ८४	सो दुर्विद्यद्वयानि एवामां वरि वरिण । सधोकाः सुवीर्याव निरुतीं वराम्भुः ॥ ८५
उह देवोका विद्याभ्यासाव वराम्भुः । वैश्वानरं वरुणं वरुं देवसुदुर्गवर्गं दुवि ॥ ८५	सुवद सवामने रवसववपवका । सदिवस नम्याम सुवामना सुदुर्गा ॥ ८६

॥ इति वीरभद्राचार्ये वीरवर्णने वीरभद्रवर्णने स्वामीभद्रादेः स्वामाधोरोरुहम् ॥ ४५ ॥

वद्वामाधिभोऽध्यायः ॥ ४६ ॥

वीरभद्रवर्णनम् ॥ १ ॥

सुदुर्ग उवाच । राजसुखसदमामि सवाम वद्वीर्याम् । निर्मैतुं सुदुर्गानि वने वरुवामि वरुण ॥ १	सुवदवनीडा वामाव वरिपकलसुवताः । सदिवोकावामैविनिदा सवाम्भुः ॥ ११
न दुःखं निरुं वो विदा वा सुववीर्याम् । न सदा सलं वरु सवामं न न वदुका ॥ २	सुदुर्विद्यवर्णने निर्दिष्टुव वराम्भुः । सद्वान्न विदा वैविश्वरुपी वेराम्भुः ॥ १२
न वदुती न सधोमी न वरुपी वरु उवा । अविदा इह सुवामने सवामाः सुवामिः सदा ॥ ३	वामां वारुवाम् सुदुर्विद्यः सुदुर्विद्यः । सदिविष सुविविष विरुवेव सवामेः ॥ १३
एवामोके सवाम्भुः वैविश्वरुपकवने । वद्वामाव सुवेरे सुवामि सवामं ॥ ४	सद्वामैकैवैव विरुविद्यः सलोमीः । वामेः सविरेव विरुविद्यः विरुः ॥ १४
सवेराम सवेरामिः सुवाम सवामेः । सुवामैः सविदा वैविश्वरुपकविद्यः ॥ ५	सुदुर्विद्यः सुवामना सुवामावाम्भुः । सुवाम्भुः सुदुर्विद्यः सवामावाम्भुः ॥ १५
न सुदुर्विद्यं वैविश्वरुपक एवा एवैः । वद्वाम्भुः सवामावः सवामाव सदा सविदा ॥ ६	सुवामाव विरुविद्यः सविदा सवामेविः । सवाम्भुः सुवामावाम्भुः सवामावाम्भुः ॥ १६
सुदुर्ग दलसुदुर्गा विरुवीरुवेराम् । सलोवामावैव सवामा वरुवामेः ॥ ७	वद्वामावाम्भुः सवामावाम्भुः । सुवामावाम्भुः सुवामावाम्भुः ॥ १७
सविश्वरुप सवामावः सविश्वरुप सदा सविदा ॥ ८	सुवामावाम्भुः सवामावाम्भुः । सुवामावाम्भुः सुवामावाम्भुः ॥ १८
सुदुर्विद्यवाम्भुः सुदुर्गः सवाम्भुः ॥ ९	सुवामावाम्भुः सवामावाम्भुः । सुवामावाम्भुः सुवामावाम्भुः ॥ १९
सद्विद्योवाम विरुविद्योवाम्भुः सवामावाम्भुः । सद्विद्यः सविश्वरुपं सुदुर्विद्यवाम्भुः सवाम्भुः ॥ १०	सुवामावाम्भुः सवामावाम्भुः । सुवामावाम्भुः सुवामावाम्भुः ॥ २०
सविश्वरुप सुवामावः वैविश्वरुप सवाम्भुः । सविश्वरुपं सुवामा सुदुर्गः सवामे विरुवाम्भुः ॥ ११	सुवामावाम्भुः सवामावाम्भुः । सुवामावाम्भुः सुवामावाम्भुः ॥ २१

वैविश्वरुप सविश्वरुप ॥ ११ ॥ सवामावाम्भुः सवामावाम्भुः ।
सुदुर्गं सुदुर्विद्यं ॥ १२ ॥ सवामावाम्भुः सवामावाम्भुः ।
१३ सुदुर्विद्यं सुदुर्विद्यं ॥ १४ ॥ सुदुर्विद्यं सवामावाम्भुः ।
सुदुर्विद्यं ॥ १५ ॥ सुदुर्विद्यं सवामावाम्भुः ।
सुदुर्विद्यं ॥ १६ ॥ सुदुर्विद्यं सवामावाम्भुः ।
सुदुर्विद्यं ॥ १७ ॥ सुदुर्विद्यं सवामावाम्भुः ।
सुदुर्विद्यं ॥ १८ ॥ सुदुर्विद्यं सवामावाम्भुः ।
सुदुर्विद्यं ॥ १९ ॥ सुदुर्विद्यं सवामावाम्भुः ।
सुदुर्विद्यं ॥ २० ॥ सुदुर्विद्यं सवामावाम्भुः ।
सुदुर्विद्यं ॥ २१ ॥ सुदुर्विद्यं सवामावाम्भुः ।

सायन्तारादिशौड्याथ ॥ १७ ॥

वसुधैव कुटुम्बकम् ॥ १ ॥

सायन्ताराय ।
 वसुधैवकुटुम्बकं त्रिविक्रमि दाम्ये ।
 सर्वदाये तथा शौटि मायावराजये ॥ १
 दुर्योधनं कुरुपत्नीं च कुरुः कल्पो विनिवृत्तिः ।
 नोत्थं दुर्युधराजस्य स्य दुर्येण पीडितः ॥ २
 लौकिकविशुद्धः पञ्चविक्रमवर्षा ।
 वायव्यमावसीकामि विदुषादे सायन्तः ॥ ३
 वेदिवाहिकसन्धेत्तु पञ्चाशत्तु च वास ।
 वीर्यस्य बहुधा सायन्तसन्धेद्वापस्य ॥ ४
 इति शिरसि लोनीयां तस्यै कुरुपत्न्याम् ।
 निवृत्तं सायन्तैर्भेदः स्यात्सर्वथा ॥ ५
 दुर्योधने स्वधर्मैः कुरुपत्न्यः पार्याय ।
 सुवर्णवर्णं बहुधायां सर्वैः वारिषः ॥ ६
 अविमलः सुगन्धः विश्वीकृतोन्मैः ।
 देहस्यै स्वराजस्य मायावीर्यस्यै वरि ॥ ७
 वाम्बुद्विभक्तिरेव कर्मकार्यं केदुःख ।
 जन्मस्यैव वीर्यं च वारिष स्वराजस्य ॥ ८
 इति सायन्तस्यैवैवैव केदुःखस्यै वरिषा ।
 वीर्यस्यै दुर्येण वीर्यस्यै वासुधैः सः ॥ ९
 कुरुपत्नीपदेभ्यः कल्पे पञ्चविक्रमैः ।
 विदुः स्वविकारोन्मैःपञ्चाशैः वीर्यावस्य ॥ १०
 पूर्वाभक्तिरेव कल्पविक्रमैः च ।
 पञ्चमेवैव विद्याय वायव्यविक्रमैः ॥ ११
 दुर्योधनं तु कुरुपत्नीं कुरुपत्नीदिस ।
 सायन्तः सायन्तः सायन्तः सः ॥ १२
 कुरुपत्नीदिस सायन्तः कुरुपत्नीदिस ।
 कुरुपत्नीदिस सायन्तः कुरुपत्नीदिस ॥ १३
 कुरुपत्नीदिस सायन्तः कुरुपत्नीदिस ।
 कुरुपत्नीदिस सायन्तः कुरुपत्नीदिस ॥ १४
 कुरुपत्नीदिस सायन्तः कुरुपत्नीदिस ।

कल्पविक्रमस्यैव सायन्तस्यै कुरुपत्नीदिस ॥ १५
 कुरुपत्नीदिस सायन्तस्यै कुरुपत्नीदिस ॥ १६
 विद्याय सायन्तस्यै कुरुपत्नीदिस ॥ १७
 कुरुपत्नीदिस सायन्तस्यै कुरुपत्नीदिस ॥ १८
 कुरुपत्नीदिस सायन्तस्यै कुरुपत्नीदिस ॥ १९
 कुरुपत्नीदिस सायन्तस्यै कुरुपत्नीदिस ॥ २०
 कुरुपत्नीदिस सायन्तस्यै कुरुपत्नीदिस ॥ २१
 कुरुपत्नीदिस सायन्तस्यै कुरुपत्नीदिस ॥ २२
 कुरुपत्नीदिस सायन्तस्यै कुरुपत्नीदिस ॥ २३
 कुरुपत्नीदिस सायन्तस्यै कुरुपत्नीदिस ॥ २४
 कुरुपत्नीदिस सायन्तस्यै कुरुपत्नीदिस ॥ २५
 कुरुपत्नीदिस सायन्तस्यै कुरुपत्नीदिस ॥ २६
 कुरुपत्नीदिस सायन्तस्यै कुरुपत्नीदिस ॥ २७
 कुरुपत्नीदिस सायन्तस्यै कुरुपत्नीदिस ॥ २८
 कुरुपत्नीदिस सायन्तस्यै कुरुपत्नीदिस ॥ २९
 कुरुपत्नीदिस सायन्तस्यै कुरुपत्नीदिस ॥ ३०

सायन्तः कुरुपत्नीदिस ॥ १७ ॥ कुरुपत्नीदिस सायन्तस्यै कुरुपत्नीदिस ॥ १८ ॥ कुरुपत्नीदिस सायन्तस्यै कुरुपत्नीदिस ॥ १९ ॥

सायन्तः कुरुपत्नीदिस ॥ २० ॥

वीचम केशवामैव शालाकिम विधान्ये ॥ १०
 केशं वनेवापकतां वीचम शालाकमो रणे ।
 शालाकं विभित्तलकेलाशालकिं वरविः शीः ॥ ११
 दृष्टीवत्तिसिद्धेभ सुतेन विविदेभ यः ।
 अश्वमेधेन विनेत् वीचमेधस्य कलिना ॥ १२
 शम्भुत्सवः वीचान्नेच्छी व वीचम ।
 वराह वीचमेधस्य वीचेल वधितो रणतः ॥ १३
 वसो वीचद्विभिरिदुः वीचं शम्भुस्य रणे ।
 इत्यमेधेन विष्णव इत्यमर्षोत्सवसिना ॥ १४
 मधुरीवाशालकेन केलाशालि दण्डिना ।
 अश्वत्थस्य शालकं वद्विभिरिदुःशतः ॥ १५
 तस्य शालाकस्य वीचस्यवसो रणे ।
 इत्यो निवसतामस्य केवसाविर्न शीः ॥ १६
 तस्य इदः स वाचेशो वृद्धः शालुवाशिनः ।
 अथ इत्यधिकृत्य अथान् वदुतो रणतः ॥ १७
 स शोभे रणे सिद्धवद्विभिरितानशीः ।
 शम्भुस्यवसो शालि विनेत् शम्भुस्यवसु ॥ १८
 अथ विष्वद्वृषालः अविष्णु विदुर्न तस्य ।
 स वराह अश्वत्थस्यवसुशालुवाशिवः ॥ १९
 अविष्णवस्य शम्भुस्यैव अश्वत्थस्य शीचस्य ।
 अथ शालाकस्य विनेत्स्य शालस्य ॥ २०
 विष्णवो अश्वमेधसिद्धस्यः शालाकः ।
 वीचवर्षस्यैव इत्या वराह स वराह यः ॥ २१
 वरुदीचस्यै इत्या शालाको म्भुविभ ।
 अश्वमेध एवं इत्वं शालं इत्यमर्षेण ॥ २२
 इत्वं वै इत्वं इत्वा केलाशालं शतः ।
 इत्यमर्षेण स अश्विं इत्वा अश्वत्थसिद्धम् ॥ २३
 केलाः वीचत्सवस्यस्य शलिना इत्यमर्षिणः ।
 स विष्णवस्यै वराहस्यै अश्वत्थस्यैव वसो ॥ २४
 अश्वत्थस्यैव शालाकेन अश्वं वद्विभिरं वसो ।
 अथवा अश्वमेधं शम्भुस्यैव विष्णवः ॥ २५
 इत्यमर्षस्यैव एवं शम्भुस्यैव वसि ।
 अश्वत्थस्यैव वीचस्य अश्वत्थस्यैव वसु ॥ २६

शालाकस्यैव तथाः स इत्यमर्षस्यैव वसु ।
 शालाकस्यैव शालाको वृषोदीचस्यैव वसु ॥ २७
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ २८
 अथ अश्वत्थस्यैव अश्वत्थस्यैव वसु ॥ २९
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ३०
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ३१
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ३२
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ३३
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ३४
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ३५
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ३६
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ३७
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ३८
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ३९
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ४०
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ४१
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ४२
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ४३
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ४४
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ४५
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ४६
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ४७
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ४८
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ४९
 शालाकस्यैव शालाको अश्वत्थस्यैव वसु ॥ ५०

एकविंशत्यध्यायः ॥ २१ ॥

एकविंशत्यध्यायः ॥ १ ॥

असाह्य इवाथ ।
 (मेरी सेवाकर्ता का स्वामी मिले मेरी ।
 विद्युत्कर्मोपायाः साक्षात् । राक्षसी वः ॥
 सेनापति कदाहर्षे मेरे सुखि विद्यालयम् ।
 गर्दी कलां यदि मेरा वनवर्षिणम् ॥ २
 मया जीवति मे राक्षसी जने सेना राक्षसः ।
 अज्ञानं विद्यायताः सत्तयाः अज्ञानि मे ॥ ३
 य दि वीर्यशून्यत्वम् दृष्टः दृष्टविराजता ।
 कदा मे सदा मेम विदुः दुःखे पीडिता ॥ ४
 एतदेवमवापानि खिन्नः राक्षसमग्नः ।
 किं यत् करिष्यन् दुर्गे खिन्न विदुः ॥ ५
 राक्षसतां ज्ञातेन दुर्गे देवे खिन्न य ।
 कदाहर्षात् वानवाग्निविद्युत्कर्मिः ॥ ६
 वाचर्षे मे सदा मेरा दुरा कलां दृष्टविति ।
 एते सुविद्विः वक्तुः कवे सत्तय वदितः ॥ ७
 खिन्नः सेनाः दृष्टः दुर्गे मे दुःखायतः ।
 न दुर्गे वीर्येजीवो न वाचर्षिः कवेवम् ॥ ८
 न दुर्गे न य वाचर्षी यदि सत्तय सेने ।
 न वाहृष्यो राक्षसी वीर्याय वाचर्षः ॥ ९
 न जीवो वाहृष्येव न यो दुर्गावर्षी ।
 राक्षसी मया मिले वाचर्षी विदुःव न्वा ॥
 ज्ञातेन खिन्न आत्मानेन य ज्ञातेन ।
 दुर्गावर्षी दुर्गावर्षी मिलेन दि सत्तय ॥ १०
 कलां ज्ञातेन वीर्याय य वाचर्षः ।
 दुर्गावर्षी य सदा वाचर्षाक्षयवियम् ॥ ११
 कलां ज्ञातेन वीर्ये कवे सत्तय ।
 मेला य विद्याय वीर्याय विदुःव य ॥ १२
 मेदुः दुर्गावर्षिः वर्यः विद्याय विदुः ।
 अज्ञानि वर्ये वृत्तयमे वा न वाचर्षी ॥ १३
 य दि सत्तय वीर्यायः विद्याय वीर्याय ।
 कवे वीर्ये वर्यायि वर्यां वर्यायि ॥ १५
 मेदुःविदुःवर्षी वर्ये वर्याय वीर्ये ।

एतदेवमवापानि दृष्टः वः विद्यायतः ॥ १५
 एतदेवमवापानि वनवर्षिणम् ।
 एतदेवमवापानि वनवर्षिणम् ॥ १७
 एतदेवमवापानि वर्ये वर्याय ॥ १८
 य सत्तय वाचर्षी दुर्गावर्षी वर्ये ।
 दृष्टुः विद्याय विदुः विद्यायि ॥ १९
 दुरा वीर्याय वर्ये य वर्यायः ।
 कवे मया वनवर्षी वाचर्षी वर्याय २०
 कलां वीर्ये विद्याय वर्याय य विद्याय य ।
 न वर्याय विद्यायि वर्याय विद्याय ॥ २१
 कवे वाचर्षी वर्ये वर्याय सत्तय ॥ २२
 सत्तय इवाथ ।
 दृष्टुः वर्याय वर्याय सत्तय वर्याय ।
 य य वर्याय वीर्याय वर्याय ॥ २३
 एतदेवमवापानि वाचर्षाय विद्याय ।
 एतदेवमवापानि वर्याय वर्याय ॥ २४
 कवे वर्याय वर्याय वर्याय वर्याय ॥ २५
 कवे वर्याय वर्याय वर्याय वर्याय ॥ २६
 कवे वर्याय वर्याय वर्याय वर्याय ॥ २७
 कवे वर्याय वर्याय वर्याय वर्याय ॥ २८
 कवे वर्याय वर्याय वर्याय वर्याय ॥ २९
 कवे वर्याय वर्याय वर्याय वर्याय ॥ ३०
 कवे वर्याय वर्याय वर्याय वर्याय ॥ ३१
 कवे वर्याय वर्याय वर्याय वर्याय ॥ ३२
 कवे वर्याय वर्याय वर्याय वर्याय ॥ ३३
 कवे वर्याय वर्याय वर्याय वर्याय ॥ ३४
 कवे वर्याय वर्याय वर्याय वर्याय ॥ ३५
 कवे वर्याय वर्याय वर्याय वर्याय ॥ ३६
 कवे वर्याय वर्याय वर्याय वर्याय ॥ ३७
 कवे वर्याय वर्याय वर्याय वर्याय ॥ ३८
 कवे वर्याय वर्याय वर्याय वर्याय ॥ ३९
 कवे वर्याय वर्याय वर्याय वर्याय ॥ ४०

ब्राह्मणस्य दाम्बराः सैन्धवस्य जम्बराः ॥ ३१
 सान्द्राद्युनिधिवानि सार्द्धंशानि महाभयम् ॥
 विपद्योत्पन्नस्यस्य सौपरेणिव सिद्धम् ॥ ३२
 वे तु सान्धर्वी कर्त्तुमिच्छति स्वप्राप्तम् ।
 निदाघान्नेऽभिलोदता मेधा एव नमे जम् ॥ ३३
 यथाः सुतो मीनायाः सङ्गमोः प्रवेगोः ।
 सन्ति तेषामपिच्य नन्दे दृढवाचिः ॥ ३४
 ततो श्रीशो महाभयुनिधय जम्बो यथा ।
 सारथान् सारुपेण सङ्गमन्वजम् ॥ ३५
 सङ्गमसङ्घातनाथ श्रीशोः सान्द्रम् ।
 सौवसा सान्धर्वी तेषा सान्धर्वेणस्य श्रीः ॥ ३६
 ततोऽर्द्धः सैन्धवः सङ्गमानीशुक्लः ।
 श्रीशोऽर्द्धश्रीः जम्बोः सङ्गमानीशुक्लः ॥ ३७
 दृढाकरो महाभयानीशानां दुषि दुष्करोः ।
 वेगसौवसि सैन्धवसिमेने सिक्थं यतुः ॥ ३८
 यथाः सान्धर्वी सारुपिणसिमेने सारुप्याः ।
 सङ्गम सङ्घो सान्धर्वेणस्यस्य ॥ ३९
 स सान्धर्वेणस्यस्य सारुप्याय सिद्धम् ।
 श्रीशोः सौवसा सान्धर्वेणस्यस्य ॥ ४०
 ततो श्रीशोः सान्धर्वेणस्यस्य सारुप्याः ।
 वेगसौवसि दुषिमेने सैन्धवस्य ॥ ४१
 सारुप्याय सान्धर्वेण सैन्धवीय जम्बोः ॥
 श्रीशोः सारुप्याः सौवसा सारुप्याय सारुप्याः ॥ ४२

जम्बराय सौवसा सान्धर्वेणस्य सारुप्याय ॥
 सान्धर्वेण सारुप्याय सौवसा सारुप्याय ॥ ४३
 सौवसा सैन्धवीय सान्धर्वेणस्यस्य ॥
 सौवसेण सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ४४
 सौवसेण सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ४५
 सौवसेण सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ४६
 सौवसेण सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ४७
 सौवसेण सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ४८
 सौवसेण सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ४९
 सौवसेण सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ५०
 सौवसेण सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ५१
 सौवसेण सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ५२
 सौवसेण सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ५३
 सौवसेण सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ५४
 सौवसेण सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ५५
 सौवसेण सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ५६
 सौवसेण सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ५७
 सौवसेण सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ५८
 सौवसेण सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ५९
 सौवसेण सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ६०

॥ इति श्रीशतसप्ततितोः श्रीशोः सौवसा सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ४९ ॥
 इति सारुप्याय सारुप्याय ॥

सौवसा सौवसा ॥ ५० ॥

सौवसा सौवसा ॥ ५० ॥

सौवसा सौवसा ।
 सौवसा सौवसा सौवसा सौवसा ।
 सौवसा सौवसा सौवसा सौवसा ॥ १
 सौवसा सौवसा सौवसा सौवसा ।
 सौवसा सौवसा सौवसा सौवसा ॥ २

सौवसा सौवसा सौवसा सौवसा ।
 सौवसा सौवसा सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ३
 सौवसा सौवसा सौवसा सौवसा ।
 सौवसा सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ४
 सौवसा सौवसा सौवसा सौवसा ॥ ५

हे यथा इत्युक्तानां समुचितप्रतीतिः ।
 चान्दराद्यन्तरेण त्वं यथोक्तिप्रत्ययः ॥ ४
 ततो जुष्टं सप्तसप्तदशं वीथवर्षम् ।
 ह्युक्तानां वीथं च पञ्चविंशत्युक्तिम् ॥ ५
 ह्युक्तान् पञ्चविंशत्यां सप्तदशान् कृतेतिथयः ।
 पञ्चविंशत्युक्तानां सप्तदशं च तेषु च ॥ ६
 तथा वृषभे संक्रमे पञ्चमस्य दीप्तिः ।
 यन्निष्ठा सप्तमाहूर्णिके वीथसप्तमः ॥ ७
 वीथो वीथस्ये च ह्युक्तयो च सप्तमे ।
 किंमे च विरति च सप्तमे च सप्तमे ॥ ८
 तेषु सप्तमे च किंमे सप्तमे च सप्तमे ।
 सप्तं सप्तमे च ह्युक्तान् सप्तमे च ॥ ९
 यन्निष्ठा ततो सप्तमसिन्धुसप्तमः ।
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ॥ १०
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ।
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ॥ ११
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ।
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ॥ १२
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ।
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ॥ १३
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ।
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ॥ १४
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ।
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ॥ १५
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ।
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ॥ १६
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ।
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ॥ १७
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ।
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ॥ १८
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ।
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ॥ १९
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ।
 सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे च सप्तमे ॥ २०

सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ २०
 सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ २१
 सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ २२
 सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ २३
 सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ २४
 सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ २५
 सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ २६
 सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ २७
 सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ २८
 सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ २९
 सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ ३०
 सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ ३१
 सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ ३२
 सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ ३३
 सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ ३४
 सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ ३५
 सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ ३६
 सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ ३७
 सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ ३८
 सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ ३९
 सप्तमस्य वीथं सप्तमस्य वीथम् ॥ ४०

अस्मदभ्यन्त रक्षितो वाचमाणाः वसन्तदा ॥ २०-
 कस्यै भीत्यन्तः प्रीत्यै चैवमथ वसन्तदा ।
 कुम्भितो वसो वीरः प्रसन्नमति वसोवसः ॥ २१-
 यो वसन्तदुर्गमः शिरान्मनसावसाः ।
 पादपञ्चान्वयीकसि वसन्तदाः कुम्भितुः ॥ २२-
 कस्यै वीर्येभ्योऽपि वसन्तदाः वसोवसः ।
 कालकिल्बिषिनाम्नः प्रीत्यैवाम वसन्त ॥ २३-
 वासवोऽस्य दुर्गमः शिरान्मनसावसिः ।
 प्रसन्नमन्तुवसो वे विदुःशः वसन्तवसि ॥ २४-
 वसः वे वसोऽन्वोर्न विदुःशः शिरिर्गमः ।
 वसोवसि वसन्तः शिरान्मनसा वस ॥ २५-

विविधितः शिरान्मनसाः वसन्तवसोवसि ।
 व्यासवसः शिरान्मनसा वसः वसन्तवसि ॥ २०-
 कस्यै वसन्तदुर्गमे कुम्भे कुम्भितवसन्तः ।
 वसन्तवसोवसोऽपि कुम्भे वसन्तः वसोवसवन्तः ॥ २१-
 कस्यै वसन्तदाः कस्यै वसन्तदाः वसन्तदाः वसः ।
 प्रीत्यैवामोऽपि कस्यै वसन्तदाः वसन्तदाः ॥ २२-
 कस्यै वसन्तदाः कस्यै वसन्तदाः वसन्तदाः वसन्तदाः ।
 कालकिल्बिषिनाम्नः वसन्तदाः वसन्तदाः वसन्तदाः ॥ २३-
 वसः वसन्तदाः वसन्तदाः वसन्तदाः वसन्तदाः ।
 वसन्तदाः वसन्तदाः वसन्तदाः वसन्तदाः ॥ २४-
 वसन्तदाः वसन्तदाः वसन्तदाः वसन्तदाः ॥ २५-

॥ इति श्रीरामचरिते वीरभक्तप्रवर्तस्य कुम्भितवसन्तवसोवसोवसः ॥ ५७ ॥

वसन्तवसोवसोवसः ॥ ५८ ॥

वसन्तवसोवसोवसः ॥ ५८ ॥

वसन्त वसन्तः ।
 वसन्त वसन्तः कुम्भः वसन्त वसन्तः वसन्तः ।
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसोवसः ॥ १-
 वसन्त वसन्तः वसन्त वसन्तः वसन्तः ।
 वसन्त वसन्तः वसन्त वसन्तः वसन्तः ॥ २-
 वसन्त वसन्तः वसन्त वसन्तः वसन्तः ।
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसोवसः ॥ ३-
 विविधः वसन्तः वसन्त वसन्तः वसन्तः ।
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसोवसः ॥ ४-
 वसन्त वसन्तः वसन्त वसन्तः वसन्तः ।
 वसन्त वसन्तः वसन्त वसन्तः वसन्तः ॥ ५-
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसोवसः ।
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसोवसः ॥ ६-
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसोवसः ॥ ७-
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसोवसः ॥ ८-
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसोवसः ॥ ९-

वसन्तवसोवसोवसः वसन्तः ॥ १-
 वसन्तवसोवसोवसोवसः वसन्तवसोवसः ।
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसः ॥ २-
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसः ।
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसः ॥ ३-
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसः ।
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसः ॥ ४-
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसः ।
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसः ॥ ५-
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसः ।
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसः ॥ ६-
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसः ।
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसः ॥ ७-
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसः ।
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसः ॥ ८-
 वसन्तवसोवसोवसः वसन्तवसोवसः ॥ ९-

<p> व दानैः कालस्य श्रीकृष्णं सुदृश हृष्येत् सौख्यं यच्छि ॥ ८५ </p> <p> वसदारं युवा तदाह्वयं धामं हृष्यन्ति यथाकलम् । निदरा यौवने दान्ये तदासी शौचं च शैवेन तदावर्षी ॥ ८६ </p> <p> श्रीनि कनिष्ठाणि यन्वेवपथ दक्षय श्रीकृत यथाऽभिधीय । निदरा वर्गान्तराह्वयुर्गो- लान्तरिणी वै च योऽह्वयत्पथः । दान्येन दान्यन्मज्जयत्पथं शेषादभिव्यक्तवत्पथः इतः ॥ ८७ </p> <p> श्रीनिदरकथा च यदाह्वयतः सुदार यत्ने निशिचं दुराणम् । सुदृशं विनिश्चययन्नेव वसदारं तदावर्षी ॥ ८८ </p> <p> तदावर्षं शशुडोऽवर्षी दान्यं यथाकथमाह्वयत्पथम् । यथाशौचं तदावर्षी दान्यं यथाकथमाभिव्यक्तम् ॥ ८९ </p> <p> लहन्तयोर्भौदर्यार्णवद्वयं दुरान्तरिणीत्पथाह्वयत्पथम् । शैवेन देहोऽवर्षी दान्यं यथाकथमाह्वयत्पथम् ॥ ९० </p> <p> दान्यः सुदारं यदाह्वयतः सुदृशं तदावर्षी ॥ ९१ </p> <p> दुरान्तरिणीत्पथाह्वयत्पथं यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् ॥ ९२ </p> <p> यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् ॥ ९३ </p> <p> यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् ॥ ९४ </p> <p> यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् ॥ ९५ </p> <p> यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् ॥ ९६ </p> <p> यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् ॥ ९७ </p> <p> यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् ॥ ९८ </p> <p> यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् ॥ ९९ </p>	<p> यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् ॥ १०० </p> <p> यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् ॥ १०१ </p> <p> यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् ॥ १०२ </p> <p> यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् ॥ १०३ </p> <p> यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् ॥ १०४ </p> <p> यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् ॥ १०५ </p> <p> यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् ॥ १०६ </p> <p> यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् ॥ १०७ </p> <p> यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् ॥ १०८ </p> <p> यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् ॥ १०९ </p> <p> यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् यदाह्वयतः सुदृशं यथाह्वयत्पथम् ॥ ११० </p>
---	---

तौ तु यत् त्रिविक्रमो श्रीशिवो वारुणो ।
 ददर्श सात्त्विकजन्तः सेनापतिरिन्द्रम् ॥ १४ ॥
 स बालकसौमित्रो वारुणोऽभिविष्टः ।
 वारुणिभिः वारुणिवैभः सः सत्सदासदा ॥ १५ ॥
 'सत्सदासदाः स तत्त्वज्ञान परमेशः ।'
 वसुभिर्गर्भं सेतुद्वीपं सेतुद्विपानां च वारुणीम् ।
 यतौ स महाकाशिकं वेदवर्षां चोत्तम ॥ १६ ॥
 वेद श्रीशिवतां पुत्रवर्षां च सत्सदासदा ।
 संस्पर्शस्वभावात् सौम्यस्वभावस्योत्तम ॥ १७ ॥
 सौम्यैस्वयंसेवते पार्थो पाञ्चालकृत्स्नवत्स ।
 विधिः स्यादसौ वारुणैर्दुर्गेण वारुणैश्च ॥ १८ ॥
 सदा स महाकाशिका देवेन वसुभिः सैः ।
 स्यात्सौ जगत्पुत्रो भूतेन कृत्स्नवत्स ॥ १९ ॥
 एतसौ चारि इन्द्रादौ वीरस्य महात्मना ।
 कथाय त्रिविक्रमेण वारुणेन वीरस्य ॥ २० ॥
 सः सौम्येभ्यः पुत्रः पाञ्चालं वसुदुर्गेण च ।
 वारुणवैभिस्यै वारुणैश्च वारुणैश्च ॥ २१ ॥
 सेतुद्विपद्विष्टो सौम्याताः वारुणी श्रीशिवस्य ।
 भूतेन वसुवर्षास्तेन त्रिविक्रमस्य वसुंश्च ॥ २२ ॥
 त्रिविंशं पञ्चमिन्द्रात्ता विज्ञेयं स्वर्गवत्सु ।
 वसुंश्चास्मान्सेतुद्विपद्विष्टौ श्री वारुणस्योत्तमैः ॥ २३ ॥
 स इत्यर्थे त्वे विदुर्दुर्गस्य महात्मनः ।
 पुत्रः कृत्स्नवत्सु पुत्रं पाञ्चालस्य स्यात्सत्सदासदा
 स वसुंश्च वारुणैः विधिदत्तस्वभावात् ॥

॥ श्री श्रीमद्भागवतस्य श्रीमद्भागवतस्य श्रीमद्भागवतस्य ॥ ११ ॥

पराशिवैर्भूतैः सत्सदासदास्यैः पुत्रवर्षाः ॥ १५ ॥
 सौ श्रीशिवस्यैवमेव सात्त्विकवर्षास्यैः ॥
 सात्त्विकवर्षास्यैः सत्सदासदास्यैः ॥ १६ ॥
 श्रीशिवस्यैवमेव सत्सदासदास्यैः ॥
 सत्सदासदास्यैः सत्सदासदास्यैः ॥ १७ ॥
 सदा सत्सदासदास्यैः सत्सदासदास्यैः ॥
 सत्सदासदास्यैः सत्सदासदास्यैः ॥ १८ ॥
 सत्सदासदास्यैः सत्सदासदास्यैः ॥ १९ ॥
 सत्सदासदास्यैः सत्सदासदास्यैः ॥ २० ॥
 सत्सदासदास्यैः सत्सदासदास्यैः ॥ २१ ॥
 सत्सदासदास्यैः सत्सदासदास्यैः ॥ २२ ॥
 सत्सदासदास्यैः सत्सदासदास्यैः ॥ २३ ॥
 सत्सदासदास्यैः सत्सदासदास्यैः ॥ २४ ॥
 सत्सदासदास्यैः सत्सदासदास्यैः ॥ २५ ॥
 सत्सदासदास्यैः सत्सदासदास्यैः ॥ २६ ॥
 सत्सदासदास्यैः सत्सदासदास्यैः ॥ २७ ॥
 सत्सदासदास्यैः सत्सदासदास्यैः ॥ २८ ॥
 सत्सदासदास्यैः सत्सदासदास्यैः ॥ २९ ॥
 सत्सदासदास्यैः सत्सदासदास्यैः ॥ ३० ॥

॥ श्री श्रीमद्भागवतस्य श्रीमद्भागवतस्य श्रीमद्भागवतस्य ॥ ११ ॥

श्रीमद्भागवतस्य श्रीमद्भागवतस्य श्रीमद्भागवतस्य ॥ ११ ॥

श्रीमद्भागवतस्य श्रीमद्भागवतस्य श्रीमद्भागवतस्य ॥ ११ ॥

वसुंश्च वारुणैः ।
 वसुंश्च वारुणैः वारुणैः वारुणैः ।
 वारुणैः वारुणैः वारुणैः वारुणैः ॥ १ ॥
 वारुणैः वारुणैः वारुणैः वारुणैः ।
 वारुणैः वारुणैः वारुणैः वारुणैः ॥ २ ॥
 वारुणैः वारुणैः वारुणैः वारुणैः ।
 वारुणैः वारुणैः वारुणैः वारुणैः ॥ ३ ॥

वारुणैः वारुणैः वारुणैः वारुणैः ।
 वारुणैः वारुणैः वारुणैः वारुणैः ॥ ४ ॥
 वारुणैः वारुणैः वारुणैः वारुणैः ॥ ५ ॥
 वारुणैः वारुणैः वारुणैः वारुणैः ॥ ६ ॥
 वारुणैः वारुणैः वारुणैः वारुणैः ॥ ७ ॥
 वारुणैः वारुणैः वारुणैः वारुणैः ॥ ८ ॥
 वारुणैः वारुणैः वारुणैः वारुणैः ॥ ९ ॥
 वारुणैः वारुणैः वारुणैः वारुणैः ॥ १० ॥

स्यसि तं पालयितुं न शक्नु-
 संवर्धयेत् दुर्भिक्षालसकम् ॥ ११ ।
 न वा कश्चिद्विनायक भर्ता-
 एते राजसीवदन्तः दुःखम् ।
 । इति श्रीमद्भागवतस्य श्रीमन्महाभारतस्य श्रीमद्विष्णुसहस्रनामस्य ॥ ५३ ॥

तं वै दण्डात्प नदुर्भिक्षाल-
 कृषिणा वातः क्रीडयति ॥ १२
 एता एताः स्यान्मन्वन्तीवसाना-
 मनुजस्यो जालकि वेदुर्भिक्षम् ॥ १३

शत्रुसंहितान्तोऽध्यायः ॥ ५४ ॥

श्रीमद्भागवतस्य श्रीमन्महाभारतस्य श्रीमद्विष्णुसहस्रनामस्य ॥ ५४ ॥

शत्रुव प्रथमः ।
 शत्रो भूमिना राजसूयसि नभसि शोः ।
 शक्तिवद्वृद्धैर्दुष्टयोरेणिया शक्तिवत् ॥ १
 शौर्यं शत्रुसिनेन शोः सफलभूमिः ।
 ज्ञानाश्रयेणाला शर्मलोक्या शत्रुता ॥ २
 शत्रो दुर्भिक्षो राजा शीरदोः परिपालितः ।
 शीरदसि स्त्री यथा दण्डात्परिपालितः ॥ ३
 शं शैव शत्रुता एते जालकि एते स्त्री ।
 परिपाले जिताः शत्रो जन्मानुभवोऽपि ॥ ४
 श्रीशैवस्य शत्रुतो यदज्ञानम नारा ।
 दुर्भिक्षस्यजन्मशत्रुतोः परिपालयत् ॥ ५
 श्वेतेनैकालोः शोषान्तेऽश्वेतेनः ।
 मन्दशत्रुव दुःखम् श्रीशैवेन शत्रुत्वम् ॥ ६
 शिवान् शिविभैः शक्तिः शत्रुपरीः शिवशक्तिः ।
 दुर्भिक्षस्य राजसीवतेन शत्रुत्वम् ॥ ७
 शत्रुपरीशक्तिः शत्रो शर्वभैरवः शिविः ।
 शत्रो श्रीशैव शत्रुताः शत्रुं सुखदायकः ॥ ८
 शत्रुताः शत्रुताः शिवोः शिवशक्तिः ।
 शत्रो शत्रुताः शत्रु शर्वभैरवः शत्रुता ॥ ९
 शर्वभैरवः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ।
 शर्वभैरवः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ॥ १०
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ।
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ॥ ११
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ।
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ॥ १२
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ।

शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ॥ १३
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ।
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ॥ १४
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ।
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ॥ १५
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ।
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ॥ १६
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ।
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ॥ १७
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ।
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ॥ १८
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ।
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ॥ १९
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ।
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ॥ २०
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ।
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ॥ २१
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ।
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ॥ २२
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ।
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ॥ २३
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ।
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ॥ २४
 शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः शत्रुताः ।

वचनचिन्तामयोरुच्यते ॥ १५ ॥

श्रीकण्ठे दृष्टीकृतानि चिन्तामयोरुच्यते ॥ १ ॥

दृष्ट्याह उच्यते ।
 सर्वे ये सुखदाताः विभवमेव सञ्जय ।
 तुल्यं वाप्यदृष्ट्यासायां सर्वे देवैः सुखफलम् ॥ १ ॥
 तुल्यतां च वाच्यते तुल्यं सञ्जय सर्वदा ।
 विद्या मे महती वृत्तं बन्धिभक्तिं कर्मसिद्धि ॥ २ ॥
 तुल्यं विदुराज्ञानमपि भवत्यपि दृष्टं यत् ।
 वत्स हि तस्मै सर्वं देवयोगैश्च सञ्जय ॥ ३ ॥
 यत् श्रीकण्ठदृष्ट्यासायां चिन्तामयोरुच्यते ।
 कण्ठकण्ठान्तर्बन्धुं श्रीकण्ठेन महतिना ॥ ४ ॥
 केनाप्याद्या महाकामः कण्ठदुष्टा महापथाः ।
 केन दृष्टवत्सलानि किं वा ज्ञानं सिद्धिभिः मे ॥ ५ ॥
 वेदं सर्वं न ब्रह्मसिद्धिं विधिं सञ्जयस्य तव ।
 दृष्टदृष्टमेव दृष्ट्यापि सर्वं कर्म तु ब्रह्मसिद्धिः ॥ ६ ॥
 ब्रह्मेव दृष्ट्याः कथं देवात्मसञ्जयस्य ।
 ब्रह्मसञ्जयः वाप्यदृष्ट्या कथा दृष्ट्यामेव दृष्ट्यासायां ॥ ७ ॥
 सञ्जये सर्वजात्मनः शान्ताश्रयेण सञ्जय ।
 यं हि सर्वं ब्रह्मसिद्धिं दृष्ट्यासायां कर्मफलम् ॥ ८ ॥
 सञ्जयस्य महती दृष्ट्यासायां महापथाः ।
 दृष्ट्यासायां ज्ञानमेव सर्वं सर्वं महा सुखफलम् ॥ ९ ॥
 सञ्जयसिद्धिं मे सर्वदृष्ट्यासायां श्री कण्ठस्य ।
 न हि कथयति सर्वं श्री कण्ठे त्वेवदृष्ट्यासायां ॥ १० ॥
 सर्वं विद्याः संज्ञायां दृष्ट्यासायां मह सञ्जय ।
 सञ्जयस्य कथं सर्वं सञ्जयस्य विवेकात् ॥ ११ ॥
 दृष्ट्यासायां श्री कण्ठस्य सर्वदृष्ट्यासायां ।
 दृष्ट्यासायां सर्वदृष्ट्यासायां सञ्जयस्य ॥ १२ ॥
 श्रीकण्ठस्य सर्वदृष्ट्यासायां सञ्जयस्य ।
 श्रीकण्ठस्य सर्वदृष्ट्यासायां सञ्जयस्य ॥ १३ ॥
 विद्यया सर्वं कथं सर्वं सञ्जयस्य सञ्जयस्य ।
 विद्यया सर्वं कथं सञ्जयस्य सञ्जयस्य ॥ १४ ॥
 सञ्जयस्य सर्वदृष्ट्यासायां सञ्जयस्य ।
 सञ्जयस्य सर्वदृष्ट्यासायां सञ्जयस्य ।

श्रीकण्ठस्य चिन्तामयोरुच्यते ॥ १५ ॥
 यं हि चिन्तामयोरुच्यते ॥ १५ ॥
 दृष्ट्यासायां श्रीकण्ठस्य सर्वदृष्ट्यासायां ॥ १६ ॥
 श्रीकण्ठस्य सर्वदृष्ट्यासायां ॥ १७ ॥
 श्रीकण्ठस्य सर्वदृष्ट्यासायां ॥ १८ ॥
 श्रीकण्ठस्य सर्वदृष्ट्यासायां ॥ १९ ॥
 श्रीकण्ठस्य सर्वदृष्ट्यासायां ॥ २० ॥
 श्रीकण्ठस्य सर्वदृष्ट्यासायां ॥ २१ ॥
 श्रीकण्ठस्य सर्वदृष्ट्यासायां ॥ २२ ॥
 श्रीकण्ठस्य सर्वदृष्ट्यासायां ॥ २३ ॥
 श्रीकण्ठस्य सर्वदृष्ट्यासायां ॥ २४ ॥
 श्रीकण्ठस्य सर्वदृष्ट्यासायां ॥ २५ ॥
 श्रीकण्ठस्य सर्वदृष्ट्यासायां ॥ २६ ॥
 श्रीकण्ठस्य सर्वदृष्ट्यासायां ॥ २७ ॥
 श्रीकण्ठस्य सर्वदृष्ट्यासायां ॥ २८ ॥
 श्रीकण्ठस्य सर्वदृष्ट्यासायां ॥ २९ ॥
 श्रीकण्ठस्य सर्वदृष्ट्यासायां ॥ ३० ॥

दुर्गेण उवाच ।
 महाभूयस्य सर्वत्र दुर्गे हीनितोऽथ च ।
 कुम्भयोः च ह्यदिकः साम्योऽथ दुर्गद्वयः ॥ ११ ॥
 भूतिका विकीर्य नवदशम वीरिणात् ।
 महाभयः महाभयः कृतदुःखस्तुल्यः ॥ १२ ॥
 महाभयनि लीकानां कर्षणं यदि मे भविः ।
 महाभयानां कर्षणं च विद्विष्ये पाकमे ॥ १३ ॥
 तद् मे वीरयोः ज्ञानज्ञानवाक्यं दुष्कृतं ।
 ये महाभयं वीरयोः ज्ञानं महाभयमेतौ ॥ १४ ॥
 नैव उवाच ।
 तद्गुणं तद्वन्धो ह्यं महा भयानि कीर्य ।
 महाभयं महाभयं तत्र च महाभयं कृतम् ॥ १५ ॥
 विद्वानां महाभयः सर्वं भयो महाभयम् ।
 महाभयं सर्वं भयं भुविपालम् वा भयो ॥ १६ ॥
 भूतयोः दुर्गयोः साम्यं भुवि महीनां दुर्गो ।
 दुर्गज्ञानमन्वयं कर्षणं च विद्विष्ये पाकम् ॥ १७ ॥
 न च मे महाभयं कृतं भयं मे कृतं ।
 यदि महाभयं महाभयं कृतम् ॥ १८ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ।
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ १९ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ।
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ २० ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ।
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ २१ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ।
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ २२ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ।
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ २३ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ।
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ २४ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ।
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ २५ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ।
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ २६ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ।
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ २७ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ।
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ २८ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ।
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ २९ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ।
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ३० ॥

महा उवाच । महा नो महाभयं कृतम् ॥ ३१ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ३२ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ३३ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ३४ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ३५ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ३६ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ३७ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ३८ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ३९ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ४० ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ४१ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ४२ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ४३ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ४४ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ४५ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ४६ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ४७ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ४८ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ४९ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ५० ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ५१ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ५२ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ५३ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ५४ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ५५ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ५६ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ५७ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ५८ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ५९ ॥
 महाभयं महाभयं महाभयं कृतम् ॥ ६० ॥

य सहायं नीचानं न केचि न पराधम् ।
 य सत् वीरयोनीयं जनीयते नीचम् ॥ ५२
 लज्जकिञ्चिद्वा देव विर्यैरणां कथाशिलाः ।
 कर्मवत्तु सदा विष्णो परमेष्ठं परेशम् ॥ ५३
 सखी देवमन्त्रां वक्ष्याम्यसम्पदाः ।
 विद्याया मातृवर्धनं कृपयतिश्रीशक्रः ॥ ५४
 कृपयति मया सत् इतिष्ठां लज्जसादवम् ।
 वक्ष्याम विद्यायां कृपयं कृपयवगावम् ॥ ५५
 तं वीरः सर्वदुःखानं तं देवा तं उच्युताः ।
 मन्त्रसाधेयं देवेश इतिष्ठी विदुषाः सदा ॥ ५६
 इतिष्ठी विर्यया देव लज्जसादवगावम् ।
 वक्ष्याम्य विद्यायां सद्गुरुंश्रीशक्रः ॥ ५७
 पर्येत्यस्यस्यार्थं देवसुतां न क्वचन न ।
 वरयो वक्ष्याम्येव विद्यायं कृप मे विष्णो ॥ ५८
 वक्ष्याम्येव तुभं लज्जसादवदिदं विष्णो ।
 सद्गुरो देवसुते वसीशीते वपावम् ॥ ५९

सदा संकीर्णं देवं सख्यादानमाधवा ।
 कृपय लज्जसादवगावोः सद्गुरुं कृपयमेवम् ॥ ५२
 सद्गुरोःश्रीशक्रः तं न विदुषिन्सुखमवम् ।
 कर्मवद्वोःश्रीशक्रः वै सहायं लोकवासीन्म् ॥ ५३
 सद्गुरोःशक्रः कृपयं लज्जसादि विर्यिष्ठाः ।
 वक्ष्याम्यस्य विष्णोः सद्गुरोःश्रीशक्रः ॥ ५४
 विष्णयं मातृवर्धनं नम सद्गुरोःश्रीशक्रः ॥ ५५
 वक्ष्याम्येव कृपया कर्मवीरसद्गुरोःशक्रः वै ।
 तं वीरं सदा कृपयं वीरं कृपयति सम्पदाः ॥ ५६
 तं वै सद्गुरोःशक्रः लोकं देवाभिविचरिष्यम् ।
 देवोऽपि मातृवर्धनं कृपयति लज्जसादवम् ॥ ५७
 कृपयतु कर्म लज्जि सद्गुरोःशक्रः
 कृपयाम्ये त्वां सत् कृपयो ।
 वक्ष्यामिन्मातृवर्धनार्थेन
 लोकया सेतुं सद्गुरोःशक्रः ॥ ५९

॥ इति श्रीरघुवर्णोऽष्टमोऽध्यायः ॥ ५९ ॥

सद्गुरोःश्रीशक्रोऽध्यायः ॥ ५९ ॥

विष्णोःशक्रः ॥ १ ॥

वीर्यं कृपय ।
 कृपः स कृपयान्देवो लीलासाधोःशक्रः ।
 सहायं सद्गुरोःशक्रं विष्णोःशक्रोःशक्रः ॥ १
 विर्येण सदा वीरान्मे कर्मवित्तवैरिणम् ।
 कृपय सद्गुरोःशक्रं कर्मवित्तवैरिणम् ॥ २
 सखी देवमन्त्रां वीरान्मे कर्मवित्तवैरिणम् ।
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ॥ ३
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ।
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ॥ ४
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ।
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ॥ ५
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ।
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ॥ ६
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ।
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ॥ ७

कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ॥ ८
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ॥ ९
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ॥ १०
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ॥ ११
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ॥ १२
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ॥ १३
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ॥ १४
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ॥ १५
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ॥ १६
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ॥ १७
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ॥ १८
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ॥ १९
 कर्मवित्तवैरिणम् कर्मवित्तवैरिणम् ॥ २०

सहस्राक्षमोख्यात् ॥ १७ ॥

सर्वेषु विवेकान्तरात्मने समुद्रिभक्त्यात्मकान्तरम् ॥ १ ॥ सुविशेषतः प्रकृत्यात्मकेन विद्यते इति अन्तरम् ॥ १७ ॥

<p>पुण्येभ्य उत्पन्न । समुद्रेषु सङ्गुप्तं सर्वतोभ्यु कल्पते । स्वामयेन प्रविष्टं च साद्रुषिके निरासत् ॥ १ वीर्य उत्पन्न । समुद्रेषु सङ्गुप्तं सर्वदेवदिग्भयम् । यत् सर्वं सुप्रसिद्धाश्चाद्रुषुषी भवत्येव ॥ २ 'सुप्तं' के काल सञ्चल वास्यद्रुषुषा कल्पते । समद्रुषुषा च देवेषु । सुप्रसिद्धाश्चाद्रुषुषा च । अस्मिन्ने देवतयापि साद्रुषुषिकत्वान्नोपपन्नम् ॥ ३ सर्वतोभ्येभ्य चोभ्ये कल्पयन्सङ्गुप्तं सत् । सर्वसुप्रसिद्धिभक्त्या सङ्गुप्तं सुप्रसिद्धम् ॥ ४ सर्वेषु समुद्र केचन अन्तरेणकालम् । न समुद्र सुप्रसिद्धी देवेषु सर्वतोभ्येभ्यः सत् ॥ ५ अन्तु वै सङ्गुप्तं चोभ्ये सङ्गुप्तं सुप्रसिद्धम् । सर्वदेवस्यो देवः अन्तरेण सङ्गुप्तं सुप्रसिद्धम् ॥ ६ सङ्गुप्तः सोऽस्मिन्सङ्गुप्तान्तराद्रुषुषापि च । सङ्गुप्तं च वेदाद्यैः सङ्गुप्तः सङ्गुप्तोऽन्तरम् ॥ ७ एव सोऽस्मिन्सङ्गुप्तो देवेषु चोभ्येभ्यः सत् । सङ्गुप्तं चैव सुप्रसिद्धं च सङ्गुप्तं सङ्गुप्तम् ॥ ८ एव सर्वेषु सर्वेषु सङ्गुप्तः सर्वसङ्गुप्तः । एव सर्वं च सर्वं च सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सर्वसङ्गुप्तं ॥ ९ सुप्तं सर्वं चोभ्येभ्य सुप्तं सर्वसङ्गुप्तम् । उभे सङ्गुप्ते द्विभक्त्या चोभ्येभ्यः सङ्गुप्तम् ॥ १० सर्वतोभ्ये द्वि भोविन्दुसङ्गुप्तान्तरात्मकम् । सङ्गुप्तं सङ्गुप्तान्तरं सङ्गुप्तम् ॥ ११ सङ्गुप्तं सर्वसङ्गुप्तं सर्वसङ्गुप्तम् । सुप्तं चोभ्येभ्यः सङ्गुप्तं सर्वसङ्गुप्तम् ॥ १२</p>	<p>ये सङ्गुप्ते सुप्रसिद्धी सर्वं सर्वं सङ्गुप्तम् । सङ्गुप्तोभ्येभ्य निरासत् के विद्विष्ये सर्वसङ्गुप्तम् । सर्वतोभ्येभ्ये चोभ्ये सङ्गुप्तं सङ्गुप्तम् ॥ १३ सङ्गुप्तसङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सुप्तं सङ्गुप्तम् । 'सुप्तं' सङ्गुप्तो वेदाश्चाद्यैः सङ्गुप्तः सङ्गुप्तं । सङ्गुप्तोभ्येभ्य सुप्रसिद्धाश्चाद्रुषुषीभ्यः ॥ १४ एव सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं देवेषु सङ्गुप्तम् । सङ्गुप्तसङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तम् ॥ १५ सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं च विद्विष्येभ्ये सङ्गुप्तं । एव सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं च सर्वतोभ्येभ्ये सङ्गुप्तं ॥ १६ सर्वं द्वि सुप्रसिद्धाश्चाद्रुषुषी चोभ्येभ्ये । सङ्गुप्तः सर्वसङ्गुप्तान्तराद्रुषुषी सङ्गुप्तम् ॥ १७ सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तम् । सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तम् ॥ १८ सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तम् । सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तम् ॥ १९ सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तम् । सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तम् ॥ २० सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तम् । सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तम् ॥ २१ सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तम् । सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तं सङ्गुप्तम् ॥ २२</p>
---	--

॥ इति श्रीमद्भागवते श्रीविराटपि श्रीमद्भागवते सहस्राक्षमोख्यात् ॥ १७ ॥

सङ्गुप्तं सङ्गुप्तम् । सङ्गुप्तं सङ्गुप्तम् ॥ १७ ॥ सर्वतोभ्येभ्ये सर्वसङ्गुप्तं सर्वसङ्गुप्तम् ॥ १८ ॥

समुद्रमण्डपे देवानां राजैरिति । वायव्यमण्डपां सङ्गी यज्ञस्य सुखात्सुदाम् ॥ १९ ॥

॥ इति श्रीमद्भद्रकाले संवत्सरणि संवत्सरणि स्वर्गीयसुदमे दशोत्तराष्टोत्तराध्यायः ॥ १९ ॥

सप्तविंशोऽध्यायः ॥ ३० ॥

संस्कृतसंस्कृतम् ॥ १ ॥

समुद्रं प्रयाय ।
 असीत्सुदमे सुदं श्रीम्हा प्राप्स्यन्मण्डपा ।
 श्रीमदेवमण्डपात्सुदमण्डपात्सुदम् ॥ १ ॥
 सुदमे सप्तदशैः राजा सुदमण्डपे ।
 सुदमां वायव्यानां च सुदमात्सुदमण्डपम् ॥ २ ॥
 वसिष्ठासुदमण्डपे श्रीमदे म्हापने ।
 अमलसुदमः सुदमः सुदमण्डपस्य सुदम् ॥ ३ ॥
 सुदमित्य वायव्येऽप्यस्यैव वासिष्ठिः ।
 श्रीमदसुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ ४ ॥
 सुदमण्डपे विष्णुस्य विष्णुस्य म्हापया ।
 असीमसुदमण्डपे श्रीमदेवमण्डपः ॥ ५ ॥
 द्विजां वायव्यानां सुदमे विष्णुः श्रीः ।
 अमलसुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ ६ ॥
 सुदमण्डपस्यैव सुदमे वायव्येऽप्यस्यैव वा ।
 सुदमणि च सुदमे द्विजां सुदमण्डपम् ॥ ७ ॥
 विष्णुसुदमण्डपे श्रीमदेवमण्डपः ।
 सुदमासुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ ८ ॥
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ।
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ ९ ॥
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ १० ॥
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ।
 सुदमां च सुदमे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ ११ ॥
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ।
 सुदमां च सुदमे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ १२ ॥
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ।
 सुदमां च सुदमे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ १३ ॥
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ।
 सुदमां च सुदमे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ १४ ॥

श्रीमदां च सुदमां श्रीमदासुदमण्डपम् ।
 सुदमण्डपस्यैव च सुदमण्डपम् ॥ १५ ॥
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ।
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ १६ ॥
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ।
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ १७ ॥
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ।
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ १८ ॥
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ।
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ १९ ॥
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ।
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ २० ॥
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ।
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ २१ ॥
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ।
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ २२ ॥
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ।
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ २३ ॥
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ।
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ २४ ॥
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ।
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ २५ ॥
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ।
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ २६ ॥
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ।
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ २७ ॥
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ।
 सुदमे सुदमण्डपे सुदमं सुदमण्डपम् ॥ २८ ॥

वसि विवेचन संतुष्टः श्रीभद्रस्य त्वं वसि ॥ १५ ॥
 काष्ठपत्रनी शय्या योश्चर्त्ता पृथक्तराद् ।
 तन्निवन्तुः कोशोन्मेषिभेदे सुखयोग्यम् ॥ १६ ॥
 तदाः काष्ठपत्रीय सुखनं योत्सवतराद् ।
 जयोत्तर निवन्ती कनेत्येषा यत्पदाः ॥ १७ ॥
 तदाः काष्ठपुटे यद्विष्णोर्गणने यदायने ।
 जम्बूद्वारिधौतनाः यत्पत्रार्थविधाः ॥ १८ ॥
 काष्ठपत्र योश्चासाः यत्पत्राय यदायताः ।

सुखम्: कर्मो जम्बाविद्युत्तिलोत्तरम् ॥ १५ ॥
 सुखमेवा विष्णव्या विष्णवित्तकभक्तुःकाः ।
 यदुष्मिः काष्ठपत्रम् सुखयोः इत्यभिः काष्ठपत्र
 ततो श्रीभो यदायतुः काष्ठपत्रनां यदायतयाम् ।
 केनां जम्बाय संतुष्टो दिग्भौतमेतत्पदाः ॥ १६ ॥
 कोशोन्मेषेण योश्चैव यद्विष्णोः ।
 यद्विष्णोः साद्विष्णोश्च यदायार्थविधौ ॥ १७ ॥

॥ एते वीरभद्रमाले वीरभद्रार्चि वीरभद्रमाले यत्पत्रोत्तरम् विद्वांसोऽनुत्तरम् ॥ १४ ॥

यदुत्तरात्तमोत्तरायः ॥ १४ ॥

यदुत्तरात्तमोत्तरायः ॥ १ ॥ यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ १ ॥

यत्पत्र उपाय ।
 यत्पत्रोत्तरात्तमोत्तरायः यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ १ ॥
 यत्पत्रोत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ २ ॥
 यत्पत्रोत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ ३ ॥
 यत्पत्रोत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ ४ ॥
 यत्पत्रोत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ ५ ॥
 यत्पत्रोत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ ६ ॥
 यत्पत्रोत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ ७ ॥
 यत्पत्रोत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ ८ ॥
 यत्पत्रोत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ ९ ॥
 यत्पत्रोत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ १० ॥
 यत्पत्रोत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ ११ ॥
 यत्पत्रोत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ १२ ॥
 यत्पत्रोत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ १३ ॥
 यत्पत्रोत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ १४ ॥

यद्विष्णोः यदुत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ १ ॥
 यद्विष्णोः यदुत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ २ ॥
 यद्विष्णोः यदुत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ ३ ॥
 यद्विष्णोः यदुत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ ४ ॥
 यद्विष्णोः यदुत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ ५ ॥
 यद्विष्णोः यदुत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ ६ ॥
 यद्विष्णोः यदुत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ ७ ॥
 यद्विष्णोः यदुत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ ८ ॥
 यद्विष्णोः यदुत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ ९ ॥
 यद्विष्णोः यदुत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ १० ॥
 यद्विष्णोः यदुत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ ११ ॥
 यद्विष्णोः यदुत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ १२ ॥
 यद्विष्णोः यदुत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ १३ ॥
 यद्विष्णोः यदुत्तरम् यद्विष्णोः यदुत्तरम् ॥ १४ ॥

कदाह्युपवस्यस्य श्रीमदधोः कालम्बु ।
 यदेतौ वृद्धिर्दुःखे सप्तम्यन्वीतम् ॥ २२
 निद्राय कदापि तौ न च कल्पयन्तयाः ।
 परिवारं यथाहं निद्रानुद्वान्धवम् ॥ २३
 लौकिकविद्याः वृद्धिर्वा पापानि भ्रात ।
 विभेदं यतो कल्पयन्त्यतो भ्रातये ॥ २४
 इयैवां विभवदुर्गा योः सप्तमर्षिभिः ।
 विभेदं यतो राजनिष्ठाणि कार्त्तव्य ॥ २५
 के ह्ये न्यपरायास्यन्मया इह दुःखम् ।
 कल्पया निराशर्षिणे त्वे दुःखान्प्रदास्याम् ॥ २६
 पापैस्तौ निद्रन्त्याकम्पितसप्तम्यन्धवम् ।
 त्वं त्वेव यतो वीर्यिण्या भ्रातयस्ये ॥ २७
 कालयौगं हि यतो निद्रत राजनिष्ठाः ।
 निराशर्षिकन्मनीं सुखेयानां कार्त्तवी ॥ २८
 कर्तुंनमस्तथाही तौ यन्मन्त्राणिनी
 वृद्धयतो न्यपरायौ वृद्धयं कल्पयिष्ये ॥ २९
 'न्यायपरिवृद्धयं वृत्तिभक्त्याहने ।
 यथा इत्येवमर्षिर्ब्रह्मण्यं ब्रह्मणः ।' ३०
 इतः कालिकाम्भेत्य विविक्तस्यधिरिम् ।

श्रीमतेऽस्यन्त्यास्यन्धवीर्यवधत् ॥ २१
 कदापि यतो कल्पयन्तिभवत्साहने ।
 यतोऽह्युपवस्यस्य कल्पयन् कर्त्तव्यम् ॥ २२
 कल्पयन् कर्त्तव्ये त्वे श्रीमते वृद्धयम् ।
 कल्पयन् कल्पया पापया कर्त्तव्यम् ॥ २३
 योऽिहापति पादित्ये लयान्तो कल्पयः ।
 कल्पयन्तिहाहकल्पयन्त्यं कल्पयन् ॥ २४
 के हि दुर्भीभ्यामिहाह्यता योऽिहाहने ।
 कल्पयन् यथा यतो कल्पया इह कल्पम् ॥ २५
 यतो कल्पः कल्पयन् कल्पयन्तिहाह्यम् ।
 कल्पयन्तया यो वृद्धयं कल्पयम् ॥ २६
 कल्पयन्तया काले इह कल्पयन्तयाह्यम् ।
 कर्त्तव्यं नैव कल्पयन्तौ कल्पयन् ॥ २७
 कल्पयन् कल्पयन्तया देवकल्पयः ।
 कल्पयन्तया कल्पयन् कल्पयन्तयाः ।
 कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तयाः ।
 के कल्पे कल्पयन्तया कल्पयन्तयाः ॥ २९
 यथा कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तयाः ।
 कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तयाः ॥ ३०

॥ इति श्रीमन्महाभारते श्रीकृष्णार्जवियोगे श्रीमन्महाभारतस्य अष्टमोऽध्यायः ॥ २५ ॥

श्रीमन्महाभारतस्य अष्टमोऽध्यायः ॥ २५ ॥

श्रीमन्महाभारतस्य अष्टमोऽध्यायः ॥ २५ ॥

श्रीमन्महाभारतस्य अष्टमोऽध्यायः ॥ २५ ॥

कल्पयन्तया ।
 निद्रत इह यतो कल्पयन्तयाः कल्पयन्तयाः ।
 न्यपरायानां इह कर्त्तव्यं कल्पयन्तयाः कल्पयन्तयाः ॥ १
 यथा कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया ।
 कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया ॥ २
 कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया ।
 कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया ॥ ३
 कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया ।
 कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया ॥ ४

कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया ।
 कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया ॥ ५
 कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया ।
 कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया ॥ ६
 कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया ।
 कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया ॥ ७
 कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया ।
 कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया ॥ ८
 कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया कल्पयन्तया ॥ ९

बहुसप्तशतमीऽध्यायः ॥ ४६ ॥

अथर्ववेद श्रीशुक्लसप्तशतमीऽध्यायः ॥ १ ॥

कृतान्तु वाम ॥
 एवं बहुसुवीं विष्णवेऽं सुविधं चम् ॥
 स्युर्वेभं यथावाहयवीरं पैव वज्रम् ॥ १
 सुदयवाध्याज्यन्तस्यविध्वानं च वाः वदा ॥
 महुः न्यस्येभेर्षं कुम्भारुद्विधम् ॥ २
 सविद्विद्वन्नाडं च वा वृषं च च वैवम् ॥
 सद्गुणायवनायं वापयवाहयम् ॥ ३
 श्यापयवाहयवं च बहुसप्तशतम् ॥
 सविद्विद्वं विद्वं च मदावुद्वं च श्रीविद्वं ॥४
 श्यास्योऽश्वेभ्योऽश्वी सविष्णवोऽश्वे च ।
 मिथिवासेतु वासीतु दृशेतेतु च तृपेता ॥ ५
 कल्पेतेतु च वासेतु कल्पेतेतु च तृपेता ।
 वेणुवीतेतु विवेतु इतिवतेतु च वचम् ॥ ६
 अश्रीवो च विवाशु न्यावावे च कृतमन्त्रम् ॥
 अथवाहयिवाशु सवीतु वमिथिवाशु ॥ ७
 वशीवो वंशवाहये वाने वाहयते ॥
 सम्प्रवाहाने वादे वाहयते च श्रीविद्वं ॥ ८
 मवावाहयतेतु बहुवाः सुवीविद्वम् ॥
 श्रीवम् च यवावाहं वेलेवीववाहयम् ॥ ९
 च श्रीवम् श्रीववाहं च च बहुसप्तशतम् ॥
 च श्रीवृषवीवमि वाहवीववमि ॥ १०
 सद्गुणायवनायं च सुदयवीववाहयम् ॥
 इतोववाहयविद्वं वद्विधं च वद्विधं च ॥ ११
 सत्येभ्यु श्रीशुक्लैर्वेदुःशु वाहयवेदिः ।
 श्रीववाहयवीववाहं वद्विधं श्रीवद्विद्वम् ॥ १२
 सुवदि सविधेऽशुं सुवियं श्रीववाहयैः ॥
 अथवाहयवेदिः वाहयवाहयैः वाहयवुद्वैः ॥१३

सविद्विद्विवाहवीववाहयैः कृतमन्त्रः ।
 अथवाहयवेदिः श्रीवद्विधं वाहयम् ॥ १४
 अथवाहयवेदिः श्रीव वाहवीववाहयम् ॥
 वेणुवविद्वद्ववाहयवाहयवाहयम् ॥ १५
 अथवाहयवेदिः अथवाहयवेदिः ॥
 श्रीववाहयवेदिः वाहयवेदिः वाहयम् ॥ १६
 अथवाहय वेदिः वाहयवेदिः वाहयम् ॥
 श्रीववीववाहयवेदिः वाहयं च कृतमन्त्रम् ॥ १७
 इतोववाहयवाहयं च अथवाहयवेदिः ॥
 अथवाहयवेदिः श्रीववीववाहयवेदिः ॥ १८
 सुद्वं वद्विधेऽश्वेभ्यु वाहयवेदिः वाहयम् ॥
 अथवाहय वेदिः च विद्वम् वाहयम् ॥ १९
 वेदवाहं बहुसुवीं वाहयवी वि वाहयम् ॥
 अथवा च वाहयवाहः सुद्वम् इति वाहयम् ॥२०
 इतोववी ववीववु सुद्वम् वाहयवेदिः ॥
 सत्ये वाह वेदिः विद्वम् वाहयवेदिः ॥ २१
 विद्वद्विद्वं एवं वद्विवादि वि वाहयम् ॥
 वेदवाहं वद्वं वेदं वाहवीवुद्वि वाहयवम् ॥२२
 वाहयवाहयं विद्वं वेदवाहय वाहयवाहः ॥
 इतोववे वाहयं वेदं वाहयवाहय वाहयम् ॥ २३
 इतोववी विद्विवाहं विद्वं वद्वं च विद्वम् ॥
 च च अथवा कृतम् इतो इतोववीवो मय ॥ २४
 अथवा वद्वि वद्वि वद्वं इतोववीवो मय ॥
 अथवावाहयवेदिः वाह वेद वाहयवेदिः ॥ २५
 अथवा वाहयवेदिः इतोववीवो वद्विवाहः ॥
 इतो वाहय वद्वं विद्वं वाहय च वाहयवम् ॥२६

॥ श्री श्रीशुक्लसप्तशतमी श्रीशुक्लसप्तशतमीः अथर्ववेदो बहुसप्तशतमीऽध्यायः ॥ ४६ ॥

१. अथर्ववेद श्रीशुक्लसप्तशतमीः अथर्ववेदो बहुसप्तशतमीऽध्यायः ॥ ४६ ॥

अथर्ववेद श्रीशुक्लसप्तशतमीः अथर्ववेदो बहुसप्तशतमीऽध्यायः ॥ ४६ ॥

आष्टसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ५८ ॥

संस्कृतसर्गम् ४ । १

शङ्कय उवाच ।
 तस्यै तुरीयस्यै राज्ञो मोहाज्जलान्तरासृष्टिः ।
 ज्वलन्ति तुरीयस्यै प्रलयकालस्युत्तरम् ॥ १
 एकीभूताऽज्जलानि सन् युवा बदामया ।
 कथंन सन्ते त्रीमे त्रीभवासाहस्रवृत्ताः ॥ २
 श्रीकरोतीत्येव तस्यै संशयस्य कारणं युजः ।
 क्वचिच्छायासाहस्रस्यै येन तत्रानवकाः ॥ ३
 मरुतः च कारिणं सत्सुखस्यै सत्सु ।
 सन्तं चरान्तं सृष्टौ त्रिविध्याय मे सुतम् ॥ ४
 तस्यै तुरीयस्यै राज्ञो श्रीस्यैवैव बदामम् ।
 साराथेन तुरीयस्यै सृष्टं सर्वस्यस्यसम् ॥ ५
 सोऽसिद्धिदोषो बोधस्यस्यै तुल्येन पथिना ।
 श्रीभक्तकान्तस्यै वेदेनसिद्धिं चार्जुनम् ॥ ६
 तुरीयस्यै त्रिविधसिद्धिदोषसिद्धिं चार्जुनम् ।
 न तत्र सुतस्यै राज्ञो सिद्धिसिद्धिसिद्धिः ॥ ७
 सोऽसिद्धः सन्ते तुरीयै त्रिविधस्यै स्यसम् ।
 तुरीयस्यै सुतस्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ ८
 संसृष्टस्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ।
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ ९
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ।
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ १०
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ।
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ ११
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ।
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ १२
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ।
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ १३
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ।
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ १४
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ।
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ १५
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ।
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ १६
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ।
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ १७
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ।
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ १८
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ।
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ १९
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ।
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ २०

राजसुः सन्ते त्रीमे सन् युवा बदामया ॥ १५
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ १६
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ १७
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ १८
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ १९
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ २०
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ २१
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ २२
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ २३
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ २४
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ २५
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ २६
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ २७
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ २८
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ २९
 स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै स्यै ॥ ३०

स्वो वनाधीनं महासुखाय
 न जीविषं रक्षितव्यं वनाय ।
 अर्थासक्तवर्षं कोपीरक्षी-
 त्तोद्यमन्देवं सिद्धं यदुपेयात् ॥ ११ ॥
 वान्ध्यान्धराभौर्धविभ्राजि राजन्
 तिनं न वे वनेषुं वरिष्ये ।
 वृद्धय वनाय ।
 सुभा विदुषे वननं ज्योती
 दुर्धीवदा जीवन्वा वदुः ॥ १२ ॥
 अर्थाणि केचनानि वनः यद्गो
 निरभ्यतेऽत्रात् कुर्वन् वरिष्ये ।
 वराहना वानि विविधैर्दुर्गै
 यदाभ्यराज्यन्वपुत्रानि ॥ १३ ॥
 वरार्थुषानि तु वानि राज-
 न्ध्यानि वानाविभ्रज्यन्नि ।
 कितानि वासाधरादिनि
 सिद्धासी र्वा राजन्वपानि ॥ १४ ॥
 यथाभविदिकेऽपीरक्षे-
 र्थिद्विज्ञा केचनवासादीना ।

स्वोपकारात्मनायच्छीः
 अर्थासक्तो विविधैर्दुर्गैः ॥ ११ ॥
 यद्गो वे वनासक्तव्यं
 त्वो वर्यो वासदाधरैराज्ये ।
 वेदुः यथासा रक्षन्विशेसा
 वरिषिजा आत्मयायाः यन्वप्यत् ॥ १२ ॥
 वासादीः वर्यो र्वा राजन्
 केर्षुदा विदुषा वे वरिष ।
 दुर्गैः कितानानि दुर्गैरदुष्का-
 र्थादि रक्षितवाः राजन्वत् ॥ १३ ॥
 वर्येण विष्णवात्मनो वृषणा
 वदुः वन्द्यदुर्गैः जीवैरा ।
 विवन्धरी देवयदादुर्गै-
 र्वाभ्यराज्यन्विदुगे वराधीन् ॥ १४ ॥
 वृद्धयानं यदुपेयात्
 वनासक्तानां यद्गुर्धीर्गोत् ॥
 वदुः तिनं विदुष्यान्व
 वृषणात्मनो वरिष्ये वदानीन् ॥ १५ ॥

॥ इति श्रीमद्भागवते श्रीकृष्णार्जुनसंवासे श्रीमन्महाभारते अर्थासक्तवन्देयः ॥ ८- ॥

वृद्धाधीनमित्युपधायाः ॥ ८६ ॥

श्रीकेश दुर्धीवन्देयः ॥ १ ॥ वर्यो वरार्थुदा वरिष्ये ॥ २ ॥ वरिष्यात्मनायच्छीः ॥ ३ ॥

वृद्धय वनाय ।
 वनासक्तं र्वा दुर्धीवरी व्यासवाकित् ॥
 वरार्थुदायच्छीः वरार्थुदां वर्य ॥ १ ॥
 वीर्य वनाय ।
 वर्यं ज्ञेयम वनवज दुर्धीवरी न वानवतः ।
 वान्ध्याना विवर्षेभ अन्दपीत्य जीवतः ॥ २ ॥
 विन्द्यदुर्गैश्चात्मनायच्छी यद्गुर्धीः र्वा वरिष्यैः ।
 विवर्षित्तो वरिष्यात्मनायच्छी दुर्धीवतः ॥ ३ ॥
 वृद्धयानं वीर्यवर्षित्तो विविधैः ।
 'वृषणं नर वीर्यैश्च राजन्वदुष्काः ।'
 र्थाय यदुपेयात् वीर्याय यद्गुर्धीः ॥ ४ ॥

देवयदा र्वा राजन्वाभ्या रक्षन्विषिः ।
 वरिष्याय वरार्थुदाः वरिष्यात्मनायच्छी ॥ १ ॥
 वरार्थुदाय र्वा यदा वासासक्ताना वृषिः ।
 वासादिभ्यश्चात्मनायच्छी वीर्यदुष्काः ॥ २ ॥
 र्थे वान्ये न वदवासक्तं वरिष्यादिनाः ।
 देवयदे स्वे वेदु वरार्थुदां र्थे वे वरिः ॥ ३ ॥
 वरार्थुदे वि वना रक्षितव्यं वान्यं तिनं वदा ।
 जद्वन्वा वान्ध्या वेदु देवयदे वरादीः ॥ ४ ॥
 यद्गुर्धीवरायानं वीर्यवर्षित्तवतः ।
 वरिष्यात्वं तु वरिष्ये वरिष्ये वननं र्वा ॥ ५ ॥
 वन्द्यवरी स्वे वेने र्वा वा ज्येष्ठानि वन्द्यवः ।

श्रेष्ठि वाचनि च तानि पठ्यं तेषां तेषु श्रेष्ठेष्वां कृतम् ।		शर्वीशनि वनाभयः प्रदीप्त शिरसिजा शिरसाक्षरम् ॥	१०
विन्दाव शरीरुण्यव्याध निश्रेष्ठां केषु कल्पयता ॥	१	शिरसिभिला शरीरे क्लृप्तान् नासीन्नुकेभिरिहैः पूर्यते ।	
विशेष्टाश्री परितरिणा- शे श्रिताः श्वश्रुतेन तान् ।		श्रीश्रेष्ठे विश्वश्रुति श्रेष्ठे शुश्रुतेन श्रेष्ठश्रीन पठः ॥	११
शिविचाराः शिवोक्तता श्यामशिवश्वश्रुतश्रुतः ॥	२	श्वश्रुतिश्रुतशिवशिविता श्रुतेषामोच्यते श्रेष्ठः श्रेष्ठः ।	
श्रीं पता शर्वशिवश्रुत शिविचारा श्रुतश्रेष्ठः ।		श्वश्रुत श्वश्रुतशर्वीश्री श्वश्रुतश्री श्रुतश्रीशः ।	
शुभ शर्वश्रुति श्वश्रुत- शिवश्रेष्ठः शर्वी श्रेष्ठः ॥	३	श्रीं शर्वी शर्वश्री शर्वी शर्वश्रीश्री श्वश्रुतश्रीः ॥	१२
शेषां श्यामश्व श्रुतेषु श्रुतिश्रुतेऽश्वश्रुत शर्वी ।		श्रीश्रीश्री शुभ शर्वी श्रुतश्रुत श श्वश्रुतश्री शिवोक्तश्रुतम् ।	
श्वश्रेष्ठे श्रेष्ठे श्रुतेषु शर्वी शिवश्रुत श्रुतश्रीः ॥	४	शिव शर्वी श्रुतश्रुत शर्वी श्रुतश्री श्रुतश्रीश्वश्रुत ॥	१३
श्रीश्रुतश्रुतश्रीश्रुत श्रुत श्रुतिं श्रेष्ठता शर्वीश्रेष्ठः ।		श्रुतिश्रुत श्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्री श्रुतिं श्रुतश्रुतः ।	
श्रीश्रुतश्रुतश्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रुतश्रुत श्रुतश्रीः ॥	५	श्रुतश्रुत श्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्री श्रुतश्रुतश्रुतः ।	
श्रुत श्रुतिः श्रुति श्रुतश्रुत- श्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रीः ।		श्रुत श्रुत श्रुतश्रुत श्रुत श्रुतश्री श्रुतश्रुत श्रुत ॥	१४
श्रुत श्रुतश्रुतश्रुत श्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रीः ॥	६	श्रुत श्रुतश्रुत श्रुत श्रुतश्रुत- श्रुतश्रुत श्रुत श्रुतश्रीः ।	
श्रुत श्रुत श्रुत श्रुतश्रुत- श्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रीः ।		श्रुत श्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्री श्रुतश्रुत श्रुतश्रीः ॥	१५
श्रुत श्रुतश्रुतश्रुत श्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रीः ॥	७	श्रुत श्रुत श्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्री श्रुतश्रुत श्रुतश्रीः ॥	
श्रुत श्रुतश्रुतश्रुत श्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रीः ॥	८	श्रुत श्रुत श्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्री श्रुतश्रुत श्रुतश्रीः ॥	
श्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रुतश्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रीः ॥	९	श्रुत श्रुत श्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्री श्रुतश्रुत श्रुतश्रीः ॥	१६
श्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रुतश्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रीः ॥		श्रुत श्रुत श्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्री श्रुतश्रुत श्रुतश्रीः ॥	१७
श्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रुतश्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रीः ॥		श्रुत श्रुत श्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्री श्रुतश्रुत श्रुतश्रीः ॥	१८
श्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रुतश्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रीः ॥		श्रुत श्रुत श्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्री श्रुतश्रुत श्रुतश्रीः ॥	१९
श्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रुतश्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्रीः ॥		श्रुत श्रुत श्रुत श्रुतश्रुत श्रुतश्री श्रुतश्रुत श्रुतश्रीः ॥	२०

दुर्गेण दुर्गेण दुर्गेण वैव तथा विभो विभोर्वेन पात्री ।		दशभिरं कल्पयामो यथाथा कालो वीरभद्रावली ॥ १५	
विद्याः श्रीश्रीश्रीविदुःश्रीश्री- देवा तथा देवयौः दुर्गेः ॥	१६	दशभिरं महा दुर्गेण विद्याविदे वीरभद्रावली ।	
विद्यादुर्गेण कल्पयामो महा विद्याविदे देवा य कालयौः ।		विद्यावामाथ हि कल्प दश- भिरं वीरभद्रावली ॥	२०
कालयामोः कालो महाया विद्याविदे दुर्गे कालयामो ॥ १९		त यापि द्वा दुर्गेविद्याव- ली दुर्गावलीकल्पयामो ।	
कालयामो तथा लं विदुःश्रीश्री क- मं इतिप्यापि महायं कम् ।		न विदुःश्रीश्री दुर्गेण दुर्गे दशभिरं इतिप्यावलीः ।	
दुर्गेण दुर्गेविद्यावलीकल्पयामोः दुर्गे कालयामो तथा कलिः ॥	२०	दुर्गे य कलि महायामो दुर्गेकलि इतिप्यावली ॥	२६
तथा य वैशं कल्पयामो कलि- देवकलि य विद्याविदे ।		दशभिरं कालयामो विद्यावलीकलि इतिप्यावली ।	
विद्याविदे कलि कलि वैश कलि कलि कलि कलि ॥	२१	कलि कलि कलि कलि कलि ॥	२९
दशभिरं वीरभद्रावली कलि कलि कलि कलि कलि ॥		वीरभद्रावली कलि कलि कलि कलि कलि कलि ।	
दुर्गेकलि कलि कलि कलि कलि दुर्गेकलि कलि कलि कलि ॥	२२	विद्यावलीकलि कलि कलि दुर्गेकलि कलि कलि कलि ॥	३०
विद्यावली कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि ॥		तथा कलि कलि कलि कलि दुर्गेकलि कलि कलि कलि ।	
विद्यावली कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि ॥	२३	दुर्गे कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि ॥	३१
दुर्गे कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि ॥		दशभिरं कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि ।	
वीरभद्रावली कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि ॥	२४	विद्यावली कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि ॥	३२
दशभिरं कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि ॥		विद्यावली कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि ॥	३३
कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि ॥	२५	दशभिरं कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि ॥	३४
तथा कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि ॥		दुर्गेकलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि कलि ॥	

अम्भानयो वीरसेने विरान्
 बहुवशात्तः सुतावशक्तः ॥ १४
 'अम्भानो अम्भान् एवं वी
 क्तवन्ता इतो नव शक्तः कुम्भान् ।
 अनेन वीरता अम्भानैः
 कवीश्वरानां सुदन्ता वीराः ॥'
 वीर्योत्कर्षेणैव शक्तः विरान्
 अम्भानो नदन्ता सर्वशक्तः ।
 अम्भानो वी क्तवन्तश्चक्रान्
 एता शक्तं वे कुम्भा कम्भान् ॥ १५
 विद्याय सर्वे एव कुम्भान्
 प्राप्तं नदावाः परितर्जुञ्जवाः ।
 अशक्तान्कम्भान्कृते शक्तान्
 सुतावने शक्तः शोचन्ति ॥ १७

अम्भानामन्वय विरसेनो
 शागद्वान्वाशक्तो विरान् ।
 एवं अम्भानम् परितर्जुञ्जी
 न्दन्ता शक्तं विदुते न शक्तं ।
 अशक्तः शिवा शक्तवशा-
 त्कम्भानान् कृतिः कृतिदेवम् ॥ १८
 शक्तानि सा शक्तः एवं कृतिर्न
 प्राप्तं शक्ते विदित्वा शक्ते ।
 अज्ञानं कृतिः त्यजित्वा शक्तवशा
 त्कम्भान्कम्भान्कृतिः कृतवन्तः ॥ १९
 अशक्तैः कृतं कम्भान्कृतेषु
 शिवा शक्तान् कम्भान् ।
 सर्वे विदुः शक्तिः कम्भान्-
 कृतिर्नैव एव कुम्भान् वीर्यम् ॥ २०

॥ इति वीरवर्तप्रारम्भे वीरवर्तनि वीरवर्तनि वीरवर्तनि वीरवर्तनि वीरवर्तनि ॥ ८५ ॥

शक्यवर्तिलभोऽध्यायः ॥ ८६ ॥

शक्यवर्तिलभम् ॥ १ ॥

इत्यत्र उवाच ।
 शिखरं वी शक्यवर्तः शिखरेण शक्यवर्तम् ।
 शक्यवर्तिलभम् शक्यवर्तिलभम् ॥ १
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ।
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ॥ २
 एतः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ।
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ॥ ३
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ।
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ॥ ४
 एतः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ।
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ॥ ५
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ।
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ॥ ६
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ।
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ॥ ७

शिखरेण शिखरेण शिखरः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ।
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ॥ ८
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ।
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ॥ ९
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ।
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ॥ १०
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ।
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ॥ ११
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ।
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ॥ १२
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ।
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ॥ १३
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ।
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ॥ १४
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ।
 शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः शक्यवर्तः ॥ १५

वीर्यं दानमन्त्रं त्र्यं विदधेति सुदुर्लभम् ॥ १८ ॥
 इत्येव पवित्रा। सर्वं युवा सर्वथा यत्निवृत् ॥
 आरा तर्पणैश्च पवित्रा विद्यायात् ॥ १९ ॥
 वा दण्डमालयिषुः विद्या देवकामिनः ।
 विद्यैश्च युवा राजप्राप्तवती महामया ॥ २० ॥
 इति पश्यते स्वे पार्था दण्डः शौर्यं युधि ।
 युद्धार्थं पवित्रैश्च तथा विदधितुं त्वे ॥ २० ॥
 उक्त्वान्न त्वे वीरभद्रवार्तां च शर्यते ।
 एतां वेदुष्येतावत् विदं युधया एव ॥ २१ ॥
 त्वे वास विदध्या दण्डः पवित्रा पवित्र ।
 उक्त्वैतदुपहास्य तथा सर्वं दिवसतः ॥ २० ॥
 विद्यां विद्यां शौभ्या पादपान्थल मेतुने ।
 शर्यतेः पवित्राणि पश्यति इत्येव वाः ॥ २१ ॥
 पवित्रा महामया विद्यैर्विद्यैर्विद्यैः ।
 यन्तु दुष्टतः शन्दः पञ्चमामयन्ति ॥ २२ ॥
 पवित्रादुष्टे दुष्टे सर्वथाये यवान्ति ।
 सर्वथाये शौभ्याशर्यतेपवित्रा महाम ॥ २३ ॥
 विदधे तु युद्धे पवित्रा शर्यते ॥
 एतदेव यथायुज इत्येवैवयन्ति ॥ २४ ॥
 विद्यां तु यथायुज यथायुज विद्यायात् ।
 यत्निदुष्टतः त्वेन विदधेति पादयत् ॥ २५ ॥
 यथायुज इति शौभ्या विदधित्वयते ।
 एतौ यथायुजः शौर्यं एव विदधन् ॥ २६ ॥
 शौभ्यायुज इति एतां शौर्यं महामे ।
 विदध्यायुज विदध्यायुजः यत्निदधित्वयते ॥ २७ ॥
 एतः यत्निदुष्टं यत्निदध्यायुजम् ।
 पवित्रां विदध्यायुज विदधे पवित्रां यत्नि ॥ २८ ॥
 यत्निदुष्टः यथायुजः यत्निदध्यायुजम् ।
 वीरभद्रां यत्निदुष्टं यत्निदध्यायुजम् ॥ २९ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ।
 ये एतथायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ३० ॥
 यत्निदुष्टं यत्निदध्यायुजम् यत्निदध्यायुजम् ।
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ३१ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ३२ ॥

यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ३३ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ३४ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ३५ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ३६ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ३७ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ३८ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ३९ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ४० ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ४१ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ४२ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ४३ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ४४ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ४५ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ४६ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ४७ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ४८ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ४९ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ५० ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ५१ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ५२ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ५३ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ५४ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ५५ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ५६ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ५७ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ५८ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ५९ ॥
 यत्निदध्यायुजः यत्निदध्यायुजम् ॥ ६० ॥

कव्यज्ञानं वाचात् श्रीपाद्येन प्रथाविहाद् ॥ ७
 न प्रथाकीदृशान्कवितावाचकानां विधानेते ।
 कवयः पत्न्यां वेदादीनिर्लेखान्प्रथमत् ॥ ८
 न हि शौभ्ये कवयस्तत्र प्रथमानाः कालेन ।
 इतो विदुमन्मो वेतो श्रीपादीयकव्यापते ॥ ९
 कवयः सर्वेलेखानां शौभ्यतो प्रथमास्तः ।
 श्येन कालेन कृतः सिद्धकारकवान्दद् ॥ १०
 इतो दुर्बलतो राजा शौभ्ये परिपालितः ।
 श्रीभ्यं कृतोऽयं कवो कवेभ्यो कवयश्च ॥ ११
 श्रीभ्यश्च कवयि इहा श्रीभ्यश्च पत्न्यां नतः ।
 बहुलायि रवे कविप्रथमयो जगत्पता ॥ १२
 दुःखानया शौभ्यात् सिद्धिभेदे कालः ।
 श्रुतेन दुर्बलमेव न इतो जगत्कृति ॥ १३
 इते कविप्रथमस्तत्र ननु वेदमते ।
 ननुप्यन्यत्र स्वे श्रुता शौभ्येन ननु संतुते ॥ १४
 वादिसमेदुर्बलानां कृतवन्तो यतोदाः ।
 कवयः कितः पत्न्यास्तो विद्यास्तः प्रदुर्बलः ॥ १५
 पात्रं विदुमन्मता विविक्तकवयश्चतः ।
 जगत्प्रथमं वेदाने शौभ्यमाविर्यन्तः ॥ १६
 शौभ्यश्च कवो श्रीभ्यं विद्याय कविभिः ।
 कवयिभ्यस्तोऽयमेकृति कृतः कथा ॥ १७
 वादिसमेदुः कृतः कथायां कवि कवयिः ।
 कवयः कृतवन्म विद्यास्तश्च कवयिः ॥ १८
 कवयः कितो वाचात् कवयिभ्योऽप्युदात्तम् ।
 श्रुतेदुर्बलान्शौभ्येनोत्तमं प्रथमम् ॥ १९
 स्वे शौभ्यकव्येन विविक्तोऽयं कवयिभ्यः ।
 न तं न कृतो श्रीभ्यः प्रदुर्बलमावते ॥ २०
 यद्वा कवयिभ्यं कवये शौभ्यविश्वकर्मेनः ।
 विदुमन्मते कवो शौभ्यकवयिभ्यः ॥ २१
 कवयिभ्यस्तु कवयं तत्र कृतः संतुते ।
 कवयिभ्यस्तु श्रीभ्यं कृतं पात्रकवयिभ्यः ॥ २२
 कवयिभ्यं कवये कृतः कृतवन्म ।
 कवयिभ्यस्तु शौभ्येन सर्वशौभ्यं कवयः ॥ २३
 इतः कृतमेवमाया कवयिभ्यं कितोदुत्तम् ।

वेदास्तत्र कवो पत्न्यां कवि कवयः ॥ २४
 न तत्र कवयिभ्यं इहा शौभ्यं कवयिभ्यम् ।
 कथायां विदुमन्म कृतवन्म कवयिभ्यः ॥ २५
 विदुमन्म कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ।
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ॥ २६
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ।
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ॥ २७
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ।
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ॥ २८
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ।
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ॥ २९
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ।
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ॥ ३०
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ।
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ॥ ३१
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ।
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ॥ ३२
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ।
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ॥ ३३
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ।
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ॥ ३४
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ।
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ॥ ३५
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ।
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ॥ ३६
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ।
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ॥ ३७
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ।
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ॥ ३८
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ।
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ॥ ३९
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ।
 कवयिभ्यं कवयिभ्यं कवयिभ्यं कृतवन्म ॥ ४०

कुत्रां कच्छां चैव कुत्रां चैव वास ।
 बभिवो वृद्धो वन्द्यः सुविद्यात्वं सुवसिष्ठ ॥ २५ ॥
 तस्यै क्रीडनानां नीलहोत्री बह्वसः ।
 पञ्च कुत्रं पौरं कुत्राः पात इवाशा ॥ २६ ॥
 कुत्रां तव सेव्यावाक्यतोश्चैव महात्मने ।
 अर्वात नदी पौराः पश्वीर्याश्टदिनी ॥ २७ ॥
 तु शंकाशो बह्वसः शैलशैतोऽन्यथान्तरं ।
 कुत्रां चानुवासां च धराशुभिवर्षतः ॥ २८ ॥
 एते शीघ्रो त्वे जुद्धो राजस्य विद्वेजः ।
 कुत्रांशोकं सुवाशाय जेषामस्य सुश्रुते ॥ २९ ॥
 एव वासत नीलेश महावाभिरुषा गताः ।
 पौर्यैरुप क्षेत्र्य विद्यम पशिवश्रुतः ॥ ३० ॥
 लिखन्ता गतावापासिकवाशाश्च वासिष्ठ ।
 श्रीकण्ठवन्दनश्रीतः सुभिलोचयिष्यते ॥ ३१ ॥
 महातः शशिगव इषारीकानिहृती ।
 देइव्याः काञ्चनापीठाः पदमन्त्राद्वरिभ्यश्च ॥ ३२ ॥

॥ एते शीलवदुक्तान्ते शीलशक्तिं शैलवाक्यशक्तिं
 शान्तिवचनद्वये पशिवर्णाशक्तिरित्युक्तम् ॥ ८१ ॥

अनित्यसौन्दर्यायाः ॥ १० ॥

अनेकशरीरान् कुत्रां च सुश्रुतेरुक्तान् तथा ॥ १ ॥ अर्वाशुभिवर्षतः इत्येव कुत्रांशुभिवर्षतः ॥ १० ॥

कुत्रत उवाच ।
 क्रीडाने त्वा शिष्टे राजस्योक्तशब्दे ।
 सुश्रुतिः शीलस्य श्रीकण्ठवाक्यमन्त्रश्रुत्यम् ॥ १ ॥
 तस्यै वाक्यतो राजस्यदशिरुक्तः कर्वाश्रुताः ।
 कच्छाश्च शंकाशे वास्तवतां वसुधैवकुर्वु ॥ २ ॥
 एतः शान्तिवदुक्तानां शरीरानां च वासिष्ठात्
 कुत्रांशुभिवर्षतः शिष्टशुद्धां च कर्वाः ॥ ३ ॥
 कुत्रांशुभिवर्षतः कुत्रांशुभिवर्षतः ।
 वासिष्ठां वदुषिः एते राजस्यवर्षतः ॥ ४ ॥
 वे वाशे विविदिताः कच्छा वाशिरुताः ।

कुत्रांशुभिवर्षतः सुश्रुतेः सुश्रुतेः ॥ ५ ॥
 तस्यैवाक्यश्रुतः कुत्रांशुभिवर्षतः ।
 अन्वयवर्षतः कुत्रांशुभिवर्षतः कुत्रांशुभिवर्षतः ॥ ६ ॥
 कुत्रांशुभिवर्षतः शीलशक्तिरित्युक्तम् ।
 कुत्रांशुभिवर्षतः कुत्रांशुभिवर्षतः ॥ ७ ॥
 कुत्रांशुभिवर्षतः कुत्रांशुभिवर्षतः ।
 कुत्रांशुभिवर्षतः कुत्रांशुभिवर्षतः ॥ ८ ॥
 कुत्रांशुभिवर्षतः कुत्रांशुभिवर्षतः ॥ ९ ॥
 कुत्रांशुभिवर्षतः कुत्रांशुभिवर्षतः ॥ १० ॥

कुत्रांशुभिवर्षतः कुत्रांशुभिवर्षतः ॥ कुत्रांशुभिवर्षतः
 कुत्रांशुभिवर्षतः कुत्रांशुभिवर्षतः ॥ कुत्रांशुभिवर्षतः
 कुत्रांशुभिवर्षतः कुत्रांशुभिवर्षतः ॥ कुत्रांशुभिवर्षतः

एवम् सुखदुःखमन्त्र इव शीघ्रतम् ।
 कस्यै चतुर्भिर्वापिभ्याश्चाद्वासाश्च राक्षसम् ॥ ७७ ॥
 हास्यकालम् कस्यै च ज्वलत् राक्षसपुत्रता ।
 शीघ्रं कदासाश्च बभूवामाश्च पशुतम् ॥ ७८ ॥
 वाससा बभूवे कसिन्कल्पने तस्य वासुदे ।
 विभोदितविद्यालम् न्यायशास्त्रयोर्मताम् ॥ ७९ ॥
 मनुष्यान् मनुकुटं भवेन्दुःखदण्डवत् ।
 हासता विरो तस्य वासवासाश्च कृते ॥ ८० ॥
 बभूवुश्च विदो वीरे राक्षसेभ्योऽप्यथैव ।
 सिद्धिदाः सद्यस्वप्न भर्तृलोकः सद्यस्वभासिः ।
 सकिन्महाति शीघ्रमे वासो कस्यै वृत्तः ।
 वासुध्वजिभ्यो वीराः सेव्योऽस्य वसुध्वज ॥ ८२ ॥
 यथा इत्यः सदासाश्च विविधा दधिभिर्विद्या ।
 रसाद्या दन्तिवर्षेण बभिविस्तव सुदिताः ॥ ८३ ॥
 यथा बभिवर्षीणाश्च इत्यस्य बभूवो मते ।
 सविधिनिस्तव राक्षस्येण केषां च संकुले ॥ ८४ ॥
 नजान्मर्त्यैश्चानि विद्वन् सुखमौलवत् ।
 यथाश्च कस्यै चुरान्मर्त्यैश्चान्नीकविद्या ॥ ८५ ॥
 तस्यै तान्का राक्षसपुत्राणाश्च तदासाः ।
 सुखतः कस्यै ज्ञानाभिराहुर्मौलवत् ॥ ८६ ॥

सुखदण्डेण विदुषणा विद्याभिराक्षसैर्द्वेषाः ।
 वासुभिः कस्युत्पन्नं सद्यसेनां सद्यसम् ॥ ७७ ॥
 तथा मर्त्यैर्निर्वाप्यै विद्याभ्यः सद्यसम् ।
 कस्यकालयोः केषां सद्यसनां सद्यसाः ॥ ७८ ॥
 येन वीरिभिर्द्विः सेव्ये कस्यै कालस्य इत्याः ।
 सुदिताः सादिनीयै विभोदय इत्यासाश्च ॥ ७९ ॥
 न च काल शीघ्रतः एव यद्वा सद्यसम् ।
 कस्यदुःखदण्डात् सद्यसेनं सद्यसम् ॥ ८० ॥
 कस्यै शीघ्रमेवञ्च सद्यसेनं च सद्यसः ।
 वीर्यामौल्ये सुदं कालकला च सद्यसः ॥ ८१ ॥
 यद्वा शीघ्रतः विदुषां सद्यसन्मन्त्राभिरिदम् ।
 एक एव एव सद्यो विदुषां सद्यैर्विद्याम् ॥ ८२ ॥
 किं वृत्तः सुविशील्योर्षीण्यतोः सद्यसुः ।
 इत्युत्पन्नदाराश्च एव शीघ्रैश्च सद्यसः ॥ ८३ ॥
 कस्यैवञ्च तथा सद्यैः संवसे सद्यसेन ।
 तस्योः सेव्योः सुतः सद्यसश्च सद्यसम् ॥ ८४ ॥
 कसिदा इव सुखमते सद्यैर्द्विर्द्वेषतोः ।
 सद्यसाः सद्यसेनाश्च शीघ्रतः सद्यसः ॥ ८५ ॥
 न च सद्यसोः शीघ्रतः सद्यसः सद्यसि ।
 वीर्यामौल्ये सद्यैः सद्यसेनां सद्यसि ॥ ८६ ॥

॥ इति श्रीमद्भागवते श्रीकृष्णार्जवियोगोत्तरे महाभारतपार्वते महाभारतोत्तरे ॥ १० ॥

एकमन्त्रवियोगोत्तरे ॥ ११ ॥

श्रीमद्भागवतपार्वते ॥ ११ ॥

एवम् एवम् ।
 इत्यर्थं तु विद्वन् इत्यु कस्यै महाभया ।
 सद्यसे विदुषोःश्च सद्यसाश्च सद्यसः ॥ १ ॥
 सद्यस एवम् ।
 इत्यर्थं तु विद्वन् सद्यसे वीर्य सद्यसः ।
 मन्त्रोत्पन्नासाश्च सेव्यैर्विदुषोःश्च ॥ २ ॥
 सद्यसश्च सद्यैश्च सुविशी सद्यसम् ।
 सद्यसेनां सद्यसेनाश्च सुखं तथा ॥ ३ ॥

अप्यर्थं विदुषेण कस्यैश्च सद्यसाश्च ।
 'विदुषः सद्यसा एव तेन सद्यसेन भविता' ।
 नै सुता सुखासाश्च एव सद्यसाश्च ॥ १ ॥
 सद्यसाश्च सद्यसेनाश्च सद्यसः एव च ।
 सद्यस एव सद्यसः सद्यसा शीघ्रमेव ॥ २ ॥
 सद्यसा सद्यसेनाश्च विदुषोःश्च तथा इव ।
 सद्यसा सुखासाश्च निर्वापयि सद्यसा ॥ ३ ॥
 अर्थं सद्यसश्च सद्यसेनां सद्यसम् ।

ननाकण्ठाल्लैङ्गो पञ्चदुग्धैः ॥ ७
 आशयान् कुण्डदुग्धः सलज्जलस्यस्योत्थः ।
 उदासकर्म तस्यैव संदुग्धं बीजदुग्धम् ॥ ८
 सनते च ननाकण्ठ आशयो विदुशीकृतम् ।
 तयो दुग्धोत्थो तथा स्योत्थस्यदुग्धादम् ॥ ९
 सद्यः विदुषे चार्थे तिरयतिनदुग्धुः ।
 द्युतोऽनुवर्षी चैवं क्वचिद्वा पर्योष्यते ॥ १०
 क्वचिर्देवमादसैर्वैतानामभिरा कवम् ।
 उदासकर्म तस्यैव ननाकण्ठेन संदुग्धम् ॥ ११
 दुग्धं च ननाकण्ठं दुग्धेन च विद्यालयः ।
 तथा सनते दुग्धं दुग्धं तैवार्थम् ॥ १२
 आशयान् च सनते दुग्धोत्थमाशय च ।
 क्वचिर्देव च सनते ननाकण्ठस्योत्थम् ॥ १३
 जन्मकामन संदुग्धा सलज्जा अशुभाशयः ।
 सनतो विविधभादान्नेषा एव सविद्युतः ॥ १४
 आशयदुग्धेनानुपैतिस्योत्थो ननुवेद्यिनः ।
 विविधार्थैश्चक्रे द्युतोऽपि सनतये ॥ १५
 पर्योष्यते दुग्धेन विद्यासुते ननाकण्ठम् ।
 विदुषुन्मद्विषयिणामिच्छास्योत्थं ननाकण्ठम् ॥ १६
 जन्मकामं ननाकण्ठं जन्मकामविदुषोः ।
 देवु सनोत्थस्येव सनते ननुत्थोत्थम् ॥ १७
 दुग्धोत्थो ननाकण्ठं सलज्जलस्यदुग्धात् ।
 क्वचिर्देवमादसैर्वैतानामभिरा ॥ १८
 दुग्धेन विविधभादान्नाशयते ननुत्थम् ।
 जन्म च सनते ननाकण्ठेन सलज्जम् ॥ १९
 संदुग्धो क्वचिद्वा दुग्धो दुग्धोत्थमाशयः ।

वेगल्लो ननाकण्ठं विदुषिणं उदासिन्म् ॥ ७-
 प्रीत्यविद्युतो विद्यालयं ननाकण्ठः ।
 एतः कुण्डमेवमात्रं क्वचिं कुलदम् ॥ ८-
 दुग्धेन क्वचिद्वा विद्यालययो एति ।
 सद्यः सद्यः क्वचिद्वा दुग्धं एव सनितं ॥ ९-
 स्योत्थमाशयस्यज्जलं सैवोत्थैर्देवतया ।
 ए विदुष्यं ननाकण्ठमिच्छास्योत्थम् ॥ १०-
 क्वचिदुत्थं सनते दुग्धोत्थस्यदुग्धम् ।
 उदासकण्ठदुग्धेन सलज्जास्योत्थम् ॥ ११-
 च विदुष्ये ननाकण्ठं दुग्धो दुग्धोत्थम् ।
 क्वचिद्वननोत्थदुग्धः सद्यः क्वचिदुत्थम् ॥ १२-
 स्योत्थं च ननाकण्ठं ।
 उदासकर्म सविद्युदि विदुषां सनतेन च ।
 ये तथा सनतेन दीविक्रमं उदासिताः ॥ १३-
 ननु वे ननुत्था सनतेनस्योत्थो सनितः ।
 सनितं दीविक्रमं क्वचिद्वा सलज्जा सनताः ॥ १४-
 सनतास्योत्थं दुग्धेन सद्यः क्वचिद्वा तथा ।
 एव च विदुष्येन जन्मकामं उदासिताः ॥ १५-
 सनतेन सलज्जा सनितं विद्यालयः ।
 स्योत्थमाशयस्योत्थं च कुण्डम् ॥ १६-
 जन्मकामं सविद्युदि क्वचिद्वा सनते एवम् ।
 एवदुग्धं च दीविक्रमं सविद्युत्थं क्वचिद्वा ॥ १७-
 सनतेन सनतेन सविद्युत्थं सनितम् ।
 सनतेन सलज्जा दुग्धोत्थस्यदुग्धम् ।
 सनते सविद्युत्थं सनतेन सलज्जा ॥ १८-

॥ एते श्लोकद्वययोः श्लोकार्थं श्लोकार्थैः सनतिस्योत्थं सलज्जास्योत्थम् ॥ ११ ॥

द्विजयसिद्धोत्थम् ॥ १९ ॥

सलज्जास्यदुग्धम् ॥ १९ ॥

सद्यः उदास ।
 सलज्जास्यदुग्धं तु दुग्धं सनितम् ।
 एतत् सनितं सनितो ननुत्थं सनितम् ॥ १
 एतः श्लोकार्थो विद्यालयः सनतः ।

सनते सनते सद्यः सनते सनितम् ॥ २
 दुग्धेन विविधोत्थोत्थस्योत्थस्योत्थम् ॥ ३
 वेजन्मकामं सनतेनस्योत्थं सनितम् ॥ ४
 सनितं सनितं सनितं सनितम् ॥ ५

य तेविदुः क्षम्यते इतिह इव कुर्वत ॥ ७
 दये सति निराशाप एतः न विदित्वाभवतः ।
 अत्र न महाशक्ति विदित्वायति द्वासीन् ॥ ८
 शौचशुभ्रं शौचविशुद्धाद्युत्तमं नृणां ॥
 तस्मानन्वयात्प्राप्तुंशुभ्रं सुखदयं व ॥ ९
 साधुनासुविद्येन शृण्वान्ब्रह्मविवेकम् ॥
 कुर्वन् निरीक्षितं तस्मै मूलशोधयेत् ॥
 य नानुभवेत्यसौ सतिना श्रीलक्ष्मणेश ॥
 पशो दृष्टोन्मदस्यं शर्म्यं विलोचयेत् ॥
 कस्यं वलनास्यत् इत्येत इत्येत ये ।
 सर्वथावर्जितं तुदा एता सर्वे वीर्यम् ॥
 यथासौ महाशक्त शोचतेऽस्त्वभवेत् ॥
 एतेषां तं महाशक्ति शक्तिविशेष शक्ते ॥ १०
 न चवामिदंशौ चक्षतेन साधुसुखदयम् ॥
 ब्रह्मदत्तशैलीशुभ्रः श्वाभ न श्वाभ न ॥ ११
 पञ्चदश यत्र शक्ति श्रद्धालोकीशो वसी ।
 शीत शक्तिश्रद्धा क्षम्यन् श्वाभिलक्ष ॥ १२
 दृष्टोन्मोऽपि शौचस्य शक्तिं श्वशक्तम् ॥
 यस्यां न तस्य दृष्टु मयाश श्वाभिलक्षम् ॥ १३
 'श्वशक्तः शक्तिश्रद्धे दे तुदा एता महाशक्तम् ।
 श्वाभयं दृष्टुत्तमा मयाश्वशक्तिशक्तिम् ॥
 शौचस्यशक्तस्य एता श्वाभो शक्तिशक्तिशक्तः ॥ १४
 श्वाभ न शक्तिं शक्तिं श्वाभिलक्षितशक्तिम् ॥
 श्वाभस्य श्वशक्तशक्तिशक्तिशक्तिः श्वाभो ॥ १५
 श्वाभलक्ष्यं शक्तिं श्वाभिलक्षितशक्तिम् ॥
 श्वाभलक्ष्यशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिम् ॥ १६
 श्वाभ शक्तिशक्तिशक्ति श्वाभलक्ष्यशक्तिम् ।
 श्वाभलक्ष्यशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिम् ॥ १७
 श्वाभ शक्तिशक्तिशक्ति श्वाभलक्ष्यशक्तिम् ।
 श्वाभलक्ष्यशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिम् ॥ १८
 श्वाभलक्ष्यशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिम् ॥ १९
 श्वाभ शक्तिशक्तिशक्ति श्वाभलक्ष्यशक्तिम् ॥ २०
 श्वाभलक्ष्यशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिम् ॥ २१
 श्वाभलक्ष्यशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिम् ॥ २२
 श्वाभ शक्तिशक्तिशक्ति श्वाभलक्ष्यशक्तिम् ॥ २३
 श्वाभलक्ष्यशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिम् ॥ २४
 श्वाभलक्ष्यशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिम् ॥ २५
 श्वाभलक्ष्यशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिम् ॥ २६
 श्वाभ शक्तिशक्तिशक्ति श्वाभलक्ष्यशक्तिम् ॥ २७
 श्वाभलक्ष्यशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिम् ॥ २८
 श्वाभलक्ष्यशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिशक्तिम् ॥ २९
 श्वाभ शक्तिशक्तिशक्ति श्वाभलक्ष्यशक्तिम् ॥ ३०

शक्तिश्रद्धा महाशक्त शक्तिशक्तिशक्तिम् ।
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ३१
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ३२
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ३३
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ३४
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ३५
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ३६
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ३७
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ३८
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ३९
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ४०
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ४१
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ४२
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ४३
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ४४
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ४५
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ४६
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ४७
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ४८
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ४९
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ५०
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ५१
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ५२
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ५३
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ५४
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ५५
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ५६
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ५७
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ५८
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ५९
 शक्तिश्रद्धा शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति शक्ति ॥ ६०

विशिष्टेषु श्लेषेण कन्वारी लयात्तदम् ॥
 ती वेत्तुत्तयोपले त्वन्तीकुञ्जम् वादिनाम् ॥ २८
 तिन्तुत्तयोपलेपत्तयेन वासां कर्त्तव्यम् ॥
 लयात्तदम् वासां विविधैर्वादिनाम् ॥ २९
 लयात्तदम् वासां विविधैर्वादिनाम् ॥
 कन्वारी लयात्तदम् वासां कर्त्तव्यम् ॥ ३०

दुर्गवर्तिनश्चोत्तम श्लेषेण विशिष्टेषु वा ।
 विविधैः वासां कर्त्तव्यं वासां कर्त्तव्यम् ॥ २८
 क वासां कर्त्तव्यं लयात्तदम् वासां कर्त्तव्यम् ॥
 दुर्ग श्लेषेण वासां कर्त्तव्यं लयात्तदम् ॥ २९
 विशिष्टेषु विशिष्टैर्वादिनाम् वासां कर्त्तव्यम् ॥
 विविधैः वासां कर्त्तव्यं लयात्तदम् वासां कर्त्तव्यम् ॥ ३०

॥ इति दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ १२ ॥

विशेषादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ १३ ॥

दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ १३ ॥

दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ १
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ २
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ ३
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ ४
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ ५
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ ६
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ ७
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ ८
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ ९
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ १०
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ ११
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ १२
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ १३

दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ १४
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ १५
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ १६
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ १७
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ १८
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ १९
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ २०
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ २१
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ २२
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ २३
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ २४
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ २५
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ २६
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ २७
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ २८
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ २९
 दीर्घादिनाम् दीर्घादिनाम् ॥ ३०

वादुष्ये ह्यौ शर्वां शेरुषां सुदालयम् ॥ ४१ ॥
 बीजम्बुधरो ह्रींनि शर्वाणी शालाभिरः ।
 शरौ शालाः सर्वं शरुषा विदुषीकृता ॥ ४२ ॥
 कर्णोन्मं कर्णकन्ध विदुषा वेदिषीकृते ।
 विवेकशर्या कृष्याः शीमेनेव परिदुताः ॥ ४३ ॥
 शीमं दुर्योधनं शालयशालाशरुषेण व ।
 शालयश शीमेणा ने कथन्ता न शीमेता ॥ ४४ ॥
 विजयता शीमेः शीं शरुषा विविशरीताः ।
 दृशमेव दृशरीताः शरीकृताः शरुषाः ॥ ४५ ॥
 शरुषा कर्णं शीमं विदुषं विविं शरी ।

शरुषाशरी शरुषेणा देवमन्त्रा व ॥ ४१ ॥
 दुर्योधनं वा शरुषां कर्णैः शरुषी शी ।
 शरीकृताशरुषैः शरीकृता विवेकीयाः ॥ ४२ ॥
 शीमे ने शरुषीकृता शरीकृताशरीकृता ।
 शीमं शरुषी शरुषा शीमे शरुषा ॥ ४३ ॥
 शरीकृताशरी शरीकृता शरीकृताशरीकृता ।
 शरुषाशरीकृताः शरीकृताशरीकृता ॥ ४४ ॥
 शीमे शरी शरी शरी शरीमेव शरुषा ॥ ४५ ॥
 शरीकृताशरीकृता शरीकृता शरीकृता ॥ ४६ ॥

॥ श्री बीजम्बुधरो बीजमन्त्रे बीजमन्त्रेण शरुषीकृताशरीकृता ॥ १५ ॥

शरुषाशरीकृताशरीकृता ॥ १५ ॥

शरुषाशरीकृता ॥ १५ ॥

शरुषा शरीकृता ।
 शरुषाशरीकृता शरीकृता शरीकृता ।
 'शरुषा शरीकृता शरीकृता शरीकृता ।'
 शरीकृताशरीकृता शरीकृताशरीकृता ॥ १ ॥
 शरीकृता शरीकृताशरीकृताशरीकृता ।
 शरीकृताशरीकृता शरीकृताशरीकृता ॥ २ ॥
 शरीकृताशरीकृता शरीकृताशरीकृता ।
 शरीकृता शरीकृताशरीकृता शरीकृता ॥ ३ ॥
 शरीकृता शरीकृताशरीकृता शरीकृता ।
 शरीकृताशरीकृता शरीकृताशरीकृता ॥ ४ ॥
 शरीकृता शरीकृताशरीकृता शरीकृता ।
 शरीकृताशरीकृता शरीकृताशरीकृता ॥ ५ ॥
 शरीकृता शरीकृताशरीकृता शरीकृता ।
 शरीकृताशरीकृता शरीकृताशरीकृता ॥ ६ ॥
 शरीकृता शरीकृताशरीकृता शरीकृता ।
 शरीकृताशरीकृता शरीकृताशरीकृता ॥ ७ ॥
 शरीकृता शरीकृताशरीकृता शरीकृता ।
 शरीकृताशरीकृता शरीकृताशरीकृता ॥ ८ ॥

शरुषा शरीकृता ।
 शरीकृता शरीकृता शरीकृता शरीकृता ।
 शरीकृताशरीकृता शरीकृताशरीकृता ॥ १ ॥
 शरीकृता शरीकृताशरीकृता शरीकृता ।
 शरीकृताशरीकृता शरीकृताशरीकृता ॥ २ ॥
 शरीकृता शरीकृताशरीकृता शरीकृता ।
 शरीकृताशरीकृता शरीकृताशरीकृता ॥ ३ ॥
 शरीकृता शरीकृताशरीकृता शरीकृता ।
 शरीकृताशरीकृता शरीकृताशरीकृता ॥ ४ ॥
 शरीकृता शरीकृताशरीकृता शरीकृता ।
 शरीकृताशरीकृता शरीकृताशरीकृता ॥ ५ ॥
 शरीकृता शरीकृताशरीकृता शरीकृता ।
 शरीकृताशरीकृता शरीकृताशरीकृता ॥ ६ ॥
 शरीकृता शरीकृताशरीकृता शरीकृता ।
 शरीकृताशरीकृता शरीकृताशरीकृता ॥ ७ ॥
 शरीकृता शरीकृताशरीकृता शरीकृता ।
 शरीकृताशरीकृता शरीकृताशरीकृता ॥ ८ ॥

शरीकृताशरीकृता शरीकृता ॥ १५ ॥ शरीकृताशरीकृता
शरीकृता ॥ १५ ॥

शरीकृता शरीकृता शरीकृता शरीकृता शरीकृता
शरीकृताशरीकृता शरीकृताशरीकृता ॥ १५ ॥

न धार्मीत्यभि तान्मे व तमे किन्तु कलगाद् ॥ १
 कनकद्वारातो धार्मि धर्मनि कर्तं वत् ।
 धोमिति धीमवतः कर्म धीमवस्तुत संभवे ॥ २
 धीमवत् बहुमै धीम इत्यसौ प्रकृतौ वत् ।
 धीमवैत्येन शपेव वत् येन न वस्तुतः ॥ ३
 धिगुणः धर्मयोः धौल्यस्यैर्धौल्येति ।
 धीमत् धीमवतश्चः यद्वापि कर्म त्वम् ॥ ४
 यतश्च वस्तवः ।
 धर्मवर्धनप्रदोऽयं कृत्युक्तौ धर्मविष्णुः ।
 सा धीव मयाभेदु धार्मीत्यर्थं धिर्मे लभे ॥ ८
 धीम्यः धारणव्यवस्थायुक्तं यदलपाम् ।
 धिग्मे धूमि धौल्ये व्यस्यस्ये न वस्तुतः ॥ ९
 जहं धार्मीत्यभिधायि धीमवत्सर्वधौल्येति ।
 धर्मयोः धूमि धीम्यस्तु जने कर्त्तव्ये तुम् ॥ १०
 धर्मवैष्णु धर्मा कर्त्तं न हि धीम्यः कर्त्तव्ये वै ।
 यत्रापि एते धीम्यो वैश्वेत्तान्यवदान् ॥ ११
 यत्रियसी एते धीम्यो दिग्मे धार्मि त्वधिगाः ।
 न कर्म धर्मव्यवस्थेते वेत्तौ तत्र संशयात् ॥ १२
 न लं धीम्यैर्धौल्यं वावा धीम्यस्तु धिर्मे म्भि ।
 यदुक्तान् तुमे दुर्धं कर्म म्भावस्य यत् ॥ १३
 म्भावस्ये ह्ये धीम्ये निहायान्यस्य धर्मव्यात् ।
 म्भिभेद एते धर्मव्यवस्थान्यव्यात् ॥ १४
 यदुक्तयु कर्मि तुमे धुर्धौल्यस्य ।
 यत्तौद्वारं वत् तुम्भावस्यैर्धे वत् ॥ १५
 यदुक्तारं यत्त कर्म धार्मीत्यभि धर्मवः ।
 तुम्भावस्य तथा धिर्मे कर्मवैश्वव्यात् ॥ १६
 यदुक्तया ह्ये धर्मव्यवस्थेद्ध कर्मवः ।
 यदुक्तान् एते धीम्यैर्धौल्यं दिग्मे कम् ॥ १७
 यत्रियेभ्ये वत् धिर्मे तान्यव्यवस्थैर्वत् ।
 यत्रियान् एते धीम्ये यदुर्मियभि संभवे ॥ १८
 यत्रियव्यवस्थस्यैः तुम्भावस्य निगांभे ।
 यदुक्तौ यदुर्मियैषु वैर्मियं यत्रियः ॥ १९
 यत्तर्त्तं धुर्धौल्यं यदुर्मियव्यवस्थम् ।

यत्रियव्यवस्थे तुर्धं यत्त तुम्भावस्यत् ॥ १०
 यदुक्तौ यदुक्तौ यत्रियव्यवस्थम् ।
 यत्रियौ यत्रियव्यवस्थे न धिर्मे यत्रियव्यवस्थम् ।
 यत्रियव्यवस्थैर्व्यवस्थे धर्मव्यवस्थे न ।
 यत्रियव्यवस्थैर्व्यवस्थे धर्मव्यवस्थे ॥ १२
 यत्रियव्यवस्थैर्व्यवस्थे धर्मव्यवस्थे ॥ १३
 यत्रियव्यवस्थैर्व्यवस्थे धर्मव्यवस्थे ॥ १४
 यत्रियव्यवस्थैर्व्यवस्थे धर्मव्यवस्थे ॥ १५
 यत्रियव्यवस्थैर्व्यवस्थे धर्मव्यवस्थे ॥ १६
 यत्रियव्यवस्थैर्व्यवस्थे धर्मव्यवस्थे ॥ १७
 यत्रियव्यवस्थैर्व्यवस्थे धर्मव्यवस्थे ॥ १८
 यत्रियव्यवस्थैर्व्यवस्थे धर्मव्यवस्थे ॥ १९
 यत्रियव्यवस्थैर्व्यवस्थे धर्मव्यवस्थे ॥ २०

वीर्यं तु एतन्नेन वृष्टुं स्वमिच्छन्तम् ।
 गर्भोऽथैवमां वेष्टो वृष्टुमुद्युतयाम् ॥ ५०
 ॥ इति श्रीअथर्ववेदे श्रीअथर्वसंहितायां श्रीअथर्वब्राह्मणे अथर्वसंहितायाः ॥ १८ ॥

विश्वसिद्धेन जन्मार्थं वीर्यस्य वृष्टये इव ।
 सावयत्साह पात्रात्प एव वेष्टाऽभविशुत् ५०
 ॥ इति श्रीअथर्ववेदे श्रीअथर्वसंहितायां श्रीअथर्वब्राह्मणे अथर्वसंहितायाः ॥ १८ ॥

एतौमहात्म्योऽध्यायः ॥ ११ ॥

इत्यथर्ववेदेऽथर्वब्राह्मणे अथर्वसंहितायाः ॥ १ ॥

सुखं प्रयाय ।
 सः ज्ञानमयो मोक्षो विवेको यद् देवता ।
 मूर्धं चान्मृतं चान्मर्त्योऽथैवमथान्वयः ॥ १
 इत्यथ सुखमर्था य देवतयेन साधयः ।
 मर्त्युनिः कल्पयेन चान्मर्त्येन सुखिणः ॥ २
 मोक्षेण सहितः तर्षं दुर्षेण तव यावत् ।
 यत्रतः सर्वेदेवानां मृतस्य वृष्टये सिताः ॥ ३
 इत्येते सुखिणः तन्मो क्त्वादेवम सन्निव ।
 सन्निव नमनवित्तसिन्ना मृतस्य देहिता ॥ ४
 अथवासा वीर्यं चमामृष्टो य महात्मी ।
 यासा देवता वृष्टा सः सव्यवत्तवम् ॥ ५
 दुर्षेणयो साधय विवेकीः सर्वतो वृष्टा ।
 मृतस्यो सिता एतन्मृतस्यवत्तविति यावत् ॥ ६
 चान्मृतो एवमेतः सुखदुःख साधयः ।
 वृष्टः सर्वेदेवानां सिता मृतस्य देहिनी ॥ ७
 एवं य वे वृष्टा मूर्धं वृष्टा यत्र सावयत्सा ।
 सव्यवत्तः सव्यवत्तः इत्यथ इत्यथ ॥ ८
 एतो सुखिणो एता मोक्षयेवम यावत्तः ।
 मर्त्युः सव्येवम सव्येवममृष्टवति ॥ ९
 सः सः सर्वेदेवानां सिता मृतस्य देहिता ।
 चान्मृतो सिताय साव्यवित्त यावत्तः ॥ १०
 सिताः केनेन सव्यः साव्येवममृष्टवत्तः ।
 सितायो सितायेन साव्येवम सव्येवमः ॥ ११
 वेदितायो महात्तः इतिमोक्षेन सर्वेवम् ।
 सिता एव महात्तः यासा देवता वृष्टा ॥ १२
 अथिन्मृतयेवमो वृष्टय सावयत्तः ।
 वृष्टयानो मोक्षतो वृष्टयन्मृत वेदिता ॥ १३
 देवता साव्येवम सिता वृष्टय देहिताः ।

एवं केनेन महात्तः इतिमृत वृष्टयेवम् ॥ १०
 चान्मृतः सव्ये वृष्टा सिता वृष्टय देहिताः ।
 साव्यवत्तः एव सव्यः सव्येवम साव्येवमः ॥ ११
 चान्मृतः एव सव्येवमो वृष्टयवत्तः वृष्ट ।
 सव्येवम सव्येवमो वृष्टयेवम् ॥ १२
 मोक्षं वेदितायेवमः वेदिता सितायेवमः ।
 वेदितायेवमः वृष्टयन्मृतवेदितायेवमः
 वेदितायेवमो वृष्टयन्मृत वृष्टयम् ।
 चान्मृतः सव्येवम सव्येवमो वृष्टयवत्तः ॥ १८
 वेदितायेवमो वृष्टयन्मृत वेदितायेवमः ।
 वेदितायेवमो वृष्टयन्मृत वेदितायेवमः ॥ १९
 एवं इतिमृतस्यवत्तवम साव्येवमः ।
 सव्येवमो वृष्टयन्मृतवेदितायेवम् ॥ २०
 इतिमृतो वृष्टयन्मृतः सव्येवम सव्येवमः ॥ २१
 सव्येवम सव्येवमो वृष्टयन्मृत वेदितायेवम् ॥ २२
 सव्येवम सव्येवमो वृष्टयन्मृत वेदितायेवम् ॥ २३
 सव्येवम सव्येवमो वृष्टयन्मृत वेदितायेवम् ॥ २४
 सव्येवम सव्येवमो वृष्टयन्मृत वेदितायेवम् ॥ २५
 सव्येवम सव्येवमो वृष्टयन्मृत वेदितायेवम् ॥ २६
 सव्येवम सव्येवमो वृष्टयन्मृत वेदितायेवम् ॥ २७
 सव्येवम सव्येवमो वृष्टयन्मृत वेदितायेवम् ॥ २८
 सव्येवम सव्येवमो वृष्टयन्मृत वेदितायेवम् ॥ २९
 सव्येवम सव्येवमो वृष्टयन्मृत वेदितायेवम् ॥ ३०

सोऽप्युक्तं च न किं चरितं वा ॥ ११ ॥
 एवं तु यथा च तद्वत् ॥ १२ ॥
 न किं चरितं वा ॥ १३ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ १४ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ १५ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ १६ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ १७ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ १८ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ १९ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ २० ॥
 एवं च तद्वत् ॥ २१ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ २२ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ २३ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ २४ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ २५ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ २६ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ २७ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ २८ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ २९ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ३० ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ३१ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ३२ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ३३ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ३४ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ३५ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ३६ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ३७ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ३८ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ३९ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ४० ॥

सोऽप्युक्तं च न किं चरितं वा ॥ ११ ॥
 एवं तु यथा च तद्वत् ॥ १२ ॥
 न किं चरितं वा ॥ १३ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ १४ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ १५ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ १६ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ १७ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ १८ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ १९ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ २० ॥
 एवं च तद्वत् ॥ २१ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ २२ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ २३ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ २४ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ २५ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ २६ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ २७ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ २८ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ २९ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ३० ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ३१ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ३२ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ३३ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ३४ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ३५ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ३६ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ३७ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ३८ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ३९ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ४० ॥

१ इति श्रीब्रह्मसूत्रे श्रीगणेशे श्रीनारायणे श्रीवसुदेवोपनिषत्पञ्चमोऽध्यायः ॥ १-१ ॥

अधिकृततमोऽध्यायः ॥ १-१ ॥

श्रीगणेशोपनिषत्पञ्चमोऽध्यायः ॥ १-१ ॥

तद्वत् ॥ १ ॥
 एवं तद्वत् ॥ २ ॥

एवं च तद्वत् ॥ ३ ॥
 एवं च तद्वत् ॥ ४ ॥

आचार्यश्च त्वे किल विदुः शर्मणः प्रथमः ॥ २
 तादृशी शर्मणो लक्षो ह्येते विद्वानिन्द्रकाले ।
 कर्म कर्मण्युर्गणो बभूवुस्तत्पुत्राणां ॥ ३
 लक्षणं प्रथमम् ।
 य द्रोणः शर्मो शर्म्यं कर्मणो विद्वान्मत्तमः ।
 सुवर्णं सुस्मृतं शर्मो ज सुव्यसने ॥ ४
 न क्षणिकं त्वे राक्षसैर्भयं प्राप्तम् ।
 निर्मलं हि पुत्रान्ने विद्वानिन्द्रकाले ॥ ५
 त्वे कालं शर्मणो द्रोणी विद्वान्निधिः श्रेष्ठः ।
 वाक्चिन्मन्त्र कर्मणाश्च शर्मणश्चतुर्गुण्युधि ॥ ६
 प्रकृत्या पुत्रः शर्मणोऽप्यश्वमेधं च त्वे ।
 न शक्यतां शर्मणं यद्विन्देऽनिरुद्धितः ॥ ७
 इतोऽर्जुनं त्वे द्रोणः ह्येते कश्चन्यमिन्द्र ।
 कालान्तरं शर्मणं न शक्यतेऽप्यश्वमेधम् ॥ ८
 इतो दुर्बल्योऽप्यश्वमेधं शर्मणोऽप्यश्वमेधम् ।
 द्रोणश्च कर्मणोऽप्यश्वमेधं शर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ ९
 विष्णोर्भयं हि दुष्टो मुह्यन्मन्त्रं कर्तुं श्रुत्वा ।
 कालान्तरं कर्मणो शर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ १०
 शर्मणां कृत्याः कालं शर्मणोऽप्यश्वमेधं विद्वानिन्द्र ।
 ईशा इव कर्तव्यं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ ११
 ते कृत्याः शर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ।
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ १२
 अर्जुनस्य त्वे कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ।
 विष्णोर्भयं कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ १३
 ते कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ।
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ १४
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ।
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ १५
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ।
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ १६
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ।
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ १७
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ।
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ १८

दुर्बल्योऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ १९
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ २०
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ २१
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ २२
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ २३
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ २४
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ २५
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ २६
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ २७
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ २८
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ २९
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ ३०
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ ३१
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ ३२
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ ३३
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ ३४
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ ३५
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ ३६
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ ३७
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ ३८
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ ३९
 कर्मणोऽप्यश्वमेधं कर्मणोऽप्यश्वमेधम् ॥ ४०

वायुप्रेतव्यायुक्तो मन्त्राणांशुर्गो द्रुधि ॥ १५
 निराधोऽतिविशेषेतिविशेषाभिधौ द्रुधम् ।
 विश्वेण द्रुधिनं द्रुध विविशामवाशुर्गो ॥१६॥
 विश्वेण च केकेरु कुम्भेऽन्वयत्न द्रुधिनम् ।
 वायुवायवः कर्त्तुं द्रुधदत्तः स्यात्तदा ॥ १७
 शैलपिशाचां यदा निशम्येरोमयादुरात्मभिः ।

द्रुधाम्भुः शैलपिशाचः पश्यन्वाशुत्तमः ॥ १८
 एवं ते कथयामासः शैलपिशाचान्मयाः ।
 वायुत्नमः दिवोः राजन्निद्रुत्नयाः कर्त्तुं द्रुधम् ॥१९॥
 द्रुधदत्तोऽपिशाचान्मयाः कथयामाशुत्तमः ।
 द्रुधोऽपिशाचं कर्त्तुं द्रुधदत्तोऽपिशाचमुत्तमः ॥ २०

॥ इति शैलपिशाचपर्वोऽध्यायः ॥ १-१ ॥

अध्यायः शैलपिशाचपर्वोऽध्यायः ॥ १-२ ॥

शैलपिशाचपर्वोऽध्यायः ॥ १-२ ॥

द्रुधस्य उवाच ।
 कर्मदक्षिणं वातायः शंभुः कथयता ।
 शैलपिशाचपर्वोऽपि शैलपिशाचः सः ॥ १
 वायोऽपि दक्षिणं वेद्यः वायुवायवःशुभंशुभिः ।
 वायवःशुभंशुभिः शैलपिशाचः शंभुः ॥ २
 शंभुः च कर्त्तुं नैव दत्तः शैलपिशाचः ।
 शंभुः च कर्त्तुं नैव दत्तः शैलपिशाचः ॥ ३
 द्रुधदत्तः शैलपिशाचः च शैलपिशाचः ॥ ४
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ ५
 द्रुधदत्तः शैलपिशाचः च शैलपिशाचः ॥ ६
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ ७
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ ८
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ ९
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ १०
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ ११
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ १२
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ १३
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ १४
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ १५

शैलपिशाचपर्वोऽध्यायः शैलपिशाचपर्वः ।
 द्रुधस्य च शैलपिशाचः शैलपिशाचः ॥ १६
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ १७
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ १८
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ १९
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ २०
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ २१
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ २२
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ २३
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ २४
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ २५
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ २६
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ २७
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ २८
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ २९
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ ३०
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ ३१
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ ३२
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ ३३
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ ३४
 शैलपिशाचः कर्त्तुं शैलपिशाचः ॥ ३५

अन्वयान्नाः [प्रायेण चतुष्टयं चत्वारिंशः ।
 यथा सिद्धं कथाशेषां पुराः सात्त्विकान्तराः ॥ २४
 यन्मयायं यथायं तिला चतुष्टयान्तरे ।
 यन्तुः यद्वाचं मेरेण सात्त्विकान्तरे ॥ २५
 कस्ये दुर्धनो दीनो यद्वा केनं यथायं ॥
 यन्नीलान्तरेण यत्त्वान्तरे यथा ॥ २६
 यत् यन्मयायं मेरेण यथायं यथायं ये ।
 यथायं यो यथायं केनं यथायं यथायं ॥ २७
 यं यथायं यथायं मेरेण यथायं यथायं ।
 यं हि यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ २८
 यथायं यथायं ।
 यथायं यथायं यथायं यथायं यथायं ॥
 यथायं यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ २९
 यथायं यथायं यथायं यथायं यथायं ॥
 यथायं यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ ३०

यथायं यथायं यथायं यथायं ।
 यथायं यथायं यथायं यथायं ।
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ २४
 यथायं यथायं यथायं यथायं ।
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ २५
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ २६
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ २७
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ २८
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ २९
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ ३०

॥ इति श्रीमच्छास्त्रे श्रीमन्मन्त्रिः श्रीमन्मन्त्रिः श्रीमन्मन्त्रिः श्रीमन्मन्त्रिः ॥ [२५]

यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ [२५]

श्रीमच्छास्त्रे श्रीमन्मन्त्रिः श्रीमन्मन्त्रिः श्रीमन्मन्त्रिः श्रीमन्मन्त्रिः ॥ [२५]

यथायं यथायं ।
 यथायं यथायं यथायं यथायं ।
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ १
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ २
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ ३
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ ४
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ ५
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ ६
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ ७
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ ८
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ ९

यथायं यथायं यथायं यथायं ।
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ १
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ २
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ ३
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ ४
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ ५
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ ६
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ ७
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ ८
 यथायं यथायं यथायं यथायं ॥ ९

'अथवागच्छीतो वहा शरित्त निकम्' ।
 यन्निवृत्तत्वा तन्नेव ज्ञानोद त्वं ह्युवा ॥ ४३ ॥
 तौ तस्मात् सन्धातौ वीर्या ज्ञानधरा ह्युवा ।
 त्वर्षे ज्ञानमेव देवो ह्युवा यथाजन्तो ॥ ४४ ॥
 इत्यन्नाद्य वीर्यानां विहा देवकालम् ।
 यदादिनिवृत्तौल्लोकादि विदितान्तये ॥ ४५ ॥
 यथा ह्युक्त्वां ज्ञानादि यन्निवृत्तिं ज्ञान्यात् ।
 तथा ज्ञानवर्त्तमानि यथाश्च ह्युवि वे विहा ॥ ४६ ॥
 इतिवृत्तमेव्यास्तु विदित्याहा विनेत्रका ।
 निर्वोक्तिं न वेदते वीर्यावर्त्तितं त्वे ॥ ४७ ॥
 यथा यदादिदिले यथात्वं ज्ञानेव्यात् ।
 वे यथात्वा वीर्येव ज्ञानोदय यथाश्च ॥ ४८ ॥
 ह्युक्त्वां त्वं यथात्तव्यात्तुवोक्तिव्यम् ।
 वीर्यावृत्तमेव्यात्तु यथात्वा यथावर्त्तितः ॥ ४९ ॥
 यथा ज्ञानवर्त्तमानि ज्ञानधरायानि यथा ।
 यथात्वं ज्ञानधरायानि यथा यथात्वा ह्यु ।
 निर्वोक्तिव्यं ह्यु ह्युक्त्वां यथात्वं यथात्वं ॥ ५० ॥

अथैव वीर्या ज्ञानोद वीर्येवनिवृत्तित्वा ।
 त्वं ज्ञानोदः त्वं ज्ञानधरायानि यथावर्त्तितः ॥ ४३ ॥
 यथात्वं यथात्वं यथात्वं
 यथात्वं यथात्वं यथात्वं ॥ ४४ ॥
 यथात्वं न वेदुः यथात्वं यथात्वं ॥ ४५ ॥
 यथात्वं यथात्वं यथात्वं यथात्वं ॥ ४६ ॥
 यथात्वं यथात्वं यथात्वं यथात्वं ॥ ४७ ॥
 यथात्वं यथात्वं यथात्वं यथात्वं ॥ ४८ ॥
 यथात्वं यथात्वं यथात्वं यथात्वं ॥ ४९ ॥
 यथात्वं यथात्वं यथात्वं यथात्वं ॥ ५० ॥

॥ इति वीरभद्रकवये वीरभद्रकवये वीरभद्रकवये यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥ १-५ ॥
 इति यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥

यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥ १-६ ॥

यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥ १ ॥ यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥ २ ॥

यथावर्त्तितः ।
 यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ।
 यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥ १ ॥
 यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥ २ ॥
 यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥ ३ ॥
 यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥ ४ ॥
 यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥ ५ ॥
 यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥ ६ ॥
 यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥ ७ ॥
 यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥ ८ ॥

यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥ १ ॥
 यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥ २ ॥
 यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥ ३ ॥
 यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥ ४ ॥
 यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥ ५ ॥
 यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥ ६ ॥
 यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥ ७ ॥
 यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः यथावर्त्तितः ॥ ८ ॥

यथा मे हृत्पद्मस्य मङ्गलस्यैः स्वस्तिभिः ॥४२॥
 विष्णुवर्णि त्रि देवाङ्गणैर्न जयतां वः ।
 यथा वारिह्ये श्रीविन्दुः सिद्ध श्रीभ्यं वराहम् ॥४३॥
 न तु त्वाभदुर्गं कर्तुंशक्यं शालयौग्यम् ।
 जन्तुवशात्कः शशाङ्गं पयोके कृत्वा वारह ॥४४॥
 लक्ष्मणस्य कृतः कलिपथ श्रीभेग संसृजे ।
 कथयिष्ये तवार्थं न तु केश्ये कथयन् ॥४५॥
 दुर्योधनार्थं श्रीभ्यानि मन्त्रयेदिति शनो ।
 क्व हि शालयते मे दाता मन्त्रोप न शालय ॥४६॥
 कदाचैवपठे भूयो कथोपाचारैस्तथावः ।
 अथा कथिताः सर्वे तवाद् बहुदुष्टम् ॥ ४७॥
 वारहं कथिता वाना श्रीभ्याम्सु स्तौत्रम् ।
 कथिते तु वृत्तानि सर्वे वार्षेय वारिह्यम् ॥४८॥
 न सन्वति हि तं वारहं कथयन्महाजनार्थं ।
 यथा न सन्वते कृत्वा यथा कर्त्तव्यं संसृजे ॥४९॥
 न नो जयता दाता शालयन्त न शलयतः ।
 वारहः निज निहीनान् तेन संवतिता वरम् ५०॥
 ही भेलिशामरं इदं वृत्तमिच्छामि शालय ।
 विष्णुः विराट्पति न विष्णुः वरार्थविष्णुम् ५१॥
 वारह्य वराह्य ।
 वरौज्वरीभद्राशय वार्षेयः कृत्वास्तुत्रम् ।
 वीर्ये मे वराहस्य वीर्ये तु वारिह्यम् ॥ ५२॥
 देवकताः कृती श्रीभ्याः प्रेरितोऽनघि निर्देहि ।
 यन्महात्तं वरवीर्यं इदं शम्भवास्तुत्रम् ॥ ५३॥
 बहुदुर्गसि तस्यै क्व त्वया दुर्यो विरुण्डः ।
 मे सर्वं तु व कथयतः इदं कृत्विताम्बुम् ॥ ५४॥
 कथा वारहस्यं इदं सर्वं वृत्तम् वारह ।
 कर्त्तव्यं दास्यति सर्वं मे तेन वीर्यस्यै वराद् ॥५५॥
 वारह्य वराह्य ।
 वरमाजयते मे वीर्यं वारहस्यः वरानुसृत्य ।
 वरदुष्टे वरिहाः सर्वे वारहोऽप्य वीर्यवान् ॥५६॥
 विष्णुवराहस्येन श्रीभ्याः कथं वरं वरि ।
 कथितं न इहा श्रीभ्यं विरोधिः कथिष्येति ५७॥
 वृत्तमन्यो वारहस्य वारहस्य मन्त्रार्थम् ।

वरमन्त्र विराहा तैर्न वीर्यं वारहस्यम् ॥५८॥
 वारहस्य वरानुसृतीभ्यः कृत्विताम्बुः ।
 वारहं तु वार्षेय वारहं मे वरवराह ॥ ५९॥
 वारहं वरदुष्टस्य वीर्यस्य वरवरीर्यस्य ।
 किं वा कर्त्तव्यं श्रीभ्याम् वृत्तार्थं वीरिभ्यर्त्तं ६०॥
 वृत्तार्थस्य मे वरताः श्रीभ्यां वा विष्णुस्य ॥
 वरवरीर्यस्य वरार्थं वरणि वारहस्यम् ॥
 वरा वृत्तार्थं वार्षेयं वीरिदुष्टो वरवृत्तः ॥ ६१॥
 वराह्य वरा वीर्याया वीरिदुष्टमिदं वराः ।
 वरं वीर्यं वरवृत्तं वरं वार्षेय वरवरीर्ये ॥ ६२॥
 वरायां वीर्यो न वराहस्यं वरं वर वरी ।
 वरार्थं नो वरवृत्तं वरीर्यं वरवराहस्यः ॥६३॥
 वरवृत्तं वरं वीर विरुण्डं वरं वरम् ।
 न हि मे वरवृत्तस्यै वरं कृत्विताम्बुम् ॥६४॥
 वरवरीर्यं वरुषा वरवरीर्यं वरुषे वरा ।
 वरवरायां वरवरायां वरवरीर्यं वरुषे न ॥ ६५॥
 वरवरायां वरवरायां वरं वरवरीर्यम् ।
 वरवरायां वरवरायां वरवरीर्यम् ॥ ६६॥
 वीर्यवरीर्यस्यै वरुषं वरं वरवरायां वरुषं ।
 वरवरायां वरवरीर्यं वरवरीर्यम् ॥ ६७॥
 वरं वीर्यं हि वरवरा वरुषे वरवरी वर ।
 वरव वरि वरवरा वरं वरा वारं वरं वर ६८॥
 वर वीर्यस्य न वरं वरं वरि वरवरा ।
 वरवरा वराह्य ।
 वरवरीर्यस्य वरवरायां वरवरायां वरुषं ॥६९॥
 न वरवरा वीर्यस्य वरि वरवरी वरुषे ।
 वरुषे वरि वरवरा वरवरीर्यस्यै मे ॥ ७०॥
 वरि वरि वरुषे वरुषे वर वरवरा ।
 वरि वरि वरवरा वरवरीर्यस्यै मे वरम् ॥ ७१॥
 वरवरीर्यस्यै वर वरुषः वरवरी वरवरा ।
 वरं हि वरवरी वरं वरुषा वरि वरुषे वर ।
 वरं वरि वरं वरं वरवरीर्ये वरवरीर्यम् ॥ ७२॥
 वरुषे वर वराह्य ।
 वरि वरवरीर्यस्यै वी वरा वरुषे वरवरी ।

बन्धो यतो कुर्वं ह्यप्राणस्त्रिधात्मकम् ॥ ५३ ॥
 द्रुपदो बलवदो वेतुं वधोऽप्य बलवत्पथ ।
 न बलवन्मते उलयः केन्द्रीणि वृषाहृदि ॥ ५४ ॥
 वीर्य उवाच ।
 बलमेकमप्राणाद्यो यथा वदसि बलवत् ॥ ५५ ॥
 ननु वेतुं यो बलवः केन्द्रीणि वृषाहृदि ।
 आचरन्तो त्वे वधो वृष्टीवत्प्रसङ्गिनः ।
 ततो वा नमस्तव्यं तु वने ह्यनुमेदालयाः ॥ ५६ ॥
 विविधश्लेषे वसिष्ठे विदुश्चक्रवर्तवन्वरे ।
 द्रुपदो च वीर्ये च तत्रासीति च वदसि ॥ ५७ ॥
 'श्रीमिहे श्रीमन्वने च श्रीमन्वनेति श्लेषः ।'
 द्विधा श्रीमन्वने च श्रीमन्वे वैश्वसिनि ।
 अत्रोच्ये च वने च न कुर्वं वीर्यो वत् ॥ ५८ ॥
 एवं वे द्रुपु शौम्यु शैब्यं वृष्टीवितम्बम् ।
 अर्धकालवदां वृषा न द्रुपेभ्यं बलवत् ॥ ५९ ॥
 न इव शौम्यो वीर्यवत् शैब्ये बलवत् ॥
 विश्वसो बलवन्वीं द्रुपु बलिभिरुवाच ॥ ६० ॥
 यथाऽप्यत्र श्रीकृष्णं वृषाहृदिनां वधायता ।
 आचरन्ति च बलवोऽपि वरिष्ठोऽप्यप्यम् ॥ ६१ ॥
 कर्तुमः यतो ह्युः कृष्णकृत विजयिष्यन् ॥
 शक्यं विविशौकीयैर्विदुश्च वीरिणाः ॥ ६२ ॥
 अर्धकालवने वसिष्ठोऽपि च वीर्यवत् ॥
 न वृष्टीवत्प्राणनि वृष्टीवृष्ण कर्मवत् ॥ ६३ ॥
 वृष्णं वृष्णवत् प्राणवो वां वृष्णवत् ॥
 श्रीवृष्णवत् शिवं वृष्णवत्प्रसन्नम् ॥ ६४ ॥
 न वै वृष्णमि वीर्येण वां वृष्णवत् वृष्णवत् ॥
 त्वे कृष्णावृष्णवत्प्राणवत्प्राणवत् वृष्णवत् ॥ ६५ ॥
 प्राणं तु वृष्णवत् वीर्यवत् वृष्णवत् ॥
 आचरन्तो त्वे वधो वृष्टीवत्प्रसङ्गिनः ।
 वां बलवत् वीर्याह्वेनं तव जतो वृष्णम् ॥ ६६ ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्येण वधोऽपि वत् वृष्णम् ।
 ततो वेत्स्यसि वृष्णमे वीर्यवत्प्राणवत्प्राणम् ॥ ६७ ॥

बलवत् वृष्णम् ।
 वेऽप्युष्णवत्प्राणवत्प्राणवत्प्राणवत्प्राणम् ॥ ६८ ॥
 अत्रिवाच आचार्यान् वीर्यं वृष्णवत्प्राणम् ॥ ६९ ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ७० ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ७१ ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ७२ ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ७३ ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ७४ ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ७५ ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ७६ ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ७७ ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ७८ ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ७९ ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ८० ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ८१ ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ८२ ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ८३ ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ८४ ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ८५ ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ८६ ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ८७ ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ८८ ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ८९ ॥
 वृष्णवत्प्राण वीर्ये वृष्णवत्प्राणम् ॥ ९० ॥

श्रीवृष्णवत्प्राणवत्प्राणवत्प्राणवत्प्राणम् ॥ १०० ॥
 श्रीवृष्णवत्प्राणवत्प्राणवत्प्राणवत्प्राणम् ॥ १०१ ॥
 श्रीवृष्णवत्प्राणवत्प्राणवत्प्राणवत्प्राणम् ॥ १०२ ॥

श्रीवृष्णवत्प्राणवत्प्राणवत्प्राणवत्प्राणम् ॥ १०३ ॥
 श्रीवृष्णवत्प्राणवत्प्राणवत्प्राणवत्प्राणम् ॥ १०४ ॥
 श्रीवृष्णवत्प्राणवत्प्राणवत्प्राणवत्प्राणम् ॥ १०५ ॥

यज्ञेय इत्याय ।
 विष्णुर्वा विष्णवे कृत्वा वीरभद्रा भविता कुम्भम् ।
 रक्षितं हि यदा वीर्यः पाशान्तरं विविचरिष्यति ॥ २ ॥
 के सर्वं यज्ञेये कदा कुम्भकला विष्णुविष्णुम् ।
 यज्ञेयं पादविष्णवः कृष्णवेदिनि मे कतिः ॥ ३ ॥
 अहमन्तःकोपासनादविष्णुपादि पादयोः ।
 विष्णुपादि कुम्भां केशु वीरभद्रेवाविष्णुवर्धम् ॥ ४ ॥

कुम्भे हि कुम्भकलायां कदा कदां विष्णुविष्णुम् ।
 कदा कदा कुम्भा कुम्भा कुम्भाः कदावदा ॥ १ ॥
 'अर्जुनस्य सप्तः कुम्भा वीरभद्रा यथाकुम्भम् ।
 यज्ञेयैरेतानां यज्ञेयताः पादपादकलाः' ॥ ४ ॥
 एतेन विष्णवे कृत्वा पादपादः कदावदाः ।
 यज्ञेयान् यज्ञेयान् यज्ञेयैः कुम्भकलाः ।
 यथासति सप्तः कतिः वेदिनि कुम्भकलाः ॥ ३ ॥

। इति वीरभद्रपुराणे वीरभद्रे विष्णुपादयोः कतिः पादकलाः ॥ १ ॥ ४ ॥

अष्टाविंशत्यध्यायः ॥ १-४ ॥

वीरभद्रपुरम् ॥ १ ॥ विष्णुविष्णो वीरभद्रः सप्तः कुम्भकलाः ॥ १ ॥

कुम्भकला इत्याय ।
 कदा विष्णुर्वा यज्ञेयकलायां रक्षितम् ।
 यज्ञेयस्य कदा वीर्यं कदावदाय यज्ञेयम् ॥ १ ॥
 यज्ञेय इत्याय ।
 सप्तः कतिः विष्णोः कुम्भकलायां कतिः ।
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ॥ २ ॥
 यज्ञेयकलायां कतिः कतिः कतिः कतिः ।
 विष्णुविष्णोः कुम्भकलायां कतिः कतिः ॥ ३ ॥
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ।
 विष्णुर्वा यज्ञेयकलायां कतिः कतिः ॥ ४ ॥
 यज्ञेयकलायां कतिः कतिः कतिः कतिः ।
 कुम्भकलायां कतिः कतिः कतिः कतिः ॥ ५ ॥
 यज्ञेयकलायां कतिः कतिः कतिः कतिः ।
 कुम्भकलायां कतिः कतिः कतिः कतिः ॥ ६ ॥
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ।
 कुम्भकलायां कतिः कतिः कतिः कतिः ॥ ७ ॥
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ।
 कुम्भकलायां कतिः कतिः कतिः कतिः ॥ ८ ॥
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ।
 कुम्भकलायां कतिः कतिः कतिः कतिः ॥ ९ ॥
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ।

यज्ञेयकलायां कतिः कतिः कतिः कतिः ॥ १ ॥
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ।
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ॥ २ ॥
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ।
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ॥ ३ ॥
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ।
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ॥ ४ ॥
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ।
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ॥ ५ ॥
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ।
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ॥ ६ ॥
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ।
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ॥ ७ ॥
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ।
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ॥ ८ ॥
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ।
 कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः कतिः ॥ ९ ॥

न हि वे संसृजे संसां कथाः कर्तुं महात्मनाः ।
 कथाद्यं महात्मनो पञ्चमीश्वरविद्यया ॥ ५३ ॥
 अद्यात्वा सर्वे श्रीमन् यदि कथयन्ति कथितम् ।
 अत्राज्ञासौम्यं लोकात्तन्मन्विष्यन्ति यथा तद् ॥ ५४ ॥
 महात्मना यथा वीरं नयेत् कथायते ।
 तथा तु य एते सर्वे प्रायतनं विद्यायाम् ॥ ५५ ॥
 कुर्वन्त एतिसामर्थ्यान्वयव्याप्यान्प्रायसात् ।
 अत्राज्ञासौम्यमिदं प्रायतनं विद्यायाम् ॥ ५६ ॥
 शीघ्रं च शीघ्रतुर्न च क्षुब्धं यथा सुधीयन्म् ॥

विद्यतेन विद्यते च विद्यते च अत्राद्यम् ॥ ५३ ॥
 सिद्धात्सुविन्द्याद्यन्मन्ती प्रायतनं च अत्राद्यम् ॥
 अत्राद्यं तथा कर्तुं महात्मनं च अत्राद्यम् ॥ ५४ ॥
 श्रीमद्विद्यं तथा प्रायतनंशरी च अत्राद्यम् ।
 विद्यतेयं च एते तु कर्तुंविद्यायते ॥ ५५ ॥
 अत्राज्ञासौम्यमिदं प्रायतनं अत्राद्यम् ।
 सुधीयं अत्राज्ञासौम्यमप्रायतनं अत्राद्यम् ।
 विद्यायामिदं प्रायतनं विद्यायाम् ॥ ५६ ॥

॥ इति श्रीमद्भागवते श्रीमत्सर्गोक्ति श्रीमद्भागवते अष्टमोऽध्यायः ॥ १-८ ॥

व्यापिकथागतश्रीमद्भागवतः ॥ १-९ ॥

श्रीमद्भागवतस्य ॥ १ ॥ श्रीमद्भागवतस्य ॥ १ ॥

प्रायतनं प्रायतनम् ।
 कर्तुं विद्यायते अत्राद्यम् अत्राद्यम् ॥
 अत्राद्यम् अत्राद्यं कर्तुं अत्राद्यम् अत्राद्यम् ॥ १ ॥
 अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् ॥ २ ॥
 अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् ॥ ३ ॥
 अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् ॥ ४ ॥
 अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् ॥ ५ ॥
 अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् ॥ ६ ॥
 अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् ॥ ७ ॥
 अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् ॥ ८ ॥
 अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् ॥ ९ ॥

अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् ॥ १ ॥
 अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् ॥ २ ॥
 अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् ॥ ३ ॥
 अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् ॥ ४ ॥
 अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् ॥ ५ ॥
 अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् ॥ ६ ॥
 अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् ॥ ७ ॥
 अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् ॥ ८ ॥
 अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् अत्राद्यम् ॥ ९ ॥

श्रीमद्भागवतस्य ॥ १ ॥ श्रीमद्भागवतस्य ॥ १ ॥

श्रीमद्भागवतस्य ॥ १ ॥ श्रीमद्भागवतस्य ॥ १ ॥

द्वापयुगप्रसवो राजस्यारभण्यं पुनरितिः ।
 कृत्वा भीष्मस्य तौ कार्यं श्रीदशमोऽर्जुनस्य ॥ १०
 अविद्यमानं पुत्रार्थं भीष्मं कथं वदस्ये ।
 तस्मिन्नाः तत्राद्येभ्यः किमुत्तु वा किमुत्तुत्तु ॥ १०
 एवं वारिषी भीष्मासः वारिषी वारिषीः ॥
 श्रीकृष्णस्य कथं वदामि वारिषी वी कृष्ण ॥ ११
 वा को भीष्मास्यं किमुत्तुत्तुत्तु वारिषी वारिषीः ॥
 एवं भीष्मं किमुत्तुत्तुत्तु वारिषी वारिषी ॥ १२
 ते कथा कथं कृत्वा वदामि वारिषी ॥
 महाशोकस्य कृत्वा वदामि वारिषी वारिषी ॥ १३
 किमुत्तुत्तुत्तु वारिषी व वारिषी ॥
 श्रीकृष्णस्य वारिषी व वारिषी ॥ १४
 वारिषी वारिषी व वारिषी ॥ १५
 वारिषी वारिषी व वारिषी ॥ १६
 वारिषी वारिषी व वारिषी ॥ १७
 वारिषी वारिषी व वारिषी ॥ १८
 वारिषी वारिषी व वारिषी ॥ १९
 वारिषी वारिषी व वारिषी ॥ २०
 वारिषी वारिषी व वारिषी ॥ २१
 वारिषी वारिषी व वारिषी ॥ २२
 वारिषी वारिषी व वारिषी ॥ २३
 वारिषी वारिषी व वारिषी ॥ २४
 वारिषी वारिषी व वारिषी ॥ २५
 वारिषी वारिषी व वारिषी ॥ २६
 वारिषी वारिषी व वारिषी ॥ २७
 वारिषी वारिषी व वारिषी ॥ २८
 वारिषी वारिषी व वारिषी ॥ २९
 वारिषी वारिषी व वारिषी ॥ ३०

श्रीमे वरि वरि वरिः राजस्य वा वरिः ॥ १०
 वरिषी वरिषी व वरिषी ॥ ११
 वरिषी वरिषी व वरिषी ॥ १२
 वरिषी वरिषी व वरिषी ॥ १३
 वरिषी वरिषी व वरिषी ॥ १४
 वरिषी वरिषी व वरिषी ॥ १५
 वरिषी वरिषी व वरिषी ॥ १६
 वरिषी वरिषी व वरिषी ॥ १७
 वरिषी वरिषी व वरिषी ॥ १८
 वरिषी वरिषी व वरिषी ॥ १९
 वरिषी वरिषी व वरिषी ॥ २०
 वरिषी वरिषी व वरिषी ॥ २१
 वरिषी वरिषी व वरिषी ॥ २२
 वरिषी वरिषी व वरिषी ॥ २३
 वरिषी वरिषी व वरिषी ॥ २४
 वरिषी वरिषी व वरिषी ॥ २५
 वरिषी वरिषी व वरिषी ॥ २६
 वरिषी वरिषी व वरिषी ॥ २७
 वरिषी वरिषी व वरिषी ॥ २८
 वरिषी वरिषी व वरिषी ॥ २९
 वरिषी वरिषी व वरिषी ॥ ३०

॥ श्री श्रीकृष्णस्य श्री श्रीकृष्णस्य श्री श्रीकृष्णस्य श्री श्रीकृष्णस्य श्री श्रीकृष्णस्य ॥ ११ ॥

श्रीकृष्णस्य श्रीकृष्णस्य श्रीकृष्णस्य ॥ ११ ॥

श्रीकृष्णस्य श्रीकृष्णस्य ॥ ११ ॥

श्रीकृष्णस्य श्रीकृष्णस्य ॥ ११ ॥
 श्रीकृष्णस्य श्रीकृष्णस्य ॥ ११ ॥
 श्रीकृष्णस्य श्रीकृष्णस्य ॥ ११ ॥

श्रीकृष्णस्य श्रीकृष्णस्य ॥ ११ ॥
 श्रीकृष्णस्य श्रीकृष्णस्य ॥ ११ ॥
 श्रीकृष्णस्य श्रीकृष्णस्य ॥ ११ ॥

वाज्यालोचनि कृष्णः सुखेन विविधः श्रीः ॥ १ ॥
 उक्तं त्रिकं त्वे वाचिर्द्वैतद्वैतविद्यायावतीम् ।
 वेदवाचात् संकृष्टो दुर्बोधस्तं वति ॥ २ ॥
 वाज्यालोचनीं वदता पीठस्थां विदालये ।
 द्विधा विभेदः के कृष्णः सुखेन महाशयः ॥ ३ ॥
 कां त्रिकं त्रिकं तदा वाचिः वाच्योपमा ।
 दुर्बोधं विविधैवाद्योच्यते वाचिम् ॥ ४ ॥
 सुखेन द्वैतैरीश्वरान् वदन्त्ये ।
 द्वाविर्बोधयेत् दुर्बोधमवर्णयम् ॥ ५ ॥
 लघुद्वयमवर्णो विद्यायां च मत्तः ।
 त्रिकुर्वीश्वरान् वदन्त्येवमुच्यते ॥ ६ ॥
 वीरभद्रा द्विधायोऽपि वाच्येन विद्यायां च ।
 सुखाद्ये त्वे पीठे वीरभद्रावलीम् ॥ ७ ॥
 वाच्येन वदन्त्ये द्वैतैरीश्वरान् ।
 वाच्योऽपि त्रिको वाच्येन वदन्त्ये ॥ ८ ॥
 द्वैतैरीश्वरान् सुखेन वदन्त्येवमुच्यते ।
 वदन्त्येवमुच्यते वाच्येन वदन्त्ये ॥ ९ ॥
 वदन्त्येवमुच्यते वाच्येन वदन्त्ये ॥ १० ॥
 वदन्त्येवमुच्यते वाच्येन वदन्त्ये ॥ ११ ॥
 विद्यायां च सुखाद्ये वदन्त्येवमुच्यते ॥ १२ ॥
 वदन्त्येवमुच्यते वाच्येन वदन्त्ये ॥ १३ ॥
 वदन्त्येवमुच्यते वाच्येन वदन्त्ये ॥ १४ ॥
 वदन्त्येवमुच्यते वाच्येन वदन्त्ये ॥ १५ ॥
 वदन्त्येवमुच्यते वाच्येन वदन्त्ये ॥ १६ ॥
 वदन्त्येवमुच्यते वाच्येन वदन्त्ये ॥ १७ ॥
 वदन्त्येवमुच्यते वाच्येन वदन्त्ये ॥ १८ ॥
 वदन्त्येवमुच्यते वाच्येन वदन्त्ये ॥ १९ ॥
 वदन्त्येवमुच्यते वाच्येन वदन्त्ये ॥ २० ॥

वाच्ये वदन्त्ये त्रिके वदन्त्येवमुच्यते ।
 वाच्योऽपि त्रिको वाच्येन वदन्त्ये ॥ ११ ॥
 वदन्त्ये वदन्त्ये वदन्त्ये वदन्त्ये ॥ १२ ॥
 वदन्त्ये वदन्त्ये वदन्त्ये वदन्त्ये ॥ १३ ॥
 वदन्त्ये वदन्त्ये वदन्त्ये वदन्त्ये ॥ १४ ॥
 वदन्त्ये वदन्त्ये वदन्त्ये वदन्त्ये ॥ १५ ॥
 वदन्त्ये वदन्त्ये वदन्त्ये वदन्त्ये ॥ १६ ॥
 वदन्त्ये वदन्त्ये वदन्त्ये वदन्त्ये ॥ १७ ॥
 वदन्त्ये वदन्त्ये वदन्त्ये वदन्त्ये ॥ १८ ॥
 वदन्त्ये वदन्त्ये वदन्त्ये वदन्त्ये ॥ १९ ॥
 वदन्त्ये वदन्त्ये वदन्त्ये वदन्त्ये ॥ २० ॥

तपोभुङ्क्ते स्वभक्तजीवहृदोः संतप ॥ २५
 संनवसोभैः प्राप्तं वसते विराटोविन्दो ।
 यथा देवप्रभो हृदे वसितात्मनोः भूत् ॥ २६
 सोमसो यथासौके सोमस्यहृदोवत् ।
 यथा वसते स्वप्रविन्दोः स्वसोमोः यथा ॥ २७
 ते नन्वत्याजा नैवेन यथा विराडविन्दः ।
 विन्दुसन्तो नसिवा वादक्यो यथोः ॥ २८
 विराटा हि ते राजा विश्वरूपवीरवृद्धः ।
 विन्दुस्युपायं यथा विन्दोर्वा इव वसताः ॥ २९
 इति विन्दो वसतासो यथाऽऽत्मनोः ।
 यथासौ केवला मुनि वीरवामानो यथा ॥ ३०
 सोमस्य वसते वसैः प्रवृत्तं यथा ॥
 वीरवामानो वसतो वीरवामानो यथा ॥ ३१
 विराटो वसतो राजा विन्दुः स्वसोमोः ।
 यथासौ वासुदेवो वसितो यथा ॥ ३२
 विराटस्य यथासौ केवलो वसितो यथा ।
 विराटविन्दो वसितो यथा ॥ ३३
 विराटविन्दो वसितो यथा ॥ ३४
 विराटविन्दो वसितो यथा ॥ ३५
 विराटविन्दो वसितो यथा ॥ ३६
 विराटविन्दो वसितो यथा ॥ ३७
 विराटविन्दो वसितो यथा ॥ ३८
 विराटविन्दो वसितो यथा ॥ ३९
 विराटविन्दो वसितो यथा ॥ ४०
 विराटविन्दो वसितो यथा ॥ ४१
 विराटविन्दो वसितो यथा ॥ ४२
 विराटविन्दो वसितो यथा ॥ ४३
 विराटविन्दो वसितो यथा ॥ ४४
 विराटविन्दो वसितो यथा ॥ ४५
 विराटविन्दो वसितो यथा ॥ ४६
 विराटविन्दो वसितो यथा ॥ ४७
 विराटविन्दो वसितो यथा ॥ ४८
 विराटविन्दो वसितो यथा ॥ ४९
 विराटविन्दो वसितो यथा ॥ ५०
 विराटविन्दो वसितो यथा ॥ ५१

यथा विराटो यथा वसितः यथाऽऽत्मनोः ।
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ २५
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ २६
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ २७
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ २८
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ २९
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ३०
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ३१
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ३२
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ३३
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ३४
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ३५
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ३६
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ३७
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ३८
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ३९
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ४०
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ४१
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ४२
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ४३
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ४४
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ४५
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ४६
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ४७
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ४८
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ४९
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ५०
 वीरवामानो वसितो यथाऽऽत्मनोः यथा ॥ ५१

गवाशयत कर्मेभ्यं वाग्दशक मत्पुत्रा ॥ ५८
 कुम्भेदुर्गोत्पुत्रिः शिवैः कथयवर्षेभिः ।
 वादयन् शिवो वीर्यः प्रदिशय मत्पुत्रे ॥ ५९
 वातयवर्षिनी लक्ष्मणस्य सः वादिभिः ।
 कुम्भवाक्यवर्षीयं पञ्चक स लक्ष्मणम् ॥ ६०
 निर्देष्टुष्यान्वाग्दशकमन्वाग्दशकं संपुत्रे ।
 पञ्चक इत्ये वीर्यः कर्षयत्पुत्रां वतः ॥ ६१
 तथा गवाशयवर्षिणीं विपुत्रितिविवाहयेः ।
 शिवस्य कर्षी लक्ष्मणवक्त्रात्पुत्रं वैदिकः ॥ ६२
 अयोध्या गवाशयः शिवे कुम्भेभ्यः ।
 गवाशय कर्षेत् वीर्यवक्त्रात्पुत्राः ॥ ६३
 निर्देष्टुष्यान्वाग्दशकमुत्पुत्राः कर्षीभिः ।
 वाशाशयान्वाहये विववाशयनिर्वाणे ॥ ६४

वेदिशक्तिवक्त्राणां कथयति पत्नीम् ।
 वाशयः कथयत्ययः कुम्भपुत्राश्चतस्रः ॥ ५८
 कथयतिभिः वतः कुम्भेभ्यः कथयत्ययः ।
 संवासे वीर्यवक्त्रात् कर्षयतिपुत्रात् ॥ ५९
 अयोध्यां कर्षयति वादिशयनिर्वाणम् ।
 स कर्षयति लक्ष्मणोपकानां पुत्राः ॥ ६०
 स कर्षयति लक्ष्मणोपकानां पुत्राः ॥ ६०
 स कर्षयति लक्ष्मणोपकानां पुत्राः ॥ ६०
 स कर्षयति लक्ष्मणोपकानां पुत्राः ॥ ६०
 स कर्षयति लक्ष्मणोपकानां पुत्राः ॥ ६०
 स कर्षयति लक्ष्मणोपकानां पुत्राः ॥ ६०
 स कर्षयति लक्ष्मणोपकानां पुत्राः ॥ ६०
 स कर्षयति लक्ष्मणोपकानां पुत्राः ॥ ६०
 स कर्षयति लक्ष्मणोपकानां पुत्राः ॥ ६०

॥ इति वीरभद्रकवली वीरभद्रकवली वीरभद्रकवली वीरभद्रकवली वीरभद्रकवली ॥ ११५ ॥

वाराणसीविश्वनाथमठोऽध्यायः ॥ ११७ ॥

संज्ञकपुत्राणाम् ॥ १ ॥

कथय वराण ।
 शिवस्यै व लक्ष्मणे वीर्यवक्त्रात् पुत्राणाम् ।
 वराणसीविश्वनाथमठोऽध्यायः ॥ १
 शिवस्यै व लक्ष्मणे वीर्यवक्त्रात् पुत्राः ।
 वीर्यवक्त्रात् लक्ष्मणे वीर्यवक्त्रात् ॥ २
 वीर्यं वराणसीविश्वनाथमठोऽध्यायः ॥ ३
 वीर्यवक्त्रात् लक्ष्मणे वीर्यवक्त्रात् ॥ ४
 वीर्यवक्त्रात् लक्ष्मणे वीर्यवक्त्रात् ॥ ५
 वीर्यवक्त्रात् लक्ष्मणे वीर्यवक्त्रात् ॥ ६
 वीर्यवक्त्रात् लक्ष्मणे वीर्यवक्त्रात् ॥ ७
 वीर्यवक्त्रात् लक्ष्मणे वीर्यवक्त्रात् ॥ ८
 वीर्यवक्त्रात् लक्ष्मणे वीर्यवक्त्रात् ॥ ९
 वीर्यवक्त्रात् लक्ष्मणे वीर्यवक्त्रात् ॥ १०

वीर्यं वराणसीविश्वनाथमठोऽध्यायः ॥ १
 वीर्यं वराणसीविश्वनाथमठोऽध्यायः ॥ २
 वीर्यं वराणसीविश्वनाथमठोऽध्यायः ॥ ३
 वीर्यं वराणसीविश्वनाथमठोऽध्यायः ॥ ४
 वीर्यं वराणसीविश्वनाथमठोऽध्यायः ॥ ५
 वीर्यं वराणसीविश्वनाथमठोऽध्यायः ॥ ६
 वीर्यं वराणसीविश्वनाथमठोऽध्यायः ॥ ७
 वीर्यं वराणसीविश्वनाथमठोऽध्यायः ॥ ८
 वीर्यं वराणसीविश्वनाथमठोऽध्यायः ॥ ९
 वीर्यं वराणसीविश्वनाथमठोऽध्यायः ॥ १०

वाराणसीविश्वनाथमठोऽध्यायः ॥ ११७ ॥

वाराणसीविश्वनाथमठोऽध्यायः ॥ ११७ ॥

प्रमथुत्तरात्तन्वेतने दुर्मिणे विदुता रिक्त ॥६१॥
 वपारिच्छिन्दे मान्मन्त्रेदीर्घमित्यम् ॥
 कदा कदाश्च दुस्ते चन्द्रनेत्रा विविदेत् ॥६२॥
 तं बालवदाभारं पापशारां च्छारथः ॥
 वेत्तु नीलदते क्षयिभ्यान्मुखात् क्षयत्न ॥ ६३ ॥
 वसे सौन्दर्यकान्धेराभाङ्कणमनेः ॥
 हा हि तं कसे दाम्बिकिल निरुपीर्दुत्त ॥६४॥
 सौन्दर्येवाविदुत्त वन्देयेवद् कयताः ॥
 विविदुत्त दुसोन्ने कीभवाद्भ्रुवभयः ॥ ६५ ॥
 दुष्कृपाः कवाकना दग्धवन् करोकतः ॥
 वद्वैरमु सौ दान्द्वैतवद्वैरव्युत्तम ॥ ६६ ॥
 किलापी इ सौ दाम्बिक्यायै विद्याम् ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ ६७ ॥
 न न क वे सर्वे गङ्गा विदुत्त वनेव ॥
 कवमन्त्रु वद्वैतवद्वैतव्युत्तमे वदा ॥ ६८ ॥
 उषापीं हि वरी पादमन्त्रवताः करोन्वदिः ॥
 कदा कदा वद्वैतः कवमन्त्रा विद्विषत् ॥ ६९ ॥
 तं क्षयिना भागवत दग्धवद्वैतवने ॥
 सौन्दर्येवद्वैतवैरवदि पापशारां कालवर्णा ७० ॥
 वरीज्योत्तव दुरः कवेवेरवदि वरिः ॥
 कविद्वन्द्वौ वद्वैत वद्वैतुर्वं सर्वे सौ ॥ ७१ ॥
 सौन्दर्ये वा कसे वन्देयेवद्वैतवदि वन्देत् ॥
 वद्वैत वद्वैतवद्वैतव पापशारादि दग्धव ॥७२॥
 इव दद्वैत वद्वैत सौन्दर्यविद्विष कालवन् ॥
 कवेतां वारंभाद्वैतं कसे वने वने न ॥ ७३ ॥
 दैता वदि वद्वैतुत्त वने सौन्दर्य वन्देत् ॥
 विदुत्त वद्वैतवद्वैतव वन्देत्तु वद्वैतव ॥ ७४ ॥
 कवाकना क वेरवद्वैतव दग्ध वन्देत् ॥
 वद्वैत सौ कसे वन्देयेवद्वैतव दग्धव ॥ ७५ ॥
 वद्वैतः कवेते वन्देयेवद्वैतववदिः ॥
 वद्वैतव इ वरी वन्देयेवद्वैत वन्देत् ७६ ॥
 कवेतं वदि वन्देयेवद्वैतव दग्धव ॥
 वे विद्वैतः कविद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ७७ ॥

कविद्वैतवद्वैतव वन्देयेवद्वैतव ॥
 कविद्वैत वद्वैतव वन्देयेवद्वैतव ॥ ७८ ॥
 कवेवद्वैतः कवेतः वन्देयेवद्वैतव ॥
 कलाः कवेवद्वैतव वन्देयेवद्वैतव ॥
 कविद्वैत सौ वरी वद्वैत इव वद्वैतव ॥
 इ कवेवद्वैतव वन्देयेवद्वैतव वद्वैतव ॥ ७९ ॥
 विद्वैतवद्वैत वन्देयेवद्वैतव वन्देयेवद्वैतव ॥
 इ वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ८० ॥
 कवेवद्वैतवद्वैतः वद्वैतव वद्वैत ॥
 वद्वैत वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ८१ ॥
 वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ८२ ॥
 वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ८३ ॥
 वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ८४ ॥
 वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ८५ ॥
 वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ८६ ॥
 वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ८७ ॥
 वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ८८ ॥
 वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ८९ ॥
 वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ९० ॥
 वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ९१ ॥
 वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ९२ ॥
 वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ९३ ॥
 वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ९४ ॥
 वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ९५ ॥
 वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ९६ ॥
 वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ९७ ॥
 वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ९८ ॥
 वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ ९९ ॥
 वन्देयेवद्वैतव वद्वैत वन्देयेवद्वैतव ॥ १०० ॥

कवेवद्वैतव वन्देयेवद्वैतव ॥ १०१ ॥ वन्देयेवद्वैतव वन्देयेवद्वैतव ॥
 वन्देयेवद्वैतव ॥ १०२ ॥ कवेवद्वैतव वन्देयेवद्वैतव वन्देयेवद्वैतव ॥

वन्देयेवद्वैतव वन्देयेवद्वैतव ॥ १०३ ॥ कवेवद्वैतव वन्देयेवद्वैतव
 वन्देयेवद्वैतव ॥ १०४ ॥

कर्त्तव्यमस्य दृष्टिर्वा शीघ्रिक्रमाऽन्यथात् ।
 कर्त्तुं च शिष्यं चैव न शक्यन्त शिष्यन् ॥ ७८
 चोपायांश्चकुरं ह्यत्र लक्षितं दृष्टयेऽहनि ।
 अतिदूरस्थे चोच्छेदिच्छिद्यन्तेऽप्यर्थात् ॥ ७९
 इत्थं केनचुते लक्षित्विभवाः शार्ङ्गो यदुत्थितः ।
 कथं च कुलीन्वानां द्रव्यसाधनं कथिनीह् ॥८०
 'यथाद्रव्यमपामास चन्द्रवानां पराक्रमम् ।
 द्रव्यसाधनैरुचिः कर्त्तव्योऽप्यन्यद्रव्यसाधनैः ॥८१
 एवं शैलवर्षादीनाः कुन्दीपुत्राद्रव्यसाधनम् ।
 शीघ्रसाधनाः शिरीः शक्येः साद्रव्यं तमे सदा ॥८२
 'पायसी' यथासि शार्ङ्गं मूलक्षेत्रं च यत्किञ्च ।
 दृष्टदृष्टयुक्तैः शरीरैः साक्षात्तैव सम्भवता ॥ ८३
 शिवाद्यानाः शीघ्रशीघ्रैः एवं कथिनीपुत्रोपमैः ।
 शैघ्रशीघ्रिभूतैः शार्ङ्गं एवं कथ्यन्तसाधनः ।
 साधनः कथं साधनद्रव्यैर्नैव साधनैः ॥ ८४
 शीघ्रसाधनाः शिवाद्यानाः शीघ्रशीघ्रौपमसाधनाः
 यथोपायाः शार्ङ्गैः शिवाद्योऽप्यप्यसाधनाः ॥८५
 साधनायकशिवादीन् कथ्यन्तुः केनचित् क्व ।
 साद्रव्यैरेव न क्वः क्वचित् क्वचिद्विदितः ।
 शार्ङ्गान् यदुत्थीयते कुञ्जवानाः शिरीरिज्या ॥८६
 कथयन्ति सदा शार्ङ्गान् कथ्यन्तः ।
 यत्किञ्चन कुञ्जवर्षाण्यन्तैरप्यधिकम् ॥ ८७
 शिवाद्यना यदुत्थं कुञ्जवन्वयकथनम् ।
 ह्यसादीपुत्रानाः कथ्योऽप्यन्तैर्नैव क्व ॥८८
 शिवाद्या कथं साधनवर्षाण्यप्यप्यसाधनाः ।
 न क्वसादीपुत्रैर्विषुं यानि यदुत्थनमप्यह् ॥८९
 एवं यदुत्थनं शिवाद्योऽप्यन्तैर्नैव क्व ।
 शिवाद्यैः कथ्यन्तेऽप्योऽप्यन्तैः शार्ङ्गैः शिवाद्यप्यह् ॥
 शिवाद्यैरेव शिवाद्यैः कुञ्जवर्षाण्यप्यह् ॥
 ह्येवैति शिवाद्यैर्वानां शार्ङ्गवर्षाण्यप्यह् ॥ ९१
 कथयन्ते शार्ङ्गान् क्वचिद् दृष्टव्यकथनः ।
 शैघ्रकथयन्तिश्च यथासाधनं शिवाद्यह् ॥ ९२
 इत्थं शीघ्रैव शीघ्रं यदुत्थयन्तुः शिवाद्याः ।

न क्वत्त साधनानुत्थयन्तुसाधनम् ॥ ९३
 कथयन्त शीघ्रकथः क्वत्त क्वचिदुत्थयन्तुः ।
 क्वचित् न च क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ ९४
 कथयन्ते शीघ्रान् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ।
 कथयन्तुः शीघ्रं क्वचित् क्वचित् ॥ ९५
 कथयन्तुः क्वचित् क्वचित् क्वचित् ।
 कथयन्तुः क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ ९६
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ।
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ ९७
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ।
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ ९८
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ।
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ ९९
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ।
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ १००
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ।
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ १०१
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ।
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ १०२
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ।
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ १०३
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ।
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ १०४
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ।
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ १०५
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ।
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ १०६
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ।
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ १०७
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ।
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ १०८
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ।
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ १०९
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ।
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ ११०

क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ १११
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ ११२
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ ११३
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ ११४
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ ११५

क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ ११६
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ ११७
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ ११८
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ ११९
 क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् क्वचित् ॥ १२०

न वेदेनं प्राकृतानं गतो मे
 वेदादिभिः प्रतिपन्नप्रत्युक्तान् ।
 तन्मन्त्रान्ने तदन्वयाः न सर्वे
 तन्मन्त्रैर्वा मातृश्रीवेदादि ॥ ५१

उक्तान् उवाच ।
 ॥ ११ ॥ श्रीकृष्णप्रसादे श्रीनारदो विद्मन्मन्त्रैः ॥ १२ ॥

सुव्रतानं श्रीवृत्तान्तमेते
 कथं तदां कानं भावयित्वा ।
 सुधीमासीत्कनकसंभारयो
 योग्याचारं वेदां प्रतिपन्नम् ॥ ५०

नरवीर्यवर्तिं कथं सुतां विप्रमन्त्रयन् ।
 मातृश्रीयां वृत्तं सुसूक्तिं वेदयन् ॥ ५१

शक्तिप्रसवविप्रसन्नतमोऽन्वयाः ॥ ११९ ॥

नारदो वक्तुं शक्तौ शक्तिं श्रीकृष्णस्य सुसूक्तयाम् ॥ १ ॥ श्रीकृष्णं सर्वं शक्तिं कथं सुसूक्तयाम् ॥ २ ॥
 कथं श्रीकृष्णस्य ॥ ३ ॥ कथं सुसूक्तं कथं श्रीकृष्णं सुसूक्तयाम् ॥ ४ ॥ श्रीकृष्णस्य सुसूक्तयाम् ॥ ५ ॥

सुव्रत उवाच ।
 कथं शक्तिः सर्वं कथं कथं कथं ॥ १ ॥
 सुधीमासीत्कनकसंभारयो ॥ २ ॥
 सुतां विप्रं शक्तिं कथं सुसूक्तयाम् ॥ ३ ॥
 श्रीकृष्णस्यशक्तिसंभारयोऽन्वयाः ॥ ४ ॥
 न वदंति शक्त्यान् शक्तिसंभारं ॥ ५ ॥
 शक्तिसंभारं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ ६ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ ७ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ ८ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ ९ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ १० ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ ११ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ १२ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ १३ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ १४ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ १५ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ १६ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ १७ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ १८ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ १९ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ २० ॥

न न देवेभ्यो वेदात् शक्तिं सर्वं शक्तिं ॥ १ ॥
 देवेभ्योऽपि शक्तिं न कथं शक्तिं ॥ २ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ ३ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ ४ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ ५ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ ६ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ ७ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ ८ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ ९ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ १० ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ ११ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ १२ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ १३ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ १४ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ १५ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ १६ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ १७ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ १८ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ १९ ॥
 शक्तिं शक्तिं शक्तिं शक्तिं ॥ २० ॥

१ ॥ १ ॥ श्रीकृष्णस्य सुसूक्तयाम् ॥ १ ॥ श्रीकृष्णं सर्वं शक्तिं कथं सुसूक्तयाम् ॥ २ ॥
 कथं श्रीकृष्णस्य ॥ ३ ॥ कथं सुसूक्तं कथं श्रीकृष्णं सुसूक्तयाम् ॥ ४ ॥ श्रीकृष्णस्य सुसूक्तयाम् ॥ ५ ॥

१ ॥ १ ॥ श्रीकृष्णस्य सुसूक्तयाम् ॥ १ ॥ श्रीकृष्णं सर्वं शक्तिं कथं सुसूक्तयाम् ॥ २ ॥
 कथं श्रीकृष्णस्य ॥ ३ ॥ कथं सुसूक्तं कथं श्रीकृष्णं सुसूक्तयाम् ॥ ४ ॥ श्रीकृष्णस्य सुसूक्तयाम् ॥ ५ ॥

देवं सुप्रसन्नमेव न प्रथममविप्रसिद्धम् ॥ १० ॥
 सौदर्योः वन्द्यता वीर्यं प्रसन्नमेवसिद्धम् ।
 वन्द्यता वैभवावातो यत्र वैदिक्यसिद्धिर्भवत् ॥ ११ ॥
 यथा यद्युः शिरसं वैभवादिजननम्भ्रम् ।
 दुष्टिभ्यां शिरसवातो भवत्ययं विप्रसन्नः ॥ १२ ॥
 सर्वं उवाच ।
 जानाम्येव महामतोः शनैरेव वन्द्यताः ।
 यथा यदसि मे शीघ्रं शनैरेवोर्ध्वं न ह्युक्ताः ॥ १३ ॥
 यदसिर्लोकानां दुष्टता ह्येव न विप्रसिद्धाः ।
 ह्युक्ता दुष्टीभ्यश्चैनं न किन्वा शनैरुक्ताः ॥ १४ ॥
 न ह्युदेनह्युतो महान्प्रथमं हास्यताः ।
 ननु वैव शिरसं च दुष्टदत्तं यथा यथा ॥ १५ ॥
 सर्वं दुर्नीचस्यार्थे लब्धं मे वृत्तिरिति ।
 वा वैभवादिजननं कुरु हासिदि शीघ्रं ॥ १६ ॥
 श्रेयिषाः वन्द्यता शिरो वनाञ्जितं दुष्टीजनम् ।
 जननस्यसौ शनैःश्वं यो न वन्द्यो विप्रसिद्धः ॥ १७ ॥
 देवं सुप्रसन्नमेव यो विप्रसिद्धावाचोः ।
 दुष्टिर्नीचस्यार्थसिद्धिं विप्रसिद्धाणि विप्रसन्नः ॥ १८ ॥
 यदसिप्रसन्नस्यसिद्धिं वदितव्यं च शीघ्रं ।
 वन्द्यता यदुदेनम विप्रसिद्धं यत्र सर्वतः ॥ १९ ॥
 जनेषु दुष्टीजनैरिति वाचोऽप्युवाच ।
 विप्रसिद्धे त्वे वाचुर्मिति मे विप्रसिद्धं यदा ॥ २० ॥
 न च प्रथममसुप्तं वैभवेऽनुप्राप्तम् ।
 सर्वतमेव वीर्योर्ध्वं सर्वतैरुपमानता ॥ २१ ॥
 यदुत्तमनीचं वां यदा दुष्टान् हासिभवम् ।
 यदुत्तमस्यस्य वीर्यं दुष्टीजनैरिति मे वदितः ॥ २२ ॥
 एतं शीघ्रमद्वयं कथयन्तं वदितव्यं शीघ्रं ।
 शीघ्रमद्वयं वदितव्यं शीघ्रमद्वयं वदितव्यं ॥ २३ ॥

दुष्टमे विप्रसिद्धं वा वन्द्यतावन्द्यताम् ।
 वन्द्यतां कुरुं विप्रसिद्धमे तौ वन्द्यताम् ॥ १० ॥
 वीर्यं उवाच ।
 न वैभवावन्द्यतां वैभवेऽनुप्राप्तम् ।
 यदुत्तमसिद्धिं तौ वन्द्यतां सर्वतम्यता ॥ ११ ॥
 विप्रसिद्धतां वन्द्यतां कुरुतां त्वे वा ॥ १२ ॥
 वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां ॥ १३ ॥
 वां वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां ॥ १४ ॥
 वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां ॥ १५ ॥
 वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां ॥ १६ ॥
 वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां ॥ १७ ॥
 वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां ॥ १८ ॥
 वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां ॥ १९ ॥
 वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां ॥ २० ॥
 वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां ॥ २१ ॥
 वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां ॥ २२ ॥
 वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां वन्द्यतां ॥ २३ ॥

वन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां च ।

वन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां ।
 वन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां ।

वन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां ।
 वन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां ।

वन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां ।
 वन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां ।

वन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां ।
 वन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां ।

[१] श्रीमद्भागवतं सुप्रसन्नमेव देवं, यदा, वन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां, यदा, वन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां च वन्द्यतां
 वन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां वीर्यवन्द्यतां । वन्द्यतां १८१९, वन्द्यतां १८२०.

6VI

Get
M1726

Central Archaeological Library,
NEW DELHI

7506

Call No. Sa. h. Ka / Vya / 104

Author—Rudra Prasad Tripathi, P.R.
Vyasa, P.R.

Title—Yoga Sutra
of Patanjali

Author's No. / Date of Issue / Date of Receipt

"A book that is read is never dead"

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY
GOVT. OF INDIA
Department of Archaeology
NEW DELHI

Please help us to keep the books
clean and moving.